

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Tomáš Balík

Trest domácího vězení, jeho výkon a kontrola

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Jana Tlapák Navrátilová, Ph.D.

Katedra: Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 3. 9. 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 212 717 znaků včetně mezer.

V Českých Budějovicích dne 3. 9. 2023

.....

Tomáš Balík

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucí diplomové práce, paní doc. JUDr. Janě Tlapák Navrátilové, Ph.D., za její cenné rady, vstřícnost a čas, který mi věnovala.

Dále bych chtěl poděkovat celé své rodině za neustálou podporu po celou dobu studia.

Zvlášť děkuji své přítelkyni a naší fence Kelsey, neboť ony mi byly velkou oporou nejen při psaní této diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	1
1. Vymezení základních pojmů.....	3
1.1. Trest.....	3
1.2. Účel trestu.....	6
1.3. Systém trestů, alternativní tresty	11
2. Historický exkurz.....	17
3. Trest domácího vězení.....	22
3.1. Výměra trestu domácího vězení	25
3.2. Podmínky pro uložení trestu domácího vězení.....	27
3.2.1. Přechin.....	27
3.2.2. Povaha a závažnost přečinu, osoba a poměry pachatele	29
3.2.3. Písemný slib	30
3.3. Podstata trestu domácího vězení.....	31
3.3.1. Obydlí.....	32
3.3.2. Stanovené časové období	34
3.3.3. Dohled a přiměřené povinnosti a omezení	37
3.4. Náhradní trest odnětí svobody	40
3.5. Trestní opatření domácího vězení.....	44
4. Výkon trestu domácího vězení.....	47
4.1. Nařízení výkonu trestu domácího vězení	47
4.2. Odklad a přerušení výkonu trestu domácího vězení.....	49
4.3. Změna trestu domácího vězení	50
4.4. Upuštění od výkonu trestu domácího vězení.....	53
4.5. Úhrada nákladů spojených s výkonem trestu domácího vězení	54
4.6. Zahlazení odsouzení k trestu domácího vězení	55
5. Kontrola výkonu trestu domácího vězení.....	57
5.1. Elektronický kontrolní systém.....	59
5.2. Minulost a budoucnost trestu domácího vězení ve světle kontroly jeho výkonu.....	62
6. Zahraniční právní úprava.....	68
6.1. Slovensko.....	68
6.2. Rakousko	74
Závěr.....	80
Seznam zkratk	83
Seznam použitých zdrojů.....	84

Abstrakt.....	95
Abstract	96
Klíčová slova	97
Keywords.....	97

Úvod

Trest domácího vězení, jako alternativa k trestu odnětí svobody, je dlouhodobě ve veřejném prostoru předmětem diskusí, které bývají zaměřené zejména na jeho nedostatečné využívání a kontrolu jeho výkonu, kdy se stále nedaří zprovoznit funkční elektronický monitorovací systém. Při pohledu na přeplněné české věznice jsou ve společnosti patrné tendence k častějšímu ukládání alternativních sankcí, s nimiž navíc nejsou spojena negativa nepodmíněného trestu odnětí svobody. I proto se mi jeví zpracování problematiky trestu domácího vězení, jeho výkonu a kontroly formou diplomové práce jako vhodné a žádoucí. Na aktuálnosti tomuto tématu výrazně přidává skutečnost, že se blíží spuštění elektronického kontrolního systému plánované na jaro příštího roku.

Mým hlavním cílem je komplexní rozbor účinné právní úpravy trestu domácího vězení. Dílčím cílem je věnovat se blíže kontrole výkonu tohoto trestu, především elektronickému monitoringu, a mimo jiné zjistit, co zapříčinilo to, že byl tento trest i při aktivním provozu elektronického monitorovacího systému ukládán pomálu. Na základě toho bych chtěl zhodnotit současnou právní úpravu a pokusit se formulovat možná řešení identifikovaných problémů. Vedle toho bych rád poskytl náhled na domácí vězení ve vybraných zahraničních právních řádech.

Struktura této diplomové práce bude kromě úvodu a závěru členěna do šesti kapitol. Nejprve bych chtěl vymezit některé pojmy, které s trestem domácího vězení úzce souvisí. Uvedu, co je to trest a jaký je jeho účel, a seznámím čtenáře se systémem trestů a s alternativními tresty. Následující kapitola stručně představí historický vývoj trestu domácího vězení a kontroly jeho výkonu, přičemž zvýšená pozornost bude věnována elektronickým náramkům. Ve stěžejní třetí kapitole se důkladně zaměřím na právní úpravu trestu domácího vězení. Jednotlivé podkapitoly se budou zabývat výměrou tohoto trestu, podmínkami jeho uložení, jeho vlastní podstatou, následkem porušení podmínek výkonu trestu domácího vězení čili náhradním trestem odnětí svobody a také trestním opatřením domácího vězení ukládaným mladistvým pachatelům. Ve čtvrté kapitole podám výklad o výkonu trestu domácího vězení. Kontrole výkonu tohoto trestu věnuji kapitolu pátou, kde nejdříve náležitě popíšu právní úpravu kontroly a pak se v jedné podkapitole budu soustředit na vysvětlení podstaty fungování elektronického monitoringu jakožto efektivního způsobu kontroly výkonu trestu domácího vězení a ve druhé, velmi důležité, podkapitole rozeberu při pohledu

na statistiky vývoj trestu domácího vězení. Obsahem šesté kapitoly bude právní úprava domácího vězení v zahraničí, konkrétně na Slovensku a v Rakousku.

K dosažení stanovených cílů použiji při vytváření této diplomové práce zejména deskriptivní, analytickou, případně analyticko-syntetickou, a částečně komparativní metodu. Výklad se bude opírat o právní předpisy, učebnicovou a komentářovou literaturu. Hodlám čerpat i z celé řady odborných článků a internetových zdrojů. Uvedené prameny doplním o důvodové zprávy k zákonům a relevantní judikaturu. Budu se snažit hojně využívat statistické údaje a též různé vědecké studie. Vedle tuzemských zdrojů se v některých kapitolách (hlavně šesté) objeví také cizojazyčné. Místy samotný výklad obohatím o zkušenosti a poznatky získané na stážích, které jsem v průběhu posledních dvanácti měsíců absolvoval na soudech, státním zastupitelství a u Probační a mediační služby, a které v jisté míře ovlivnily mé názory na trest domácího vězení včetně jeho praktického výkonu.

1. Vymezení základních pojmů

1.1. Trest

České trestní právo je založeno na dualismu trestních sankcí, což vyplývá z § 36 TZ, dle něhož jsou trestními sankcemi tresty a ochranná opatření. Nauka v této souvislosti hovoří o bipartici trestních sankcí¹ nebo o tzv. zásadě dvojkolejnosti.² Musíme si však uvědomit, že toto dělení platí jen v trestním právu dospělých fyzických osob a trestním právu právnických osob. Naproti tomu sankcionování mladistvých³ vychází z monistického systému. Sankce ukládané mladistvým se jednotně nazývají opatření, které se dále rozlišují na opatření výchovná, ochranná a trestní.⁴

Není pochyb, že trest je spolu s trestným činem základním pojmem trestního práva. Nicméně na rozdíl od trestného činu⁵ ponechává trestní zákoník pojmové vymezení trestu právní nauce. Nutno podotknout, že napříč Evropou bychom v kodexech trestního práva hledali legální definici trestu rovněž marně. Jednou z mála výjimek z tohoto tvrzení je slovenský zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, který v § 31 odst. 2 stanoví, že „*trest je ujma na osobnej slobode, majetkových alebo iných právach odsúdeného, ktorú môže uložiť páchatel'ovi len súd podľa tohto zákona za spáchaný trestný čin*“.

Naše právní nauka definuje trest jako prostředek státního donucení, který stát užívá k ochraně nejdůležitějších právních statků chráněných trestním zákonem. Jde o právní újmu, kterou lze uložit výlučně pachateli trestného činu, o čemž mohou rozhodovat jen soudy v rámci trestního řízení.⁶ Trestem se zároveň vyjadřuje společenské odsouzení trestného činu a jeho pachatele.⁷

---

¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020, s. 76.

² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 340.

³ Podle § 2 odst. 1 písm. c) ZSVM se mladistvým rozumí ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

⁴ § 2 odst. 1 písm. b), § 10 ZSVM.

⁵ § 13 odst. 1 TZ: „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“

⁶ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022, s. 403.

⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 338.

Ze široké škály definic trestu v zahraniční literatuře jsem zvolil tu, s níž přišel H. L. A. Hart, který charakterizoval trest pomocí těchto pěti znaků:

- (i) dochází k působení bolesti či jiného nepříjemného následku;
- (ii) je ukládán za jednání v rozporu s právními předpisy;
- (iii) lze jej uložit výlučně pachateli za jeho protiprávní čin;
- (iv) musí být vykonán jinými osobami než pachatelem;
- (v) ukládá jej a vykonává stát, respektive autorita ustanovená právním systémem, proti kterému protiprávní čin směřoval.⁸

Stěžejním znakem trestu, jak plyne i z výše uvedených definic, je záměrné působení určité újmy, které spočívá v zásahu do subjektivních práv (např. újma na osobní svobodě, cti, majetku). Podotýkám, že tento charakteristický aspekt je záhodno chápat abstraktně, neboť v konkrétním případě může dojít k oslabení citelnosti újmy a ta nemusí být pachatelem vnímána jako zlo. Přesto takto uložená sankce zůstává trestem, byť méně citelným.⁹ Jako příklad lze uvést situaci, kdy byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel pachateli, který způsobil vážnou dopravní nehodu. Jenže tento pachatel, i kdyby potrestán nebyl, by za volant již nikdy nesedl, poněvadž mu v tom brání strach a silný psychický blok.

V souladu se zásadou personality by měl trest bezprostředně postihnout výhradně pachatele trestného činu, leč je nutné si uvědomit, že domácí vězení stejně jako kterýkoliv jiný trest určitým způsobem omezuje i nejbližší okolí odsouzeného.¹⁰ Působení újmy však nesmí být bezbřehé, ale mělo by odpovídat takové míře, která je potřebná k dosažení účelu trestání.¹¹ V souvislosti s tím Listina základních práv a svobod vycházející ze zásady humanismu zakazuje, aby byl kdokoliv podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.¹² Nadto trestní zákoník dodává, že pachateli nelze uložit kruté a nepřiměřené trestní sankce a výkonem trestní sankce nesmí být ponížena lidská důstojnost.¹³

---

⁸ HART, Herbert Lionel Adolphus a John GARDNER. *Punishment and responsibility: essays in the philosophy of law*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2008, s. 4.

⁹ VANDUCHOVÁ, Marie. § 36 [Druhy trestních sankcí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 30. 5. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁰ KALVODOVÁ, Věra. Domácí vězení – jedna z možných alternativ odnětí svobody? In: *Dny veřejného práva - Days of Public Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 682.

¹¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 337-338.

¹² Čl. 7 odst. 2 LZPS.

¹³ § 37 odst. 2 TZ.

Pro trest je charakteristické, že v sobě zahrnuje i negativní hodnocení osoby pachatele a jím spáchaného trestného činu. Podle Vanduchové tento sociálně etický odsudek „vyjadřuje zavrženíhodnost pachatelova jednání a jeho osobní odpovědnost za toto jednání, deklaruje solidaritu s obětí trestného činu a autoritativně potvrzuje platnost dané normy.“¹⁴ Tím se trest zásadně liší od ochranného opatření, které podobný odsudek neobsahuje.

Trest vždy představuje právní následek trestného činu. To znamená, že může být pachateli uložen jen za trestný čin, nikoliv za jiné jednání v rozporu s právními normami. Právní doktrína v této souvislosti odkazuje na zásadu *nulla poena sine crimine* (žádný trest bez trestného činu).¹⁵ Vymezení toho, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit, je podle čl. 39 LZPS svěřeno toliko zákonu. Toto ustanovení je vyjádřením zásady zákonnosti neboli zásady *nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege* (žádný trestný čin bez zákona, žádný trest bez zákona), která představuje jednu z nejdůležitějších zásad trestního práva. Vyjádření této zásady nalezneme také přímo v trestním zákoníku v § 12 odst. 1, který uvádí, že pouze trestní zákon vymezuje trestné činy a stanoví trestní sankce, které lze za jejich spáchání uložit. Navíc ještě v obecných ustanoveních o ukládání trestních sankcí je v § 37 odst. 1 TZ zmíněno, že trestní sankce je možné ukládat jen na základě trestního zákona.¹⁶

Podle čl. 90 Ústavy a čl. 40 odst. 1 LZPS mohou o vině a trestu za trestný čin rozhodovat jen soudy. Na ústavněprávní úrovni je tímto ustanovením zakotveno, že žádné jiné státní orgány nejsou k takovému rozhodnutí oprávněny. Tím se trest odlišuje od jemu podobných sankcí (např. správních trestů ukládaných správními orgány v řízení o přestupcích). Stanovení druhu trestu a jeho výměry je tedy v konkrétních případech svěřeno výlučně do pravomoci obecných soudů. Ani Ústavnímu soudu nepřísluší do této oblasti zasahovat, ledaže by se jednalo o případy zcela extrémní povahy.¹⁷ Pro zajímavost lze uvést, že v některých evropských státech mohou v rámci trestního řízení rozhodovat o potrestání pachatele vedle soudů též státní zástupci (prokurátoři). Například ve Švýcarsku může státní zástupce za podmínek stanovených

---

¹⁴ VANDUCHOVÁ, Marie. § 36 [Druhy trestních sankcí]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 1. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁵ KALVODOVÁ, Věra. § 36 [Druhy trestních sankcí]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. (2. aktualizace). Praha: C.H. Beck, 2022. [online] [cit. 1. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁶ V souvislosti s těmito paragrafy upozorňuji na pojem trestní zákon a na výkladová ustanovení trestního zákoníku, konkrétně na § 110 TZ, který stanoví, že se trestním zákonem rozumí trestní zákoník a podle povahy věci i zákon o soudnictví ve věcech mládeže a zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

¹⁷ Srov. Usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2008, sp. zn. I. ÚS 91/08; Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. II. ÚS 243/03; Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 3. 2000, sp. zn. IV. ÚS 286/99.

švýcarským trestním řádem¹⁸ vydat trestní příkaz (*Strafbefehl*), kterým lze uložit peněžité trest nebo trest odnětí svobody až na šest měsíců.¹⁹

Závěrem této podkapitoly si dovolím pojem trest přehledně shrnout pomocí těchto znaků:

- a) trest je právním následkem trestného činu,
- b) představuje prostředek státního donucení,
- c) je možné jej uložit pouze pachateli trestného činu,
- d) spočívá v újmě na právech odsouzeného,
- e) rozhodnout o něm může jen soud na základě zákona v trestním řízení,
- f) je v něm vyjádřeno společenské odsouzení trestného činu a jeho pachatele.

1.2. Účel trestu

Účel a smysl trestu se v průběhu dějin měnil. Ve starověku počínaje Chamurapiho zákoníkem byla hlavní funkce trestu spatřována v odvetě (odplatě) za předchozí protiprávní jednání. V povědomí jistě všichni máme zásadu *ius talionis* známou jako oko za oko, zub za zub. Středověkému trestnímu právu dominoval odstrašující účel trestání, proto převládaly veřejně vykonávané tresty smrti a tělesné tresty vyznačující se velkou krutostí. Pod vlivem osvícenských teorií se v novověku ustupovalo od středověkého pojetí trestu. Naopak se vycházelo z premisy, že účinek odstrašení nezpůsobí přísnost trestu, ale jeho nevyhnutelnost. Tresty měly být přiměřené vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného deliktu. K tomu se začala více prosazovat myšlenka trestu jako prostředku převýchovy pachatele. Povšimněme si, že v jednotlivých historických etapách převážoval jeden prvek účelu trestu nad ostatními. Tím ale byla narušena pomyslná rovnováha v systému trestání, protože trest by v sobě měl alespoň částečně zahrnovat prvky odplaty, eliminace, odstrašení a nápravy.²⁰ Později se tak trestní právo dvacátého století vydalo cestou snažící se o propojení jednotlivých funkcí trestu. Postupem času se vyvinulo mnoho různých teorií účelu trestu, které se tradičně dělí na absolutní, relativní a smíšené (slučovací).²¹

Absolutní teorie, nazývané též retributivní, spatřují v trestu odplatu za předchozí kriminální jednání a žádné další společenské účely nehrají roli. Podstatu těchto teorií vystihuje

---

¹⁸ § 352 a násl. švýcarského trestního řádu (*Schweizerische Strafprozessordnung*).

¹⁹ *A Guide to the Public Prosecutor's Procedure in Switzerland* [online]. [cit. 1. 6. 2023]. Dostupné z: <https://www.lawyer-monthly.com/2023/01/a-guide-to-the-public-prosecutors-procedure-in-switzerland/>

²⁰ KOPŘIVA, Marcela. Soudce v říší účelu trestu. *Trestněprávní revue*. 2020, č. 3, s. 129.

²¹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 328.

idea, že se trestá, protože bylo spácháno zlo (*punitur, quia peccatum est*). Mezi stoupence odplatného pojetí trestání se řadí Aristoteles, Kant, Hegel nebo tzv. klasická škola trestního práva, jejíž myšlení vychází z filozofie indeterminismu. K trestné činnosti se pachatel odhodlal ze své svobodné vůle, čímž zároveň přistoupil na to, že za takové jednání může nést následky ve formě trestu.²² Zastánci retributivních teorií prohlašují, že již samotné spáchání trestného činu ospravedlňuje potrestání zločince a žádné jiné odůvodnění není potřeba.²³ U absolutních teorií se někdy setkáváme s pojmenováním taliační teorie.²⁴ Jsem však přesvědčen, že toto označení nelze vykládat ve smyslu zásady odplaty (*talion*) užívané ve starověkých kodexech, neboť retributivní teorie se nevyznačují pomstyctivou povahou typu oko za oko. Trest sice má být odrazem protiprávního činu, ale to se neprojevuje krutými způsoby trestání, nýbrž v tom, že uložený trest odpovídá závažnosti a škodlivosti spáchaného trestného činu.²⁵

Relativní (preventivní) teorie spojují s uložením trestu určité společensky prospěšné cíle. Vycházejí z myšlenky, že se trestá proto, aby nebylo páčáno zlo (*punitur, ne peccetur*). Podle zastánců těchto teorií tkví smysl trestu v ochraně společnosti a v převýchově pachatele. Uložením trestu nemá být sledována odplata za spáchaný trestný čin. Pro společnost je vhodnější a užitečnější, aby potrestání viníka směřovalo *pro futuro* a působilo preventivně.²⁶ Již italský osvícenec Cesare Beccaria o trestu napsal: „*Účel tudíž není jiný, nežli zameziti, aby viník působil nové škody svým občanům a zdržeti ostatní od škodlivých činů podobných.*“²⁷ Účelem trestu by tedy měla být snaha o zabránění další trestné činnosti. Mezi relativní teorie se konkrétně řadí teorie odstrašení, nápravné (rehabilitační) teorie, vylučovací (eliminační) teorie a také restituční neboli kompenzační teorie.²⁸ Nejznámějšími představiteli relativních teorií jsou Cesare Beccaria, Jeremy Bentham, P. J. A. von Feuerbach, Franz von Liszt nebo Cesare Lombroso.

---

²² JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022, s. 402.

²³ LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis CZ, 2007, s. 34.

²⁴ IVOR, Jaroslav, Peter POLÁK a Jozef ZÁHORA. *Trestné právo hmotné*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 369.

²⁵ Srov. GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 179-180.

²⁶ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022, s. 403.

²⁷ BECCARIA, Cesare a Josef SLÁDEČEK. *O zločinech a trestech*. Praha: Bursík a Kohout, 1893, s. 41.

²⁸ Blíže viz GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 180-183.

Teorie smíšené, jak ostatně jejich název napovídá, se pokoušejí o propojení absolutních a relativních teorií. Trestá se, protože bylo spácháno zlo a současně aby nebylo páčáno zlo. Podstatou je tedy sloučení na jedné straně trestu odplatného a na druhé straně trestu účelného. Smíšené teorie se dnes uplatňují ve většině vyspělých zemí.²⁹ Z hlediska historického vývoje jsou absolutní teorie staršími než teorie relativní, což ale neznamená, že bychom na ně měli nahlížet jako na zastaralé a překonané. Naopak se v posledních letech některé státy opět více přiklání k retributivní koncepci trestání, poněvadž narůstá nespokojenost s resocializačními postupy a obecně klesá důvěra v nápravu pachatelů.³⁰ Ve větší míře se objevují názory vyzývající k tomu, aby byl trest přiměřenou cenou za zločin.³¹ Mám za to, že relativní teorie jsou pro moderní trestní právo velice významné, ale přes jejich nepochybný přínos se nelze úplně odklonit od retributivních teorií. Ani přílišné zdůrazňování odplatných momentů trestu oproti ostatním funkcím nepomůže k naplnění cílů trestání. Proto se smíšené teorie jeví jako příhodné kompromisní řešení. Souzním s postojem, že tím správným směrem je udržení rovnováhy jednotlivých prvků účelu trestu.³²

Předchozí právní úprava obsahovala vymezení účelu trestu v § 23 odst. 1 trestního zákona z roku 1961, který stanovil, že „*účelem trestu je chránit společnost před pachateli trestných činů, zabránit odsouzenému v dalším páčání trestné činnosti a vychovat jej k tomu, aby vedl řádný život, a tím působit výchovně i na ostatní členy společnosti*“. I ve starším trestním zákoně z roku 1950 bychom našli výslovnou úpravu účelu trestu, byť jeho znění bylo odlišné.³³ Současný trestní zákoník na tyto dřívější trestní předpisy v tomto směru nenařádal a žádné takové ustanovení v něm nenařálo své místo. Odbornou veřejností byla tato změna přijata bez větší kritiky, respektive nejsou v ní spatřovány potíže s výkladem a aplikací.³⁴ Přesto někteří autoři uvažují nad tím, zda přeci jen neměl být účel trestu vyjádřen v trestním zákoníku výslovně.³⁵ K tomu však musím podotknout, že jsme se touto změnou kurzu právní

---

²⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné*. 9., přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 330.

³⁰ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022, s. 403.

³¹ GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 180.

³² Srov. TERYNGEL, Jiří, a Gabriela PODZIMKOVÁ. K rovnováze jednotlivých prvků účelu trestu. In: *Ukládání trestů a jejich výkon*. Praha: Aleš Čeněk, 2020, s. 293-301.

³³ Viz § 17 odst. 1 zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon.

³⁴ KALVODOVÁ Věra. Filozofie trestání deset let od přijetí trestního zákoníku. In: *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019, s. 167-168.

³⁵ Např. KOPŘIVA, Marcela. Soudce v říši účelu trestu. *Trestněprávní revue*. 2020, č. 3, s. 129; nebo STOČESOVÁ, Simona a kol. *Reforma trestního práva po prvním roce účinnosti nového trestního zákoníku*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 79.

úpravy přidali k ostatním evropským státům, neboť explicitní zákonné zakotvení účelu trestání není a v minulosti ani nebylo v Evropě obvyklé.³⁶ Výjimkou je například ruský trestní zákoník z roku 1996³⁷ nebo slovenský trestní zákon z roku 2005³⁸.

Jak již bylo zmíněno, v trestním zákoníku legální definici účelu trestu nenalezneme. Namísto toho se zákonodárce rozhodl ponechat vymezení účelu trestních sankcí na právní nauce a judikatuře. Důvodová zpráva³⁹ dodává, že samotný účel trestání vyplývá z celkového pojetí trestního zákoníku, a především z jednotlivých ustanovení o ukládání trestních sankcí, do nichž byly promítnuty obecné zásady trestání. Tyto zásady jsou formulovány obecně pro všechny trestní sankce (§ 36 až 38 TZ), a nadto zvlášť pro tresty (§ 39 až 45 TZ) a ochranná opatření (§ 95 a 96 TZ). Mezi obecné zásady trestání se řadí zejména zásada zákonnosti, zásada přiměřenosti, zásada individualizace použitých sankcí, zásada personality, zásada neslučitelnosti určitých druhů sankcí, zásada humanity sankcí a zásada přihlednutí k právem chráněným zájmům poškozeného.

Česká právní úprava trestání je založena na smíšené teorii slučující ochranné, nápravné a generálně preventivní prvky trestu. Trestní zákoník vychází také z toho, že bez trestního práva se řádné fungování lidské společnosti vskutku neobjede. Ostatně jak kdysi poeticky prohlásil Miříčka: „*Odstraňme právo trestní a budeme mít právo pěstní, návrat k svépomoci, odvetě.*“⁴⁰ Základním a nejdůležitějším účelem trestu je ochrana společnosti před kriminalitou, respektive před trestnými činy a jejich pachateli.⁴¹ Této ochrany lze dosáhnout působením na pachatele (individuální prevence), ať již tím, že je mu zabráněno páchat další trestnou činnost, anebo snahou o jeho převýchovu k vedení řádného života. Svou významnou úlohu má i výchovný efekt na ostatní členy společnosti (generální prevence).⁴²

Individuální prevence zaměřená na osobu pachatele se dělí na dvě formy – negativní a pozitivní. Zabránění pachateli v dalším páchání trestné činnosti se označuje jako negativní

---

³⁶ LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis CZ, 2007, s. 65.

³⁷ § 43 odst. 2 trestní zákoník Ruské federace (*Ugolovnyj kodeks Rossijskoj Federacii*)

³⁸ § 34 odst. 1 zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon.

³⁹ Důvodová zpráva k § 37 TZ.

⁴⁰ MÍŘIČKA, August. *Trestní právo hmotné*. Praha: Věšhrd, 1934, s. 11.

⁴¹ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022. s. 407.; Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. II. ÚS 243/03; Nález Ústavního soudu ze dne 23. 4. 1998, sp. zn. IV. ÚS 463/97.

⁴² JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022. s. 407.

individuální prevence. Uložením trestní sankce má být možnost dopouštět se trestných činů znemožněna nebo alespoň částečně ztížena (např. izolací ve vězení u nepodmíněného trestu odnětí svobody, zákazem vykonávat určitou činnost u trestu zákazu činnosti apod.). Některými tresty sice není přímo znemožněno páčání trestné činnosti, ale svou povahou vyvolávají v mysli odsouzeného obavu z trestního postihu a vytvářejí vnitřní zábrany k budoucímu kriminálnímu chování. Pozitivní individuální prevence spočívá ve výchově pachatele k vedení řádného života. Mezi výchovné prostředky můžeme zařadit například upuštění od potrestání, podmíněné odsouzení nebo nápravné programy v rámci výkonu trestů odnětí svobody či trestu domácího vězení.

Individuální prevence působí též jako prostředek prevence generální. V případě odsouzení za trestný čin a uložení trestu směřuje generální prevence svým vlivem na všechny členy společnosti. Negativní generální prevence se projevuje tak, že se ostatní občané dozví, které jednání je trestné a jaký trest by za něj mohl následovat. To může mít na potenciální pachatele odstrašující vliv a odvrátit je od dopouštění se trestných činů. Pozitivní generální prevence působí na řádně se chovající členy společnosti. Uložení trestu představuje upozornění na to, že jednání v rozporu s trestním právem se nevyplácí a bude spravedlivě potrestáno, což v občanech posílí víru v právní stát schopný zajistit jejich bezpečnost, a zároveň je utvrdí v tom, aby jejich projev vůle navenek byl vždy v souladu se zákony. Účinnosti generální prevence napomáhá veřejnost trestního řízení, jakož i zveřejnění přiměřeného množství faktů z projednávaných případů v dostupných médiích, přičemž pro dosažení kýženého efektu je potřeba dodržet vhodný způsob a rozsah uváděných informací.⁴³

Na individuální a generální prevenci není možné pohlížet při ukládání trestu odděleně. Naopak obě tato hlediska účelu trestu vytvářejí jednotný celek a vzájemně se doplňují a podmiňují.⁴⁴ Uložený trest v sobě spojuje jednak trestní represí a prevenci zaměřenou na pachatele, jednak výchovné působení na ostatní členy společnosti. Prevenci i represí musíme chápat ve všech konkrétních případech vyváženě, protože jen za takové situace působí individuální prevence jako prostředek generální prevence. Nesmí dojít k obrácení tohoto poměru. V takové situaci by se jednalo o exemplární trestání, které je nepřijatelné.⁴⁵ Podle judikatury Ústavního soudu dochází uložení exemplárního trestu k vybočení z principu

---

⁴³ Tamtéž, s. 407-408.

⁴⁴ Tamtéž, s. 409.

⁴⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 23. 4. 1998, sp. zn. IV. ÚS 463/97.

proporcionality, čímž je narušena rovnost lidí před zákonem a též právo na spravedlivý proces, a zároveň se takovouto trestní represí pokřivuje ve společnosti cit pro spravedlnost.⁴⁶

1.3. Systém trestů, alternativní tresty

Systém trestů lze definovat jako „*uspořádání jednotlivých druhů trestů podle závažnosti, podle postihovaných zájmů a vzájemné působení mezi jednotlivými tresty*“.⁴⁷

Systém trestů stojí na jedné ze základních zásad trestního práva zásadě zákonnosti. Druh trestu a podmínky jeho uložení může stanovit jen zákon, tudíž výčet trestů obsažený v § 52 TZ je taxativní a nelze ho nikterak rozšiřovat.

§ 52 odst. 1 TZ vyjmenovává následující tresty:

- a) odnětí svobody,
- b) domácí vězení,
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,
- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz držení a chovu zvířat,
- i) zákaz pobytu,
- j) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- k) ztráta čestných titulů nebo vyznamenání,
- l) ztráta vojenské hodnosti,
- m) vyhoštění.

Trestem odnětí svobody se podle § 52 odst. 2 TZ rozumí nepodmíněný trest odnětí svobody, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody a podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem. Zvláštní typem trestu odnětí svobody je podle § 52 odst. 3 TZ výjimečný trest upravený v § 54 TZ. *De lege lata* se rozlišují dvě varianty výjimečného trestu, a to trest odnětí svobody v délce trvání nad dvacet až do třiceti let a trest odnětí svobody na doživotí.

---

⁴⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. I. ÚS 4503/12.

⁴⁷ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022. s. 409.

Jelikož čl. 6 odst. 3 LZPS nepřipouští uložení trestu smrti, představuje doživotní trest nejprísrnější trestní sankci v českém právním řádu.

V právní nauce se dlouhodobě vedou debaty o právní povaze institutu podmíněného odsouzení. Je zřejmé, že se zákonodárce rozhodl nezařadit podmíněné odsouzení přímo do výčtu trestů a pojal jej jako jeden z typů trestu odnětí svobody. Důvodová zpráva k tomu uvádí, že trest odnětí svobody je koncipován jako jeden druh trestu, který je možno uložit jak nepodmíněně, tak s podmíněným odkladem na stanovenou zkušební dobu, případně s vyslovením dohledu probačního úředníka.⁴⁸ Ščerba to kritizuje a považuje za nesprávné. Podle něj je nutné podmíněné odsouzení s ohledem na jeho povahu chápat jako samostatný druh trestu.⁴⁹ Ke stejnému závěru se přiklání i Tlapák Navrátilová.⁵⁰ S jejich názorem se ztotožňuji, a to tím spíše, že v § 24 odst. 1 ZSVM jsou podmíněné odsouzení a podmíněné odsouzení s dohledem uvedeny jako samostatné druhy trestních opatření.

Jednotlivé tresty je možné třídit podle celé řady kritérií.⁵¹ Pro účely této diplomové práce pokládám za nejdůležitější dělení na tresty spojené s odnětím svobody (tzn. nepodmíněný trest odnětí svobody) a tresty alternativní. Trestní zákoník pojímá nepodmíněný trest odnětí svobody jako *ultima ratio*, přičemž nabízí z mého pohledu dostatečně širokou škálu trestů majících povahu alternativy k uvěznění. Za alternativní tresty se *largo sensu* považují všechny tresty nespojené s odnětím svobody. Takové vymezení je ovšem velmi široké. Lze pod něj totiž podřadit jakýkoliv druh trestu uvedený v § 52 TZ vyjma nepodmíněného trestu odnětí svobody. Podle této definice by se tak za alternativní trest dal označit například i trest ztráty čestných titulů a vyznamenání, ačkoliv jej soud nemůže uložit samostatně, ale pouze vedle nepodmíněného trestu odnětí svobody.⁵² *Stricto sensu* lze alternativní tresty vymežit jako tresty, jejichž hlavním účelem je nahradit nepodmíněný trest odnětí svobody. V tomto užším pojetí bychom mezi ně zařadili trest domácího vězení, trest obecně prospěšných prací, peněžitý trest a podmíněné odsouzení včetně podmíněného odsouzení s dohledem.⁵³

---

⁴⁸ Důvodová zpráva k § 52 TZ.

⁴⁹ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 226-227.

⁵⁰ JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022. s. 410, s. 423.

⁵¹ Srov. KALVODOVÁ Věra. Systém trestů – český pohled. In: *Symbióza trestního práva a kriminologie. K odkazu prof. Oto Novotného*. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 58 – 59; dále např. JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022. s. 412-414.

⁵² § 78 odst. 1 TZ.

⁵³ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 31.

Hlavní přednosti alternativních trestů (tedy i trestu domácího vězení) spočívají zejména v tom, že s nimi nejsou spojena negativa trestu odnětí svobody. Při uvěznění je odsouzený vyjmut ze svého přirozeného sociálního prostředí. To má za následek narušení jeho pozitivních sociálních vazeb, zejména rodinných vztahů a kontaktů s přáteli. U dosud pracujících jedinců dochází často ke ztrátě zaměstnání. Potýká-li se odsouzený s dluhy, pobytem ve vězení se jeho finanční situace pravděpodobně ještě zhorší. Pro poškozené se tím výrazně snižují naděje na obdržení odškodnění. Nesmím opomenout, že vězeňské prostředí může působit jako vysoce účinný kriminogenní faktor. Pravidelné každodenní schůzky a debaty s ostatními vězni ve výsledku leckdy vyvolávají, podporují či usnadňují páchaní trestné činnosti po skončení výkonu trestu.⁵⁴

Je zřejmé, že oproti alternativním trestům má nepodmíněný trest odnětí svobody hned několik nevýhod. Kladný aspekt spatřuji v jeho zábranné funkci. Z povahy věci izolace odsouzeného ve věznici zabraňuje nebo přinejmenším velmi omezuje páchaní dalších trestných činů, čímž se po dobu výkonu trestu dostává společnosti žádané ochrany před kriminalitou. Podle Teryngela a Podzimkové je tato představa lichá, přičemž poukazují na poměrně časté násilné a drogové trestné činy ve věznicích.⁵⁵ Podívám-li se na statistiky, dávám jim částečně za pravdu ohledně drogové trestné činnosti (byť čísla nejsou nijak vysoká), ale jinak jejich názoru musím spíše oponovat. Přesně tato problematika byla přehledně zpracována ve Zvláštní zprávě „Věznice“.⁵⁶ V ní se uvádí, že během sledovaného období tří let byl zaznamenán celkový počet 986 případů s 1217 pachateli (odsouzenými osobami).⁵⁷ Drtivá většina spáchaných skutků byla spojena s aplikací, užíváním či distribucí drog. Násilná a jiná kriminalita byla naprosto marginální.⁵⁸ V tomto ohledu jsem ve shodě s obecným shrnutím někdejšího nejvyššího státního zástupce Pavla Zemana, který k těmto statistickým údajům řekl,

---

⁵⁴ Tamtéž, s. 20.

⁵⁵ TERYNGEL, Jiří, a Gabriela PODZIMKOVÁ. K rovnováze jednotlivých prvků účelu trestu. In: *Ukládání trestů a jejich výkon*. Praha: Aleš Čeněk, 2020, s. 294.

⁵⁶ Zvláštní zpráva „Věznice“ vydaná 21. 10. 2019 Nejvyšším státním zastupitelstvím analyzuje období tří let 2016-2018 a je členěna do tří částí, a to na analytickou část, část zabývající se trestné činností ve věznicích a část pojednávající o působnosti státního zastupitelství ve věznicích. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/zvl_zprava_veznice25_09_2019.pdf

⁵⁷ Tamtéž, s. 43.

⁵⁸ Tamtéž, s. 52.

že trestná činnost ve věznicích není příliš častá a pokud už k nějaké dochází, souvisí s obstaráváním a užíváním drog nebo s poskytováním neoprávněných výhod vězňům.⁵⁹

Mezi nepřehlédnutelná pozitiva alternativních trestů patří snížení počtu odsouzených ve věznicích, čímž se uvolní jejich kapacity pro pachatele závažnějších trestných činů. Česká republika dlouhodobě drží nelichotivá umístění na předních příčkách ve statistikách vězeňské populace v Evropě. Ačkoliv za posledních několik let mají celkové počty odsouzených v našich věznicích mírně klesající tendenci, přiznejme si, že současný stav stále není vyhovující. Statistiky Rady Evropy nám přisuzují 197 (rok 2020)⁶⁰ a 180 (rok 2021)⁶¹ vězňených osob na sto tisíc obyvatel s tím, že celoevropský průměr se pohybuje okolo 104, respektive 102 vězňů na sto tisíc obyvatel. Podle posledních zveřejněných dat (rok 2022) se snížil index vězeňské populace v České republice na přibližně 174 vězňů na sto tisíc obyvatel.⁶²

Až v roce 2022 se nám konečně podařilo dostat průměrný stav vězňených osob pod horní limit kapacitních možností, konkrétně byly věznice při počtu 18 971 vězňů naplněny z 95 %.⁶³ To beru jako drobný úspěch, neboť dosud byla čísla pravidelně nadlimitní, a i když se kapacity trochu zvyšovaly, byly ve vztahu k počtu vězňů nedostatečné. Každopádně je stále na místě kritika přeplněnosti našich věznic. V této souvislosti upozorňuji na to, že od 1. 1. 2024 bude s největší pravděpodobností ve statistikách vykazována ještě větší přeplněnost, neboť vejde v účinnost změna týkající se velikosti životního prostoru pro jednoho vězně, respektive změní se ubytovací plocha připadající na jednoho odsouzeného ve výkonu trestu

---

⁵⁹ ZEMAN, Pavel. Vězeňství pohledem Nejvyššího státního zastupitelství. In: *Ukládání trestů a jejich výkon*. Praha: Aleš Čeněk, 2020, s. 58.

⁶⁰ *Europe's imprisonment rate continues to fall: Council of Europe's annual penal statistics*. [online]. [cit. 1. 6. 2023]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/portal/-/europe-s-imprisonment-rate-continues-to-fall-council-of-europe-s-annual-penal-statistics>

⁶¹ *Council of Europe's annual penal statistics: Covid-19 pandemic helped reduce Europe's prison population*. [online]. [cit. 1. 6. 2023]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/portal/-/council-of-europe-s-annual-penal-statistics-covid-19-pandemic-helped-reduce-europe-s-prison-population>

⁶² AEBI, Marcelo, Edoardo COCCO & Lorena MOLNAR. *SPACE I - 2022 – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations*. Council of Europe and University of Lausanne, 2023, s. 31. Dostupné z: https://wp.unil.ch/space/files/2023/06/230626_SPACE-I_2022_FinalReport.pdf

⁶³ MÄSIAROVÁ, Lucie. *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2022*. Praha: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, 2023, s. 75.

odnětí svobody⁶⁴ a na jednoho obviněného ve výkonu vazby⁶⁵, čímž se podle vyjádření generálního ředitele vězeňské služby sníží celkové ubytovací kapacity věznic až o 15 %.⁶⁶

V návaznosti na problematiku obsazenosti věznic je nutno poukázat na finanční stránku věci. Za rok 2022 dosáhly rozpočtové výdaje Vězeňské služby přibližně 12,3 miliard Kč. V přepočtu na jednoho vězně byl průměrný denní výdaj ve výši 1 773,30 Kč.⁶⁷ Roční náklady na jednoho vězně tak dosahují téměř 650 tis. Kč. Pro srovnání uvádím, že denní náklady výkonu trestu domácího vězení se při kontrole prostřednictvím elektronického monitoringu pohybovaly mezi 120 až 150 Kč na jednoho odsouzeného.⁶⁸ Výkon spravedlnosti sice nelze měřit penězi, ale přesto považuji za nespornou výhodu alternativních trestů, že jsou s nimi spojeny nižší náklady než s výkonem trestu odnětí svobody. Kromě toho, zůstane-li odsouzený na svobodě, může být výdělečně činným, čímž přibývají do státního rozpočtu další finance skrze daně a jiné platby. Pro stát je nepochybně ekonomicky výhodnější, aby docházelo k častějšímu ukládání alternativních trestů namísto nepodmíněného trestu odnětí svobody.

Závěrem se hodí krátce zmínit, že s alternativním sankcionováním úzce souvisí tzv. restorativní justice (z angl. *restorative justice* = nápravná, obnovující justice). Jde o koncepci trestní justice, jenž vychází z přesvědčení, že retributivní justice (z angl. *retributive justice* = trestající justice) není adekvátní reakcí společnosti na kriminalitu. Restorativní justice nenahlíží na trestný čin primárně jako na porušení právních norem a prohřešek proti státu. Z jejího pohledu je trestný čin zejména újmou (škodou) způsobenou oběti a narušením mezilidských vztahů. Za účasti poškozeného i pachatele usiluje restorativní justice o odstranění škodlivých následků a obnovení toho, co bylo narušeno či ohroženo. Důraz klade na potřeby poškozeného a aktivní participaci pachatele v procesu náhrady škody.⁶⁹

---

⁶⁴ § 17 odst. 6 vyhlášky č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění vyhlášky č. 362/2020 Sb.

⁶⁵ § 15 odst. 1 vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění vyhlášky č. 363/2020 Sb.

⁶⁶ Šéf věznic: Přeplněné cely? Stovky vězňů tam nepatří. [online]. 7. 8. 2023. [cit. 7. 8. 2023]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/clanek/domaci-sef-veznic-preplnene-cely-stovky-veznu-tam-nepatri-40439923#dop_ab_variant=1118270&dop_source_zone_name=novinky.szhnp.box&source=hp&seq_no=1&utm_campaign=abtest198_novy_panel_sluzeb_varC&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz

⁶⁷ MÄSIAROVÁ, Lucie. *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2022*. Praha: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, 2023, s. 53-55.

⁶⁸ *Elektronické náramky jsou v ostrém provozu*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 1. 6. 2023]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/elektronicke-naramky-jsou-v-ostrem-provozu/>

⁶⁹ ZEHR, Howard. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003, s. 15-17. Srov. GRIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 184.

Srov. ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 23-27.

Trestní zákoník je ve vztahu k trestním sankcím založen mimo jiné na principu depenalizace při současném posilování právě koncepce restorativní justice. To se odrazilo zejména v pojmání nepodmíněného trestu odnětí svobody jako *ultima ratio*, zavedení nových alternativních sankcí (např. trestu domácího vězení) a v úpravě těch stávajících, jakož i v rozšíření okruhů trestných činů, u kterých přichází aplikace alternativních sankcí v úvahu. Smyslem bylo především nahrazování krátkodobých nepodmíněných trestů odnětí svobody alternativním řešením všude tam, kde se to vzhledem k okolnostem daného případu jeví jako účelné.⁷⁰

---

⁷⁰ ŠÁMAL, Pavel. Nejvyšší soud zhodnotil praxi soudů v oblasti ukládání a výkonu vybraných trestních sankcí a odklonů v letech 2010 a 2011. *Trestněprávní revue*, 2014, č. 9, s. 199.
Srov. KALVODOVÁ Věra. Filozofie trestání v návrhu nového trestního zákoníku. In: *Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám*. Praha: Wolters Kluwer, 2008, s. 87-90.

2. Historický exkurz

Než přistoupím k výkladu o účinné právní úpravě trestu domácího vězení, pokusím se v tomto historickém exkurzu alespoň stručně nastínit historii tohoto trestu a způsobů jeho kontroly, zejména elektronického monitoringu. Přestože má v současnosti trest domácího vězení pevnou pozici v systému trestů mnoha států světa včetně České republiky, není výdobytkem až moderního trestního práva 20. a 21. století. Prvopočátky tohoto trestu totiž sahají do daleko starších období dějin. Z dochovaných pramenů se o domácím vězení dozvídáme hlavně v souvislosti s jeho uložením slavným osobnostem. Jednou z nich byl již v 1. století našeho letopočtu Pavel z Tarsu, dnes známý jako apoštol Pavel, kterému bylo po jeho zadržení v Římě dovoleno, aby se namísto do vězeňské cely odebral do soukromého domu, kde byl strážován vojáky.⁷¹ V domácím vězení mohl přijímat návštěvy a učit je o křesťanské víře. Jak uvádí kniha *Skutky apoštolů*, strávil v domácím vězení celé dva roky.⁷²

V dějinách jsou známy i další případy domácího vězení. Někdy kolem 863 rozkázal východofranský král Ludvík Němec, aby byl jeho syn Karloman držen v domácím vězení v Řezně (Regensburgu) kvůli vlastizrádnému spolčení s knížetem Rostislavem, tehdejší panovníkem Velkomoravské říše. V roce 1604 se musel na příkaz císaře Rudolfa II. podrobit domácímu vězení Adam Havel Popel, český šlechtic z rodu Lobkoviců, neboť byl podezřelým z vraždy Hanibala ze Schönbergu.⁷³ Roku 1633 se konal inkviční proces s italským filozofem a astronomem Galileem Galilei. Za podporu Koperníkova učení heliocentrismu byl shledán vinným z kacířství a odsouzen k doživotnímu žaláři. Trest mu byl nakonec zmírněn a zbytek života strávil v domácím vězení ve své vile poblíž Florencie.⁷⁴

Významný historický počín ve vývoji trestu domácího vězení na našem území nastal s přijetím zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, jenž byl ode dne 1. září 1852 účinný v celém Rakouském císařství, tedy včetně Zemí Koruny české. Ačkoliv dřívější trestní předpisy jako *Všeobecný zákoník o zločinech a trestech na ně* (1787) a *Zákon o zločinech a těžkých policejních přestupcích* (1803) představovaly poměrně propracovaná zákonodárná díla, k zákonnému zakotvení trestu domácího vězení došlo právě až zákonem

---

⁷¹ Sk 28:16.

⁷² Sk 28:30.

⁷³ *Trest domácího vězení a elektronický monitoring*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 2. 4. 2023]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/historie/>

⁷⁴ Galileo Galilei. In: *Britannica* [online]. [cit. 2. 4. 2023]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Galileo-Galilei>

č. 117/1852 ř. z. Přímo ve výčtu trestů ukládaných za přečiny a přestupky v § 240 tohoto zákona by se nám domácí vězení nalézt nepodařilo. Tento paragraf uváděl jako samostatný druh trestu vězení, přičemž zákon následně rozlišoval jeho dva stupně. První stupeň se jednoduše nazýval vězení.⁷⁵ Druhý stupeň byl označován jako tuhé vězení.⁷⁶ Ustanovení § 262 zákona č. 117/1852 ř. z. poté umožňovalo namísto vězení prvního stupně uložit vězení domácí, a to za předpokladu, že pachatelem byl člověk dosud bezúhonné pověsti, který by si nemohl hledět svého úřadu, obchodu či výdělků, pokud by nastoupil k výkonu trestu do věznice. Podle § 246 zákona č. 117/1852 ř. z. bylo možné rozhodnout o uložení domácího vězení pouze na základě příslibu odsouzenec, že se nevzdálí ze svého příbytku, případně mohla být před jeho dům postavena stráž. Ať tak či onak se odsouzenec nesměl pod žádnou záminkou vzdálit z domu. V případě porušení této povinnosti musel zbytek trestu vykonat ve věznici veřejné.

Výše uvedená ustanovení si udržela svou podobu až do rozpadu Rakouska-Uherska. Se vznikem samostatné Československé republiky byl vydán zákon č. 11/1918 Sb. z. a n., o zřízení samostatného státu československého⁷⁷, který ve druhém článku stanovil, že veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti. Díky této recepční normě byl převzat i trestní zákon z roku 1852 s právní úpravou domácího vězení. K jeho zrušení došlo až 1. 8. 1950, kdy nastala účinnost zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon. V tomto zákoně bohužel zcela absentovalo jakékoliv ustanovení o trestu domácího vězení. Stejně tak tomu bylo v další kodifikaci trestního práva hmotného, tedy v zákoně č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Opětovně světlo světa spatřil trest domácího vězení až za několik desítek let později s přijetím současného trestního zákoníku, účinného od 1. 1. 2010. Pro zajímavost uvádím, že první odsouzený nastoupil k výkonu trestu domácího vězení 1. 2. 2010. Spolu s ročním trestem mu byl uložen zákaz požívání alkoholických nápojů, který však odsouzený nedodržel, proto soud posléze rozhodl o přeměně na osmiměsíční trest odnětí svobody.⁷⁸

V pojednání o historii trestu domácího vězení nelze opomenout způsoby, kterými bylo možné zaručit řádné dodržování podmínek jeho výkonu. Předně vždy bylo (a platí to stále) pro efektivní fungování domácího vězení potřeba zajistit, aby odsouzený skutečně pobýval ve svém obydlí. Jednou z možností bylo postavit před dům stráž, což pochopitelně vyžadovalo

---

⁷⁵ § 244 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.

⁷⁶ § 245 zákona č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.

⁷⁷ V současné Sbírce zákonů jako zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.

⁷⁸ *První domácí vězeň v Česku nedodržel trest.* [online]. [cit. 10. 4. 2023]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1289411-prvni-domaci-vezen-v-cesku-nedodrzel-trest>

nepřetržitou přítomnost nejméně jednoho strážného po celý den i noc. Jako rozumná alternativa se zpočátku jevil systém namátkových kontrol, které ale z logiky věci nedokázaly poskytnout neustálý dohled nad odsouzeným. Až s technologickým pokrokem ve 20. století se konečně podařilo nalézt vhodný způsob kontroly pomocí elektronického monitorování, které dokázalo propojit stálou kontrolu nad odsouzeným s přijatelnými finančními náklady.⁷⁹ Elektronickému monitoringu předcházela ještě jeden způsob sledování odsouzených, a to hlasová kontrola na základě běžného hovoru mezi odsouzeným a zaměstnancem operačního střediska prostřednictvím pevné telefonní linky. Tato forma kontroly vyžadovala, aby kontrolující osoba dobře znala odsouzeného, respektive především byla schopna bez pochybností rozeznat jeho hlasový projev. I to byla jedna z příčin, proč byl tento způsob kontroly prakticky opuštěn.⁸⁰

Koncept elektronického monitoringu pochází ze Spojených států amerických a za jeho autory jsou považováni bratři Ralph Kirkland Schwitzgebel a Robert Schwitzgebel.⁸¹ Na počátku 60. let 20. století začala skupinka výzkumníků na Harvardově univerzitě pracovat na návrhu a sestrojení přenosného vysílače schopného zaznamenávat polohu osoby. S myšlenkou vytvořit takový přístroj přišel R. K. Schwitzgebel, tehdy postgraduální student psychologie na Harvardu. Původní inspirací mu byl film *West Side Story*. Při jeho sledování si představil komunikační systém, který by pomohl zabránit zabití hlavního hrdiny. Týmu výzkumníků se nakonec podařilo zkonstruovat monitorovací zařízení, které vysílalo obousměrné zprávy mezi základnou a dobrovolníky. Cílem celého experimentu bylo poskytnutí zpětné vazby pachatelům za účelem rehabilitace a sociální podpory.⁸² Roku 1964 obdržel R. K. Schwitzgebel na výše popsané zařízení patent.⁸³ Přesto bylo kvůli technickým obtížím

---

⁷⁹ *Trest domácího vězení a elektronický monitoring*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 10. 4. 2023]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/historie/>

⁸⁰ NAVRÁTILOVÁ, Jana. Trest domácího vězení. In: *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny, květen 2009, trestněprávní sekce*. Praha: Leges, 2009, s. 68.

⁸¹ Od roku 1983 užívali zkrácené příjmení „Gable“. Viz GABLE, Robert. *The Ankle Bracelet Is History: An Informal Review of the Birth and Death of a Monitoring Technology*. Civic Research Institute [online]. 2015. [cit. 10. 4. 2023]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/313100042_The_Ankle_Bracelet_Is_History_An_Informal_Review_of_the_Birth_and_Death_of_a_Monitoring_Technology

⁸² BURREL, William, a Robert GABLE. *From B. F. Skinner to Spiderman to Martha Stewart: The Past, Present and Future of Electronic Monitoring of Offenders*. [online]. 2008. [cit. 10. 4. 2023]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/247496149_From_B_F_Skinner_to_Spiderman_to_Martha_Stewart_The_Past_Present_and_Future_of_Electronic_Monitoring_of_Offenders

⁸³ GABLE, Robert. *Electronic monitoring of criminal offenders*. [online] [cit. 10. 4. 2023]. Dostupné z: <https://rgable.wordpress.com/electronic-monitoring-of-criminal-offenders/>

a obavám z přílišného zasahování do života monitorovaných osob rozhodnuto o přerušení dalšího vývoje.⁸⁴

Skutečným průkopníkem v ukládání trestních sankcí kontrolovaných pomocí elektronického monitoringu se stal okresní soudce ve státě Nové Mexiko Jack L. Love. Vyvrcholilo tím jeho mnohaleté úsilí o to, aby se pachatelé nenásilných trestných činů nemuseli dostat do vězení, čímž by se alespoň částečně ulevilo přeplněnému vězeňskému systému. S nápadem kontrolovat odsouzené pomocí monitorovacího zařízení přišel roku 1977. Zajímavý a zároveň úsměvný je původ této myšlenky. Nejprve soudce Lovea zaujal novinový článek popisující malý vysílač implantovaný pod kůži krávy schopný přenášet údaje o teplotě zvířete. Vzpomněl si také na návštěvu místní knihovny, kde měli detekční zařízení, které bylo schopné rozpoznat a zazvonit, když někdo odcházel s knihou, jež nebyla řádně vypůjčena. Ten nejvýznamnější inspirační zdroj objevil v novinách Albuquerque Journal. V nich pravidelně vycházely oblíbené komiksy o Spidermanovi. Při čtení jednoho takového komiksu jej zaujala situace, kdy padouch nasadil na Spidermanovu ruku náramek, kterým mohl kdykoliv s pomocí radaru lokalizovat jeho polohu.⁸⁵

Soudce Love si promptně uvědomil, že podobný přístroj by mohl být velice užitečný i v systému trestní justice. Se svým nápadem se obrátil na několik technologických společností. U žádné z nich neuspěl. Přesvědčil až obchodního zástupce počítačové firmy Honeywell Michaela Gosse. Ten v roce 1982 skončil ve svém původním zaměstnání a založil si vlastní firmu zabývající se elektronickým monitoringem, načež se mu podařilo sestavit několik kontrolních jednotek o velikosti balíčku cigaret, které se připevňovaly ke kotníku. Princip fungování byl takový, že kotníkové zařízení vyslalo každou minutu rádiový signál do přijímače umístěného v obydlí odsouzeného, který byl propojený skrze telefonní linku s centrálním počítačem. Nepřijetí signálu naznačovalo, že odsouzený opustil vymezenou oblast. Poprvé bylo elektronicky kontrolované domácí vězení uloženo v dubnu 1983 třem podmíněně propuštěným osobám.⁸⁶

---

⁸⁴ *Trest domácího vězení a elektronický monitoring*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 10. 4. 2023]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/historie/>

⁸⁵ BURREL, William a Robret GABLE. *From B. F. Skinner to Spiderman to Martha Stewart: The Past, Present and Future of Electronic Monitoring of Offenders*. [online]. 2008. [cit. 10. 4. 2023]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/247496149_From_B_F_Skinner_to_Spiderman_to_Martha_Stewart_The_Past_Present_and_Future_of_Electronic_Monitoring_of_Offenders

⁸⁶ Tamtéž.

Krátce po zveřejnění experimentu s elektronickým monitoringem v Novém Mexiku začala být stejná forma kontroly využívána ve státě Florida. Zdejší podnikatel a vynálezce Thomas Moody zkonstruoval podobný přístroj jako Goss. Rádiový vysílač umístěný v šedém plastovém pouzdře ve tvaru půlválce byl menších rozměrů. Dal se proto nosit na kotníku, ale i na zápěstí. Zvládal odesílat pravidelné signály do domácí přijímací jednotky o velikosti kufru, která byla telefonicky propojena s počítačem v monitorovacím centru.⁸⁷ Florida se navíc v roce 1983 stala prvním americkým státem, jenž pro své území legislativně upravil domácí vězení jako jeden z alternativních trestů.⁸⁸

V následujících několika letech se na výrobě monitorovacích přístrojů začalo podílet mnoho dalších společností. Tehdejší americké věznice měly potíže s výrazným přesahem kapacitních limitů. To mimo jiné přispělo k tomu, že se posléze elektronický systém kontroly odsouzených a podmíněně propuštěných rozšířil do dalších amerických států. Následně se tento systém dostal do mnoha zemí po celém světě. Využívání elektronického monitoringu se v USA každým rokem zvyšovalo. Koncem osmdesátých let se počet takto hlídaných osob pohyboval okolo patnácti tisíc ročně. O deset let později bylo elektronicky monitorováno již téměř sto tisíc delikventů. Po několika desítkách let od vydání legendárního komiksu se Spidermanem tam v současné době nosí elektronický náramek více než dvě stě tisíc osob.⁸⁹

---

⁸⁷ GABLE, Robert. *The Ankle Bracelet Is History: An Informal Review of the Birth and Death of a Monitoring Technology*. Civic Research Institute [online]. 2015. [cit. 10. 4. 2023]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/313100042_The_Ankle_Bracelet_Is_History_An_Informal_Review_of_the_Birth_and_Death_of_a_Monitoring_Technology

⁸⁸ BOLEDOVIČOVÁ, Lucie. Elektronický monitoring jako prostředek ke snížení počtu vězeňské populace. In: *Dny práva 2012 - Days of Law 2012*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. s. 1352.

⁸⁹ DIBLÍKOVÁ, Simona, Michal ŠPEJRA a Jiří VLACH. *Vyhodnocení procesu spuštění elektronického monitorovacího systému v ČR*. Praha: IKSP, 2021, s. 22.

3. Trest domácího vězení

Trest domácího vězení spočívá v povinnosti odsouzeného zdržovat se ve svém obydlí v době stanovené rozhodnutím soudu, s výjimkou případů, které zákon demonstrativně vyjmenovává. Do českého právního řádu se navrátil po téměř šedesáti letech v rámci rekodifikace trestního práva hmotného. S účinností trestního zákoníku byl náš systém trestů obohacen o tento dlouho vyhlížený alternativní trest. Jeho přijímání bylo vedeno požadavkem zachování pozitivních rodinných a pracovních vazeb pachatele a též ekonomickými hledisky. Počítalo se s ušetřením značného množství finančních prostředků vynakládaných na výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody. Z pohledu poškozených se jevil tento nový trest pozitivně, neboť se s ním pojila vyšší pravděpodobnost obdržení plného a včasného odškodnění oproti tomu, když by se pachatel nacházel ve výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody. V neposlední řadě se častější ukládání trestu domácího vězení mohlo projevit i v nižším množství odsouzených ve věznicích. Počítalo se s až 1600 domácími vězni ročně. Bohužel skutečná čísla zůstala daleko za očekáváním.⁹⁰

Dovolím si před dalším výkladem o trestu domácího vězení zmínit, že domácí vězení, respektive povinnost zdržovat se ve stanoveném časovém období v určeném obydlí nebo jeho části, není v rámci naší právní úpravy pouze samostatným trestem. Jeho využití je *de lege lata* daleko širší. Kvazi domácí vězení může být uloženo až na jeden rok (i při delší zkušební době) při podmíněném odsouzení⁹¹ a podmíněném odsouzení s dohledem⁹². Dále lze kvazi domácí vězení ukládat při podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, přičemž celková doba trvání pobytu v určeném obydlí nebo jeho části nesmí přesáhnout jeden rok, a to i v případě delší zkušební doby.⁹³ S účinností od 1. 1. 2022 byl zrušen § 57a TZ umožňující za určitých podmínek přeměnit trest odnětí svobody v trest domácího vězení. Někteří právníci⁹⁴ dávali najevo, že zrušení nepovažují za správné a řádně odůvodněné. Připouštím, že tento krok

---

⁹⁰ TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, Jana. Trest domácího vězení, promarněná šance?. In: *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019, s. 225.

⁹¹ § 82 odst. 2 TZ

⁹² § 85 odst. 2 TZ.

⁹³ § 89 odst. 1, odst. 2 a odst. 3 TZ.

⁹⁴ TIBITANZLOVÁ, Alena, a Michaela HLAVATÁ. *Od 1.1.2022 již nelze přeměnit trest odnětí svobody v trest domácího vězení*. [online]. 26. 4. 2022. epravo.cz [cit. 10. 4. 2023]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/od-112022-jiz-nelze-premenit-trest-odneti-svobody-v-trest-domaciho-vezeni-114519.html#_ftn3

zákonodárce se mi tehdy zdál trochu unáhlený.⁹⁵ Na druhou stranu rozumím jeho úmyslu zefektivnit vykonávací řízení tím, že ponechá v platnosti jen institut podmíněného propuštění.

Souhlasím s Tlapák Navrátilovou⁹⁶, že se v kvazi domácím vězení uloženém při podmíněném propuštění skrývá velký potenciál a bude-li vhodně využíváno, mohlo by velkou měrou přispět k uvolnění přeplněných věznic, a to možná i více než samotný trest domácího vězení. Myslím si, že by možnost využít elektronicky kontrolované domácí vězení při podmíněném propuštění mohla napomoci tomu, že se zvýší podíl úspěšných žádostí o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Zbývá dodat, že v trestním řízení lze v případě vazby uložit obviněnému, nad nímž byl vysloven dohled probačního úředníka nahrazující vazbu, současně i kvazi domácí vězení.⁹⁷ K tomu explicitně trestní řád stanovuje možnost orgánu rozhodujícího o vazbě rozhodnout v souvislosti s nahrazením některých opatření uvedených v § 73 odst. 1 TŘ o výkonu elektronické kontroly.⁹⁸ Výkon elektronické kontroly plnění povinností uložených v souvislosti s některým opatřením nahrazujícím vazbu upravuje § 360a TŘ. Ovšem v současnosti jsou tato ustanovení o elektronicky kontrolované vazbě kvůli neexistenci elektronického monitoringu prakticky nepoužitelná.

Nahlédneme-li do výčtu trestů v § 52 odst. 1 TZ, zjistíme, že se trest domácího vězení nachází na druhém místě za trestem odnětí svobody. Jeho hierarchické zařazení napovídá, že jde o jeden z nejpřísnějších trestů v našem systému trestů. V souvislosti s tím zmiňuje Král zajímavý statistický údaj. Nemalá část odsouzených (15 %) vnímá trest domácího vězení jako daleko přísnější sankci než nepodmíněný trest odnětí svobody, a dokonce by po zkušenosti s výkonem obou těchto trestů chtěla, aby jim byl v případě nového odsouzení uložen raději trest odnětí svobody.⁹⁹ Mohu konstatovat, že se skutečně jedná o trest přísnějšího rázu, při jehož výkonu dochází k citelnému omezení svobody pohybu ve smyslu čl. 14 odst. 1 LZPS. Nicméně

---

⁹⁵ Zmíněný paragraf mohl být jen novelizován a ponechán alespoň ještě nějakou dobu v platnosti. Je pravdou, že zákonné podmínky podmíněného propuštění a přeměny trestu odnětí svobody v trest domácího vězení byly v mnohém shodné. Přeměna byla v praxi využívána poskrovnu. Podle mého názoru se nabízelo buď určitým způsobem výrazněji odlišit zákonné podmínky přeměny trestu odnětí svobody (a případně umožnit jeho aplikaci i u zločinů), nebo úplné zrušení tohoto institutu. Zákonodárce očividně zvolil druhou variantu, což mu nemohu příliš vyčítat, neboť možnost využití institutu podmíněného propuštění s kvazi domácím vězením je poměrně široká.

⁹⁶ TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, Jana. Trest domácího vězení, promarněná šance? In: *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019, s. 235-236.

⁹⁷ § 73 odst. 3 TŘ, § 73 odst. 1 písm. c) TŘ.

⁹⁸ § 73 odst. 4 TŘ.

⁹⁹ KRÁL, Vladimír. Domácí vězení - další alternativní trest? *Trestněprávní revue*, 2007, č. 8. s. 235.

podobně jako Púry s Válkovou¹⁰⁰ si myslím, že takto způsobená újma je daleko menší v porovnání s tou, která by odsouzeného postihla při výkonu trestu odnětí svobody, i kdyby byl jen kratšího trvání.

Podle důvodové zprávy představuje trest domácího vězení alternativní sankci především k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a měl by být ukládán pachateli, u něž je s přihlédnutím k povaze a závažnosti trestného činu, osobě pachatele i možnostem jeho resocializace nutné bezprostřední omezení osobní svobody, ale vzhledem k jeho vlastnostem a rodinným poměrům postačuje podstatně menší intenzita zásahu vůči němu.¹⁰¹ Jde o takové případy, v nichž je namístě použít razantnější reakci. Mírnější alternativy, jako například podmíněné odsouzení, obecně prospěšné práce či peněžitý trest, by naopak měly být využívány všude tam, kde ještě není potřeba tak intenzivně zasáhnout do osobní svobody.¹⁰² Kalvodová k tomu uvádí, že trest domácího vězení vyplnil v systému trestů mezeru mezi uvězněním pachatele jakožto nejzávažnějším zásahem do nejširšího okruhu základních práv a svobod a ostatními alternativami představujícími podstatně nižší míru takového omezení.¹⁰³ V praxi je nezbytně nutné, aby byl trest domácího vězení ukládán jako alternativa nepodmíněného trestu odnětí svobody, nikoliv namísto jiných alternativních trestů, čímž by ve výsledku docházelo k zostření trestní represe (tzv. net widening efekt).

Trest domácího vězení lze uložit jako samostatný trest nebo i vedle jiného druhu trestu, přičemž samostatně může být podle § 53 odst. 2 TZ uložen, i když trestní zákoník ve zvláštní části za příslušný trestný čin tento druh trestu nestanoví. Tento paragraf si musíme propojit s ustanovením § 60 odst. 2 TZ, které podmiňuje možnost uložení trestu domácího vězení jako samostatného trestu předpokladem, že vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a k osobě a poměrům pachatele není uložení jiného trestu třeba. Pokud jde o jiný trest, vedle kterého by mohlo být domácí vězení uloženo, nemůže jím být trest odnětí svobody (ani podmíněně odložený) a trest obecně prospěšných prací. Jejich současné uložení výslovně vylučuje § 53 odst. 1 TZ. Nepřichází v úvahu ani trest ztráty čestných titulů nebo vyznamenání,

---

¹⁰⁰ PÚRY, František a Helena VÁLKOVÁ. § 60 [Domácí vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 20. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁰¹ Důvodová zpráva k § 60 TZ.

¹⁰² PÚRY, František a Helena VÁLKOVÁ. § 60 [Domácí vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 20. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁰³ KALVODOVÁ, Věra. Domácí vězení v české právní úpravě. In: *Aktuálně otázky trestného zákonodárstva. Pocta prof. JUDr. Milanovi Čičovovi, DrSc., k 80. narozeninám*. Bratislava: Eurokódex, 2012, s. 110-111.

poněvadž ten je možné uložit pouze vedle trestu odnětí svobody.¹⁰⁴ Ač to zákon výslovně nestanoví, z povahy věci v praxi nejspíš nenarazíme na uložení trestu domácího vězení vedle trestu vyhoštění. Ze zbývajících trestů se mi jeví jako vhodná kombinace domácího vězení zejména s peněžitým trestem, zákazem činnosti, zákazem držení a chovu zvířat, zákazem pobytu či zákazem vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.

V souvislosti s neslučitelností trestů ve smyslu § 53 odst. 1 TZ přišel Hrádela¹⁰⁵ s poměrně ojedinělými náměty *de lege ferenda*. Označuje koncepci ukládání trestů v trestním zákoníku za zastaralou a navrhuje mimo jiné odstranit část § 53 odst. 1 TZ zakotvující, že nelze uložit domácí vězení vedle odnětí svobody a obecně prospěšných prací. Podle jeho názoru by v mnoha případech napomohlo k výchovnému působení na pachatele a k předcházení dalšímu páchání trestné činnosti uložení i velmi krátkého trestu odnětí svobody. Důvodem má být to, aby si pachatel uvědomil, co znamená omezení osobní svobody ve věznici. Co se týče domácího vězení, k němu se podrobněji nevyjadřuje. Ukládat trest domácího vězení vedle trestu odnětí svobody mi nedává žádný smysl, když samotným cílem domácího vězení jako alternativního trestu je nahrazovat právě krátkodobé nepodmíněné tresty odnětí svobody a vyhnout se tak jejich negativním důsledkem. Ačkoliv Hrádela nepředkládá žádné argumenty pro (ne)ukládání domácího vězení vedle obecně prospěšných prací, přijde mi z několika jeho podnětů na změnu trestního zákoníku návrh na zrušení neslučitelnosti těchto trestů jako nejpříjemnější. Tato kombinace by podle mého názoru mohla být užitečná například v situaci, kdy soud ukládá trest domácího vězení pachateli nezaměstnanému anebo tomu, kdo pracuje pouze na částečný úvazek či má jen občasné brigády. Vzorem nám může být Nizozemsko, jehož právní úprava umožňuje spojení domácího vězení a obecně prospěšných prací.¹⁰⁶

3.1. Výměra trestu domácího vězení

Trest domácího vězení může soud podle § 60 odst. 1 TZ uložit až na dobu dvou let. V případě, že je tento trest ukládán trestním příkazem, může jeho výměra činit maximálně jeden rok.¹⁰⁷ Dolní hranici zákon nestanoví. Na uvážení soudu zůstává, aby v souladu s obecnými ustanoveními o ukládání trestů a s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného přečinu, osobě a poměrům pachatele, rozhodl o konkrétní výši trestu. Mohlo by se teoreticky jednat

---

¹⁰⁴ Srov. § 78 odst. 1 TZ.

¹⁰⁵ HRÁDELA, Karol. Zastaralá koncepce trestního zákoníku jako jedna z příčin zbytečné kriminality. In: *Ukládání trestů a jejich výkon*. Praha: Aleš Čeněk, 2020, s. 290-291.

¹⁰⁶ HOŘÁK, Jaromír. Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených. *Trestní právo*. 2005, č. 12, s. 8.

¹⁰⁷ § 314e odst. 2 písm. b) TR.

i o výměru v řádu několika dnů, ale za tak krátký čas by se s největší pravděpodobností nedostavil požadovaný výchovný efekt. V praxi se proto minimální výše trestu bude pohybovat v rozsahu několika týdnů, ale většinou spíše měsíců.¹⁰⁸ Pro porovnání lze uvést, že průměrná délka výkonu domácího vězení činí v Evropě tři a půl měsíce.¹⁰⁹

V odborné literatuře, zejména s odkazem na úpravu v zahraničí, zaznívají hlasy volající po snížení horní hranice trestu domácího vězení ze dvou let na jeden rok.¹¹⁰ Nutno přiznat, že v evropských zemích lze u domácího vězení (či obdobně pojatých institutů) obvykle nalézt maximální zákonnou výměru 12 měsíců a méně. Jako příklad uvádím Rakousko (12 měsíců)¹¹¹, Anglii (12 měsíců)¹¹², Španělsko (6 měsíců)¹¹³ a Švédsko (6 měsíců)¹¹⁴. Naproti tomu v Polsku může soud při splnění zákonných podmínek povolit odsouzenému výkon trestu odnětí svobody nepřesahujícího 18 měsíců v domácím prostředí pod elektronickou kontrolou namísto ve věznici.¹¹⁵ Zajímavý vývoj z hlediska zákonného vymezení délky trestu domácího vězení zaznamenalo Slovensko, konkrétně ustanovení § 53 odst. 1 zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon. Do 31. 12. 2015 bylo možné uložit trest domácího vězení až na jeden rok. Po novelizaci¹¹⁶ se maximální výše zvedla na dva roky. Současně se změnily i hmotněprávní podmínky jeho uložení. S účinností od 1. 8. 2019¹¹⁷ došlo k výraznému navýšení horní hranice na čtyři roky s tím, že se změnil i okruh postihovaných trestných činů.¹¹⁸ Slovenské právní úpravě se budu blíže věnovat v šesté kapitole.

---

¹⁰⁸ KYSELA, Karel a Petr VOLEVECKÝ. Trest domácího vězení. *Trestní právo*. 2011, č. 7-8, s. 7.

¹⁰⁹ ČÁDOVÁ, Jitka. Trest domácího vězení. In: ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ, Dagmar DOUBRAVOVÁ (eds). *Probace a mediace. Možnosti řešení trestních věcí*. 1. vydání. Praha: Portál, 2010, s. 159.

¹¹⁰ HOŘÁK, Jaromír. Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených. *Trestní právo*. 2005, č. 12, s. 11; ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 338; VANDUCHOVÁ, Marie. Úsilí o snížení vězeňské populace stále bez výsledku. In: *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019, s. 189.

¹¹¹ § 156c odst. 1 rakouského zákona o výkonu trestu (*BGBI. Nr. 144/1969, Strafvollzugsgesetz*).

¹¹² § 204 anglického zákona o trestním soudnictví (*Criminal Justice Act 2003*).

¹¹³ § 37 odst. 1 španělského trestního zákoníku (*Del Código Penal*).

¹¹⁴ *Swedish prison and probation service – Sanctions*. [online] Kriminalvården. [cit. 21. 6. 2023]. Dostupné z: <https://www.kriminalvarden.se/swedish-prison-and-probation-service/sanctions/>

¹¹⁵ § 43la polského trestního řádu (*Kodeks karny wykonawczy*)

¹¹⁶ Zákon č. 78/2015 Z. z., o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹¹⁷ Zákon č. 214/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

¹¹⁸ V súčasnej dobe lze na Slovensku podle § 53 odst. 2 sl. tr. zák., uložit trest domácího vězení za trestné činy s horní hranicí zákonné trestní sazby nepřevyšující deset let.

Jsem si vědom existence kritických názorů odborníků navrhuji změnu horní hranice trestu domácího vězení na jeden rok. Nicméně osobně zákonodárce za zvolenou výši dvou let víceméně chválím. Domnívám se, že poskytuje soudům dostatečný prostor pro individualizaci ukládaného trestu, a navíc do určité míry rozšiřuje množství potenciálních trestních věcí, u kterých lze tento alternativní trest uložit. V praxi jsou nejčastěji ukládány tresty domácího vězení ve výměře 6 až 12 měsíců.¹¹⁹ Tresty vyšší než 12 měsíců jsou sice méně časté, přesto považuji za vhodné nadále ponechat horní hranici ve stávající podobě. Čas od času se totiž mohou vyskytnout konkrétní případy, u nichž bude zcela přiměřeně uložit trest domácího vězení ve výši dvou let, což i u závažnějších přečinů umožní, aby se pachatel vyhnul nepodmíněnému trestu odnětí svobody.¹²⁰

3.2. Podmínky pro uložení trestu domácího vězení

Z § 60 odst. 1 TZ vyplývají tři základní podmínky, které musí být kumulativně splněny k tomu, aby soud mohl uložit trest domácího vězení:

- pachatel se dopustil pouze přečinu,
- vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele, lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to popřípadě i vedle jiného trestu,
- pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost.

3.2.1. Přečin

První podmínkou pro uložení trestu domácího vězení je odsouzení pachatele za přečin. Přečiny definuje trestní zákoník jako všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.¹²¹ České trestní právo vychází z bipartice trestných činů. Vedle přečinů rozlišuje naše právní úprava zločiny, jež jsou vymezeny negativně jako všechny trestné činy, které nejsou

---

¹¹⁹ *Agendy probační a mediační služby v letech 2018-2022*. Praha: Probační a mediační služba, 2023, s. 45. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/wp-content/uploads/2023/03/statistiky_agendy_pms_2018-2022.pdf

¹²⁰ Zde mohu poukázat na případ, kdy Okresní soud v Opavě shledal obviněného vinným ze spáchání přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, odst. 3 a 4 TZ, a přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 a odst. 2 písm. a) TZ. I za takto společensky velmi závažné trestné činy se okresní soud s ohledem na specifické okolnosti daného případu (spolu s přihlédnutím k nejlepšímu zájmu dítěte) rozhodl uložit úhrnný trest domácího vězení ve výši dvou let. Tento případ se nakonec dostal až k Ústavnímu soudu. Blíže viz nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 2027/17.

¹²¹ § 14 odst. 2 TZ.

podle trestního zákona přečiny. Dále existuje subkategorie zločinů nazývaná zvláště závažné zločiny, která zahrnuje úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.¹²² Z obecného hlediska představují přečiny skupinu méně závažných deliktů. Někteří autoři¹²³ však poukazují na to, že ty nejzávažnější nedbalostní trestné činy spadající do kategorie přečinů odpovídají svou typovou společenskou škodlivostí (vyjádřenou horní hranicí trestní sazby) některým zločinům či dokonce zvláště závažným zločinům. Ščerba na základě toho vyjadřuje pochybnosti, jestli je účelné umožňovat postih těchto přečinů prostřednictvím trestu domácího vězení.

Podle mého názoru je současná právní úprava správně nastavena a dokáže si v konkrétních případech poradit s širokým vymezením pojmu přečin dopadajícím na velké množství pachatelů. Při rozhodování o uložení domácího vězení soud vždy posuzuje, zda ve smyslu § 60 odst. 1 písm. a) TZ postačí uložit tento trest, případně i vedle jiného trestu, nebo je na místě postihnout pachatele nepodmíněným trestem odnětí svobody. Mám za to, že aplikace domácího vězení jakožto nejpřísnějšího alternativního trestu má své opodstatnění nejen u méně závažné kriminality. Ve svých úvahách jdu ještě o něco dál a zamýšlím se nad tím, zda by trestní zákoník neměl umožnit ukládání trestu domácího vězení i za některé zločiny. Pokud totiž nechce soud vzhledem k okolnostem případu pachatele zločinu uvěznit, nenabízí se mu jiná varianta než uložení podmíněného trestu (při stanovení konkrétního trestu odnětí svobody ve výměře nepřevyšující tři roky). Ten se ale jeví jako příliš mírný a nepostačující trest v případě, kdy je s přihlédnutím k povaze a závažnosti trestného činu, osobě pachatele i možnostem jeho resocializace nutné bezprostřední omezení osobní svobody, byť by stačila menší intenzita zásahu.¹²⁴

Soud se může při rozhodování o trestu ocitnout v patové situaci. Vzniká zde jakýsi meziprostor, který by mohl přílehavě vyplnit právě trest domácího vězení představující mírnější sankci než nepodmíněný trest odnětí svobody a zároveň přísnější sankci než podmíněné odsouzení. *De lege ferenda* by se proto dalo uvažovat o rozšíření okruhu trestných činů, za něž lze uložit trest domácího vězení, o kategorii zločinů vyjma těch zvláště závažných, což by ve výsledku mohlo přinést větší manévrovací prostor při soudním uvážení o druhu trestu

---

¹²² § 14 odst. 3 TZ.

¹²³ Např. ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 333; nebo BOLEDOVIČOVÁ, Lucie. Podmínky uložení českého trestu domácího vězení a anglického curfew requirement. *Trestněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 63.

¹²⁴ Srov. DRÁPAL, Jakub. Za reformu systému trestů: Citelnost trestů, jejich ekvivalence a nekoncepčnost současného systému. *Státní zastupitelství*. 2022, č. 2, s. 20-36.

ukládáno za zločin. Určitou inspirací by mohla být slovenská úprava.¹²⁵ Rozhodně by však měl zákonodárce takovou změnu právní úpravy *apriori* podrobit široké odborné diskusi. Nicméně do doby zavedení a řádného fungování elektronického monitoringu, který je s trestem domácího vězení imanentně spjat, se mi zdá nemyslitelné a vlastně zbytečné trestní zákoník v tomto směru novelizovat.

3.2.2. Povaha a závažnost přečinu, osoba a poměry pachatele

Druhou podmínkou pro uložení trestu domácího vězení je podle § 60 odst. 1 písm. a) TZ závěr soudu o tom, že vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to popřípadě i vedle jiného trestu. Takto formulované ustanovení, zejména výraz „postačí“, vymezuje trest domácího vězení vůči trestu odnětí svobody. Pokud se soud rozhodne uložit trest domácího vězení, je povinen uvést odůvodnění toho, že domácí vězení je v daném případě postačující sankcí, tedy není třeba ukládat nepodmíněný trest odnětí svobody.¹²⁶ Vlastně se jedná o jakousi protiváhu k § 55 odst. 2 TZ, který omezuje možnost uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody u trestných činů s horní hranicí trestní sazby odnětí svobody nepřevyšující pět let pouze na situace, kdy by vzhledem k osobě pachatele uložení jiného trestu zjevně nevedlo k tomu, aby pachatel vedl řádný život.

Při posuzování povahy a závažnosti spáchaného přečinu a stejně tak osoby a poměrů pachatele se uplatní obecné zásady pro stanovení druhu trestu a jeho výměry uvedené v § 39 TZ. Kritéria určování povahy a závažnosti spáchaného trestného činu jsou demonstrativně upraveny v § 39 odst. 2 TZ. Patří mezi ně význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl čin spáchán, osoba pachatele, míra zavinění, pohnutka, záměr nebo cíl. Soud se rozhodne při hodnocení povahy a závažnosti přečinu neukládat trest domácího vězení zejména u deliktů páchaných v prostorech obydlí (např. oblast domácího násilí, kyberkriminalita) a též v případech, kdy by konkrétní okolnosti (např. závažnější následek) naznačovaly, že by potrestání tímto způsobem bylo zcela neadekvátní (myšleno nepřiměřeně mírné).

Pro závěr, že postačí uložení trestu domácího vězení, bude vzhledem k osobě a poměrům pachatele mít význam dosavadní řádný život pachatele, jeho chování po činu, snaha nahradit škodu, neztížená možnost nápravy pachatele, a mimo to by měl soud zvážit

---

¹²⁵ Viz kapitola 6.1.

¹²⁶ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 334.

i pachatelovy osobní, rodinné, majetkové a jiné poměry.¹²⁷ Nedostatek vhodných pachatelů je jedním z problémů způsobujících nízký počet ukládaných trestů domácího vězení. Podle názoru některých soudců by mělo jít o osobu se zachovalým zázemím, ideálně pracovně činnou.¹²⁸ Myslím si, že pachatelé mající zaměstnání nejsou jedinými adepty, kteří se jeví jako vyhovující k uložení domácího vězení. Může se jednat také o osoby účastníci se rekvalifikačních kurzů anebo věnující se studiu (např. na vysoké škole). Dále považuji za vhodné ukládat domácí vězení těhotným ženám a pachatelům, kteří jsou ve starobním nebo invalidním důchodu, případně trpí tělesným či duševním postižením.¹²⁹ Mezi spíše nezpůsobilými osobami k výkonu domácího vězení jsou drogově závislí a násilníci ohrožující rodinu a další spolubydlící. Nicméně tím patrně nejdůležitějším hlediskem vztahujícím se k osobě a poměrům pachatele je stále bydliště, respektive obydlí, v němž bude domácí vězení vykonáváno. Uložení trestu domácího vězení osobám bez zajištěného bydlení (např. bezdomovci) se jeví prakticky nereálné.

3.2.3. Písemný slib

Třetí a velmi důležitou podmínkou pro uložení trestu domácího vězení je podle § 60 odst. 1 písm. b) TZ požadavek, aby pachatel dal písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost. Bez písemného slibu nesmí soud v žádném případě rozhodnout o uložení tohoto trestu. V podstatě se jedná o specifickou formu souhlasu.¹³⁰ Tento druh trestu je tak v českém trestním právu jediným, který nelze pachateli uložit proti jeho vůli. Základním důvodem vyžadování slibu je posílení resocializačního účinku domácího vězení, neboť k dosažení nápravného účelu může dojít tím spíše tehdy, když jej pachatel dobrovolně akceptuje. Navíc jeho negativní postoj k tomuto trestu by již od počátku představoval překážku ve výkonu, tudíž by se trest domácího vězení mohl stát pouhou formalitou, po které bude dříve či později následovat přeměna v trest odnětí svobody.¹³¹ Dalším významným důvodem existence podmínky písemného slibu je zajištění bezproblémového provádění kontroly během výkonu

---

¹²⁷ PÚRY, František a Helena VÁLKOVÁ. § 60 [Domácí vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 20. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹²⁸ TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, Jana. Trest domácího vězení, promarněná šance? In: *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019, s. 235.

¹²⁹ Srov. NAVRÁTILOVÁ, Jana. Trest domácího vězení. *Bulletin advokacie*. 2009, č. 10, s. 97.

¹³⁰ ŠČERBA, Filip. § 60 [Domácí vězení]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. (2. aktualizace). Praha: C.H. Beck, 2022. [online] [cit. 20. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹³¹ PÚRY, František a Helena VÁLKOVÁ. § 60 [Domácí vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 20. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

tohoto trestu. Pachatel bere na vědomí a zavazuje se k tomu, že poskytne při kontrole veškerou potřebnou součinnost, případně umožní oprávněným osobám (zejm. probačním úředníkům) vstup do svého obydlí.

V souvislosti s trestem domácího vězení, a především kontrolou jeho výkonu, vyvstává otázka konfliktu tohoto trestu s právem na nedotknutelnost obydlí (neboli domovní svobodou) odsouzeného a dalších osob, s nimiž sdílí obydlí, typicky rodinných příslušníků.¹³² Právo na nedotknutelnost obydlí zakotvené na ústavní úrovni v čl. 12 LZPS představuje jeden z aspektů práva na soukromí. Je proto možné poukázat i na čl. 10 odst. 2 LZPS zaručující ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života. V případě odsouzeného je výše zmíněná kolize odstraněna právě písemným slibem, který však neřeší zásah do práv spolubydlících.¹³³ Nabízelo by se tak po vzoru Rakouska¹³⁴, Švédska či Nizozemska¹³⁵ vyžadovat před uložením trestu domácího vězení písemný souhlas osob žijících ve společné domácnosti. Přiznávám, že se spíše kloním k názoru¹³⁶, že to není potřebné, neboť zásah do jejich soukromého a rodinného života při výkonu trestu domácího vězení v podobě občasných návštěv probačního úředníka (ten často ani nevstupuje do obydlí) nebo instalaci a deinstalaci zařízení pro elektronický monitoring nepřesahuje ústavněprávní rámec a lze jej považovat za přiměřený ve smyslu čl. 4 LZPS.

3.3. Podstata trestu domácího vězení

Podle ustanovení § 60 odst. 3 TZ spočívá trest domácího vězení v povinnosti odsouzeného zdržovat se po dobu výkonu tohoto trestu v určeném obydlí nebo jeho části v soudem stanoveném časovém období, pokud mu v tom nebrání důležité důvody. Mezi těmito důvody zákon demonstrativně uvádí výkon zaměstnání nebo povolání a dále také poskytnutí zdravotních služeb u poskytovatele zdravotních služeb v důsledku onemocnění či úrazu odsouzeného. V takovém případě má poskytovatel zdravotních služeb povinnost na vyžádání orgánu činného v trestním řízení mu tuto skutečnost sdělit. Potíž je v tom, že kontrolu

---

¹³² KRAHL, Matthias. Elektronicky hlídané domácí vězení. *Právní rozhledy*. 1998, č. 5, s. 229.

¹³³ ŠČERBA, Filip. Právní úprava nových alternativních trestů. *Bulletin advokacie*. 2009, č. 10, s. 86.

¹³⁴ *Elektronisch überwachter Hausarrest* [online]. Die Össterreiche Justiz. [cit. 20. 6. 2023]. Dostupné z: <https://www.justiz.gv.at/strafvollzug/elektronisch-ueberwachter-hausarrest>

¹³⁵ HOŘÁK, Jaromír. Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených. *Trestní právo*. 2005, č. 12, s. 8.

¹³⁶ KALVODOVÁ, Věra. Domácí vězení – jedna z možných alternativ odnětí svobody?. In: *Dny veřejného práva - Days of Public Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 682.

nad výkonem trestu domácího vězení provádí Probační a mediační služba,¹³⁷ která *a contrario* § 12 odst. 1 TR není orgánem činným v trestním řízení. Přestože by probační úředník mohl postupovat podle § 5 odst. 4 zákona č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, který ho opravňuje obracet se na právnické i fyzické osoby s dožádáním o sdělení potřebných údajů, souhlasím se Ščerbou¹³⁸, že by nebylo od věci rozšířit znění části § 60 odst. 3 TZ. Nová část by mohla vypadat následovně: „...*poskytovatel zdravotních služeb je povinen na vyžádání orgánu činného v trestním řízení nebo probačního úředníka mu tuto skutečnost sdělit.*“

V praxi se objevují i další důležité důvody jako například svatba, pohřeb, velké zpoždění prostředku hromadné dopravy při cestě domů z práce, nutnost zajištění péče o nezletilé děti, návštěva blízkého příbuzného v nemocnici apod. Ať tak či onak mělo by se vždy jednat o výjimečné situace, ve kterých je možné do určité míry tolerovat, že se odsouzený nenacházel v obydlí v době, kdy byl povinen se tam zdržovat. Pokud to okolnosti umožňují, respektive je-li odsouzenému dopředu známo, že k takovéto situaci dojde, musí to neprodleně oznámit probačnímu úředníkovi.¹³⁹ Následně musí odsouzený hodnověrně doložit existenci důležitých důvodů (např. potvrzení o návštěvě lékaře). Ještě zbývá doplnit, že by důležitými důvody neměly být primárně překážky předvídané či existující již v době rozhodování soudu o uložení trestu domácího vězení, neboť takové případy je třeba zohlednit při stanovení časového období, v němž je odsouzený povinen zdržovat se v určeném obydlí či jeho části.¹⁴⁰

3.3.1. Obydlí

Pojem obydlí má zásadní význam z hlediska naplnění znaků základní skutkové podstaty některých trestných činů (např. trestného činu porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 TZ). Neméně důležitý je však jeho výklad i pro vymezení obsahu trestu domácího vězení. Podle ustanovení § 133 TZ se obydlím rozumí dům, byt nebo jiná prostora sloužící k bydlení a příslušenství k nim náležející. Jde o široký pojem, který hledí primárně na faktický stav bydlení, aniž by rozeznával, z jakého právního titulu osoba v obydlí pobývá. Obvykle půjde o vlastnictví, nájem, podnájem, výpůjčku, právo odpovídající věcnému břemeni nebo prosté bydlení na základě rodinných vztahů.¹⁴¹

---

¹³⁷ § 334b odst. 1 TR.

¹³⁸ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 345.

¹³⁹ § 4 odst. 2 vyhlášky 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení.

¹⁴⁰ PÚRY, František a Helena VÁLKOVÁ. § 60 [Domácí vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 20. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁴¹ FRYŠTÁK, Marek. § 133 [Obydlí]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. (2. aktualizace). Praha: C.H. Beck, 2022. [online] [cit. 20. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

Konkrétně si jako obydlí lze představit domy, byty, pokoje na hotelu, ubytovně, studentských kolejích nebo v domově důchodců, případně též hausbóty apod. Mezi jiné prostory sloužící k bydlení se dají zařadit i zahrádkářské chatky za předpokladu, že poskytují svému uživateli určité soukromí a možnost odpočinku a svým charakterem nejsou uzpůsobeny jen k nahodilému přebývání.¹⁴² Ze stáže na Probační a mediační službě jsem si odnesl informaci, že v jednom případě byla místem výkonu trestu domácího vězení dokonce dřevěná maringotka umístěná v zahrádkářské kolonii. Mimochodem tehdy byl odsouzený kontrolován pomocí elektronického monitoringu. Vše řádně fungovalo, což jen dokazuje široké možnosti tohoto způsobu kontroly.

Obecně je samozřejmě nejvhodnější, aby měl pachatel stálé bydlení. Jeho absence bývá uváděna jako jedna ze zásadních překážek k uložení trestu domácího vězení. Ideální je pochopitelně vlastní byt či dům, ale ani nájemní bydlení nepředstavuje žádný problém za předpokladu, že pachatel není nájemníkem problémovým a neustále nestřídá místa pobytu. Myslím, že bydlí-li pachatel nastalo v některém ubytovacím zařízení, nemělo by to bránit zajištění řádné kontroly. Nicméně chápu, že daleko obtížnější, nikoliv ale neřešitelná, může být realizace elektronické kontroly u osob bydlících právě na ubytovně, kde nemá monitorovaná osoba k dispozici vlastní sociální zařízení, které se nachází ve společných prostorech. To potvrdil i testovací projekt elektronického monitoringu v roce 2012.¹⁴³

V podstatě lze prohlásit, že se za obydlí považuje vše, co slouží osobě k bydlení. Podle judikatury týkající se trestného činu porušování domovní svobody nemá význam, zda určitý objekt byl či nebyl postaven v rozporu se stavebními předpisy. Obydlím může být i dům postavený bez příslušného stavebního povolení. Důležité je, zda tato stavba fakticky slouží k bydlení. Stejně tak je nutné za obydlí považovat i dům či byt, který dosud nebyl zkolaudován, ale jedná se o objekt již způsobilý k bydlení a k tomuto účelu také zařízený a využíváný.¹⁴⁴ Nepochybuji o tom, že obydlím způsobilým k výkonu trestu domácího vězení mohou být i některé nebytové prostory, které v dnešní době mnoho lidí využívá k bydlení, byť k tomuto účelu nejsou určeny.

Pod pojem obydlí spadají i veškeré pozemky (typicky zahrada, předzahrádka, dvorek) bezprostředně spojené s domem, bytem či jiným prostorem sloužícím k bydlení. Odsouzenému

---

¹⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR - vojenského kolegia ze dne 26. 11. 1987, sp. zn. Tzv 29/87.

¹⁴³ DIBLÍKOVÁ, Simona, Michal ŠPEJRA a Jiří VLACH. *Vyhodnocení procesu spuštění elektronického monitorovacího systému v ČR*. Praha: IKSP, 2021, s. 68.

¹⁴⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2008, sp. zn. 8 Tdo 783/2008.

je někdy možné určit, že se musí zdržovat pouze v části obydlí. Soud takto bude postupovat nejspíše v situaci, kdy je konkrétní místo výkonu trestu velmi rozlehlé (např. luxusní vila s rozsáhlými pozemky), anebo tehdy, když daná osoba fakticky užívá jen část obydlí, zatímco v ostatních částech pobývá někdo jiný (např. podnájemce). Je důležité zmínit, že konkrétní určení místa výkonu trestu (tj. obydlí nebo jeho části) stanoví soud až při nařízení výkonu trestu domácího vězení podle § 334a TR, nikoliv dříve v odsuzujícím rozsudku. Nicméně již v době rozhodování o uložení domácího vězení by měly být soudu alespoň okrajově známy poměry pachatele týkající se bydlení, a to především z toho důvodu, aby neuložil tento trest osobě bez obydlí způsobilého k výkonu domácího vězení.

3.3.2. Stanovené časové období

Jednou z povinných náležitostí rozsudku nebo trestního příkazu, ukládá-li se jím trest domácího vězení, je stanovení časového období, během něhož je odsouzený povinen zdržovat se v určeném obydlí nebo jeho části. Soud tuto dobu vymezí jednak pro pracovní dny, jednak pro dny pracovního klidu a pracovního volna.¹⁴⁵ Zákonná úprava umožňuje uložit i tzv. víkendové vězení, kdy soud s ohledem na specifické poměry odsouzeného určí, aby se zdržoval v určeném obydlí nebo jeho části pouze ve dnech pracovního klidu a pracovního volna.¹⁴⁶ Dny pracovního klidu jsou svátky¹⁴⁷ a dny, na které připadá nepřetržitý odpočinek zaměstnance v týdnu.¹⁴⁸ Nejčastěji budou dny, na něž připadá nepřetržitý odpočinek, sobota a neděle. Mohou to však kvůli zvláštnímu rozložení pracovní doby být i jiné dny. Proto by se soud měl ve většině případů důsledně držet zákonné dikce a vymezit dané časové období pro dny pracovního klidu a volna, nikoliv pro soboty a neděle.

Trestní zákoník v původním znění § 60 odst. 3 účinném do 30. 11. 2011 upravoval, že nestanovil-li soud jinak, byl odsouzený povinen zdržovat se v určeném obydlí ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v době od 20.00 hodin do 05.00 hodin, leda by mu v tom bránily důležité důvody. Novelou trestního zákoníku č. 330/2011 Sb. byl tento zákonný rámec stanovující rozsah domácího vězení odstraněn. Podle důvodové zprávy se tato specifikace (od 20.00 hodin do 05.00 hodin) ukázala

---

¹⁴⁵ § 60 odst. 4 TZ.

¹⁴⁶ ŠČERBA, Filip. § 60 [Domácí vězení]. In: Ščerba, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. (2. aktualizace). Praha: C.H. Beck, 2022. [online] [cit. 20. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁴⁷ Svátky jsou vyjmenovány v zákoně č. 245/2000 Sb., o státních svátcích, ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu. Dělí se na státní svátky (§ 1) a ostatní svátky (§ 2).

¹⁴⁸ § 91 odst. 1 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce.

v praxi jako příliš návodná pro soudní rozhodování, a to navzdory tomu, že soud mohl rozhodnout jinak a vymezit dobu odlišně.¹⁴⁹ Touto novelou se navíc jednoznačně vyřešila sporná otázka zmiňovaná v odborné literatuře, zda se lze odchýlit od celkového počtu devíti hodin a podmínky stanovené zákonem zpřísnit¹⁵⁰ či nikoliv¹⁵¹.

De lege lata neobsahuje trestní zákoník žádný rámec vymezující rozsah domácího vězení, tudíž soud musí v každém jednotlivém případě individuálně stanovit časové období, kdy je odsouzený povinen zdržovat se v určeném obydlí nebo jeho části. Podle ustanovení § 60 odst. 4 TZ stanoví soud toto období zejména s přihlédnutím k pracovní době odsouzeného a k času potřebnému k cestě do zaměstnání, k péči o nezletilé děti a k vyřizování nutných osobních a rodinných záležitostí, aby byl odsouzený při zajištění všech nezbytných potřeb svých a své rodiny přiměřeně postižen na svobodě. Čtvrté vodítko (vyřizování nutných osobních a rodinných záležitostí) je nutno chápat v tom smyslu, že jde o takové záležitosti, které se v životě odsouzeného vyskytují pravidelně a jsou známy v době rozhodování o uložení domácího vězení. Ostatní (mimořádné) případy nutných osobních a rodinných lze podřadit pod výše zmiňované důležité důvody. Mimo kritérií uvedených v § 60 odst. 4 TZ by měl soud zohlednit i přiměřená omezení a přiměřené povinnosti či výchovná opatření, pokud budou odsouzenému uloženy.¹⁵²

V souvislosti s určováním doby, v níž se má odsouzený zdržovat v určeném obydlí nebo jeho části, upozorňují někteří autoři¹⁵³ na jedno bolavé místo naší úpravy trestu domácího vězení. Trestní zákoník se podle nich potýká se značnou neurčitostí. Zákon totiž nestanoví dolní ani horní hranici počtu hodin, v jejichž rozmezí by se soud měl pohybovat. Soud je limitován pouze obecnými zásadami pro ukládání trestu, a to zásadou humanity a zásadou přiměřenosti. Zmíněná novela č. 330/2011 Sb. tuto neurčitost ještě více prohloubila, když odstranila onen standardní rozsah trestu domácího vězení a ponechala jeho vymezení jen na soudu.

---

¹⁴⁹ Důvodová zpráva k bodu 1 a 2 (§ 60 odst. 3, 4) zákona č. 330/2011 Sb.

¹⁵⁰ Podle převažujícího názoru možnost zpřísnění rozsahu oproti standardní době vyplývala ze zákonné úpravy (formulace „nestanoví-li soud v rozsudku jinak“), tedy soud nebyl omezen časovým vymezením ani počtem hodin. Srov. např. VÁLKOVÁ, Helena. § 60 [Domácí vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009. [online] [cit. 20. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁵¹ Kalvodová upozorňovala na požadavek respektování zásady zákonnosti. Srov. KALVODOVÁ, Věra. Domácí vězení – jedna z možných alternativ odnětí svobody? In: *Dny veřejného práva - Days of Public Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. s. 680.

¹⁵² PÚRY, František a Helena VÁLKOVÁ. § 60 [Domácí vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 20. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁵³ Např. KALVODOVÁ, Věra. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 76; nebo ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 342.

Podle Ščerby zásady humanity a přiměřenosti dostatečně nezaručují jednotné a předvídatelné ukládání trestu domácího vězení, a proto navrhuje zakotvení konkrétních časových hranic. Obdobně uvažuje Kalvodová, podle níž by měl být v zákoně obsažen minimální a maximální počet hodin, případně alespoň ten maximální.

Jsem zastáncem širokého prostoru pro soudní individualizaci a s těmito úvahami až tolik nesouzním. Na druhou stranu je pravdou, že stanovit v zákoně denní dolní a horní limit počtu hodin by více odpovídalo požadavku určitosti sankce a právní jistoty. Inspirací by mohl být anglický institut curfew requirement (tzv. požadavek nevycházet). U něj stanovená doba, v níž se odsouzený musí zdržovat v soudem určeném místě, nesmí být za jeden den kratší než 2 hodiny a delší než 16 hodin.¹⁵⁴ Další možnou variantou, jak do jisté míry vyřešit problém týkající se neurčitosti, by byl návrat k původnímu zákonnému rámci rozsahu trestu domácího vězení s tím, že soud by mohl časové období stanovit i jinak. *De lege ferenda* se mi tato varianta jeví jako přijatelnější a vhodnější. Podotýkám, že k této legislativní změně se přiklánějí také odborníci z Institutu pro kriminologii a sociální prevenci.¹⁵⁵

Podle § 60 odst. 4 TZ může soud odsouzenému povolit navštěvování pravidelných bohoslužeb nebo náboženských shromáždění i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna. Pravidelné setkávání s církevními představiteli a dalšími věřícími může mít na odsouzeného nezanedbatelný pozitivní vliv a přispět k jeho nápravě. Trestní zákoník stanoví, že soud může, nikoliv musí povolit takovou účast. Podle mě by soud měl být při využívání diskreční pravomoci opatrný a své závěry vždy velmi pečlivě odůvodnit s ohledem na ústavněprávní charakter práva účasti na náboženských obřadech. Než soud rozhodne, měl by si, povětšinou ve spolupráci s probačním úředníkem, ověřit u příslušné církve, zda je pachatel opravdu nábožensky založen nebo se ve skutečnosti snaží využít situace, aby mohl bez následků opustit obydlí i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna.¹⁵⁶ Pochopitelně musí být posléze kontrolováno, zda odsouzený chodí na bohoslužby (případně se zdržuje v obydlí) nebo se v té době pohybuje neznámo kde, čímž by samozřejmě porušoval podmínky uloženého trestu domácího vězení.

---

¹⁵⁴ § 204 anglického zákona o trestním soudnictví (*Criminal Justice Act 2003*). Blíže viz BOLEDOVIČOVÁ, Lucie. Podmínky uložení českého trestu domácího vězení a anglického curfew requirement. *Trestněprávní revue*. 2013, č. 3, s. 63.

¹⁵⁵ SCHEINOST, Miroslav a Helena VÁLKOVÁ. *Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí. IV., Sankční politika a její uplatňování*. Praha: IKSP, 2015, s. 161.

¹⁵⁶ PÚRY, František a Helena VÁLKOVÁ. § 60 [Domácí vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

V registru je zapsáno celkem 21 církví a náboženských společností.¹⁵⁷ V návaznosti na tento údaj si Žatecká¹⁵⁸ pokládá otázku, jestli budou soudy přistupovat rovnocenně k věřícím z různých církví a nebudou zvýhodňováni křesťané oproti věřícím z jiných (menších) církví. Dále se ptá, zda tato úprava vlastně není diskriminační vůči ateistům, kteří by rádi například navštívili svého psychologa či se zúčastnili sportovní akce svého klubu. Při odpovídání na její otázky si musíme nejprve uvědomit, že účast na bohoslužbách a náboženských shromážděních je součástí práva svobodně projevovat své náboženství a víru zaručeného na ústavní úrovni v čl. 16 odst. 1 LZPS.¹⁵⁹ Proto zvýhodňovat členy jiné církve před ostatními by bylo zásahem do tohoto práva, a zároveň porušením zásady rovnosti dle čl. 1 LZPS. Pro mě je absolutně nepředstavitelné, že by soudy přistupovaly k jednotlivých církvím odlišně a zasahovaly tímto způsobem do práv odsouzených, tudíž považuji tuto otázku za bezpředmětnou. Ani otázka zmiňující diskriminaci ateistů mi nepřipadá relevantní. V případě věřících účastníků se náboženských obřadů se totiž jedná o výkon základního lidského práva, což nelze srovnávat s jiným využitím volného času (návštěvou psychologa, účastí na kulturní či sportovní akci apod.).

3.3.3. Dohled a přiměřené povinnosti a omezení

Základní povinností odsouzeného je zdržovat se po dobu výkonu trestu domácího vězení v určeném obydlí nebo jeho části v soudem stanoveném časovém období. K posílení účinků trestu orientovaných zejména na nápravu pachatele a jeho resocializaci, aby se v budoucnu nedopouštěl trestné činnosti, mohou být v odsuzujícím rozsudku nebo trestním příkazu uloženy některé další povinnosti a omezení. Soud může vyslovit nad pachatelem na dobu výkonu trestu domácího vězení dohled,¹⁶⁰ uložit přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 směřující k tomu, aby pachatel vedl řádný život, a zpravidla mu též může uložit, aby podle svých sil nahradil škodu nebo odčinil nemajetkovou újmu, kterou trestným činem způsobil, nebo aby vydal bezdůvodné obohacení získané trestným činem.¹⁶¹ Pachatelům

---

¹⁵⁷ Viz příloha k zákonu č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech.

¹⁵⁸ ŽATECKÁ, Eva. Několik poznámek k alternativním trestům z pohledu nového trestního zákoníku. In: *Dny práva 2009 - Days of Law 2009*. Brno: Masarykova univerzita, 2009, s. 1047-1048.

¹⁵⁹ Nejen v čl. 16 odst. 1 LZPS, ale i v čl. 9 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nebo v čl. 18 odst. 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

¹⁶⁰ § 60 odst. 5 TZ.

¹⁶¹ § 60 odst. 6 TZ.

ve věku blízkém věku mladistvých¹⁶² může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit také některá z výchovných opatření podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, a to za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.¹⁶³

Možnost vyslovení dohledu nad pachatelem při uložení trestu domácího vězení přibyla do trestního zákoníku nedávno novelou č. 220/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2022. Institut dohledu byl u trestu domácího vězení zaveden po poměrně dlouhé době od účinnosti trestního zákoníku, přestože se již v době jeho přijímání objevovaly názory, že může být v některých případech účelné uložit dohled i po dobu výkonu trestu domácího vězení.¹⁶⁴ Na výkon dohledu se použijí obdobně ustanovení § 49 až § 51 TZ. Dohledem se podle § 49 odst. 1 TZ rozumí pravidelný osobní kontakt pachatele s probačním úředníkem, spolupráce při vytváření a realizaci probačního plánu dohledu a kontrola dodržování podmínek uložených pachateli soudem nebo vyplývajících ze zákona. Jeho účel se skládá ze dvou prvků, a to prvku kontrolního, který spočívá ve sledování a kontrole chování pachatele, čímž je zajišťována ochrana společnosti a snížení možnosti opakování trestné činnosti,¹⁶⁵ a prvku pomoci, kdy probační úředník poskytuje odborné vedení a pomoc pachateli s cílem zajistit, aby vedl řádný život.¹⁶⁶ Obě uvedené složky dohledu nepůsobí samostatně, nýbrž se navzájem podmiňují a doplňují. To, v jaké míře budou v rámci výkonu dohledu naplňovány, bude vyplývat ze specifík daného případu.¹⁶⁷

Co se týče přiměřených omezení a přiměřených povinností, je jejich výčet uvedený v § 48 odst. 4 TZ demonstrativní. Soud tedy může pachateli uložit i jiná omezení a povinnosti. Jejich ukládáním lze reagovat na zvláštní okolnosti, které mohly být jedním z důvodů spáchání trestného činu, a pokusit se tak napomoci pachateli k vedení řádného života a zároveň snížit možnost recidivy. Příkladem uvádím, že soud může podle § 60 odst. 6 TZ ve spojení s § 48 odst. 4 TZ jako přiměřené omezení nebo přiměřenou povinnost uložit podrobit se výcviku pro získání vhodné pracovní kvalifikace, podrobit se vhodnému programu

---

¹⁶² Věk blízký věku mladistvého není v zákoně vymezen. V soudní praxi jde nejčastěji o pachatele ve věku do 19 nebo 20 let, výjimečně, pokud to je odůvodněno jejich rozumovou a mravní vyspělostí, až do dovršení 21 let. Viz PŮRY, František. § 41 [Polehčující okolnosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁶³ § 60 odst. 7 TZ.

¹⁶⁴ ŠČERBA, Filip. Probace a její projevy v českém trestním právu. *Trestněprávní revue*. 2009, č. 10, s. 300.

¹⁶⁵ § 49 odst. 2 písm. a) TZ.

¹⁶⁶ § 49 odst. 2 písm. b) TZ.

¹⁶⁷ ŠČERBA, Filip. § 49 [Pojem a účel dohledu]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 1. vyd. (2. aktualizace). Praha: C.H. Beck, 2022. [online] [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

sociálního výcviku a převýchovy, zdržet se hraní hazardních her nebo zdržet se požívání alkoholických nápojů či jiných návykových látek. Dodržování soudem stanovených omezení a povinností, stejně tak stanoveného dohledu, je navíc hlediskem, ke kterému soud přihlíží při rozhodování o tom, zda pachatel svým chováním neporušil podmínky výkonu trestu domácího vězení a nemělo by tak dojít k přeměně v trest odnětí svobody.

Podle mého názoru je velice důležité (nejen) trest domácího vězení individualizovat ve vztahu k osobě konkrétního pachatele, jeho poměrům a možnostem nápravy, a to právě uložením vhodných přiměřených omezení a přiměřených povinností, případně vyslovením dohledu. Bohužel soudy této možnosti využívají vskutku nedostatečně. Již v roce 2014 upozorňovalo trestní kolegium Nejvyššího soudu na nevyhovující situaci, kdy u většiny soudů, které uložily trest domácího vězení, nebyly přiměřené omezení či přiměřené povinnosti vůbec využity.¹⁶⁸ Následně Institut pro kriminologii a speciální prevenci formuloval doporučení pro praxi, aby soudy častěji ukládaly přiměřené omezení a přiměřené povinnosti, a tím trest domácího vězení náležitě diferencovaly a individualizovaly.¹⁶⁹ Nicméně výzkum tohoto Institutu z roku 2020 ukázal, že k výraznému zlepšení nedošlo. Soudy při ukládání trestu obecně prospěšných prací a trestu domácího vězení pouze ve velmi omezené míře využívají příležitosti k jejich individualizaci prostřednictvím ukládání přiměřených povinností a omezení. Ta byla uložena přibližně jen u 16 % všech odsouzených.¹⁷⁰ V této oblasti se mi zdá právní úprava kvalitní a nemyslím si, že je potřebné ji jakkoliv měnit. Čili mohu v tuto chvíli pouze apelovat na naše soudy a doporučit častější ukládání přiměřených omezení a povinností. I v zahraničí bývá obvykle domácí vězení kombinováno s dohledem nad pachatelem, povinností účastnit se resocializačních programů anebo dalšími povinnostmi a omezeními.¹⁷¹

Přiměřená omezení a přiměřené povinnosti, případně výchovná opatření nebo dohled, se ukládají na celou dobu výkonu trestu domácího vězení, tedy obecně je musí odsouzený dodržovat až do skončení výkonu trestu. Od účinnosti novely č. 220/2021 Sb. má soud podle ustanovení § 60a TZ možnost předčasně zrušit uložené přiměřené omezení, přiměřenou

---

¹⁶⁸ Zhodnocení praxe soudů v oblasti ukládání a výkonu vybraných trestních sankcí v letech 2010 a 2011 (Trestní kolegium Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2014, sp. zn. Ts 43/2012).

¹⁶⁹ SCHEINOST, Miroslav a Helena VÁLKOVÁ. *Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí. IV., Sankční politika a její uplatňování*. Praha: IKSP, 2015, s. 160,

¹⁷⁰ ROZUM, Jan. *Zprávy PMS pro účely rozhodnutí v trestním řízení: kvalita, význam, efektivita*. Praha: IKSP, 2020, s. 140.

¹⁷¹ ČÁDOVÁ, Jitka. Trest domácího vězení. In: ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ, Dagmar DOUBRAVOVÁ (eds). *Probace a mediace. Možnosti řešení trestních věcí*. 1. vydání. Praha: Portál, 2010, s. 158.

povinnost nebo výchovné opatření, ale to jen za podmínky, že odsouzený vede řádný život a plněním svých povinností prokázal polepšení, a pokud lze očekávat, že povede řádný život i bez nich. Tímto způsobem lze zrušit buď všechna přiměřená omezení, přiměřené povinnosti či výchovná opatření, nebo pouze některé z nich, pokud jich bylo uloženo více současně. Soud může svým rozhodnutím zrušit i uložený dohled nad pachatelem, není-li nadále zapotřebí zvýšeně sledovat a kontrolovat jeho chování. Je nutné zdůraznit, že ve všech případech lze dle § 60a in fine TZ rozhodnout o zrušení nejdříve po výkonu jedné třetiny uloženého trestu domácího vězení, nejméně však po šesti měsících výkonu tohoto trestu. Důvodová zpráva vysvětluje rozšíření trestního zákoníku o § 60a tak, že se tímto nástrojem eliminuje nutnost výkonu dohledu nebo kontroly probačního úředníka nad osobami, u nichž to už není potřeba, tudíž se dohled a kontrola u těchto odsouzených stává v podstatě pouze formálním úkonem neplnícím svůj účel.¹⁷² Takové odůvodnění nelze rozporovat. Mít v právní úpravě možnost zrušit dohled či přiměřená omezení a povinnosti považují za velice rozumné a užitečné. Na rozhodnutí o tom, jestli se v průběhu výkonu trestu domácího vězení zruší přiměřené omezení, přiměřená povinnost, výchovné opatření nebo dohled, se použijí obdobně ustanovení § 330 a § 330a TŘ.¹⁷³

3.4. Náhradní trest odnětí svobody

Ustanovení § 61 TZ upravuje způsob tzv. sekundárního sankcionování pachatele, tedy ve své podstatě řeší otázku postihu odsouzeného v situaci, kdy dojde k porušení podmínek trestu domácího vězení.¹⁷⁴ Zmíněný paragraf byl dvakrát výrazně pozměněn. Podle jeho původního znění účinného do 30. 11. 2011 stanovil soud pro případ zmaření výkonu trestu domácího vězení náhradní trest odnětí svobody na dobu až jednoho roku. Novelou č. 330/2011 Sb. byla dosavadní koncepce trestu domácího vězení jako trestu s náhradou opuštěna a nahradil ji systém přeměny trestu domácího vězení nebo jeho zbytku na trest odnětí svobody spočívající v tom, že se každý i jen započatý jeden den nevykonaného trestu domácího vězení počítal za jeden den odnětí svobody.

Byť se na první pohled mohl institut přeměny jevit jako rozumný a přijatelný, záhy se v aplikační praxi objevily zásadní nedostatky a nevýhody této nové právní úpravy. Potíže způsobovalo především určení počátku přepočtu na trest odnětí svobody, což souviselo se

---

¹⁷² Důvodová zpráva k zákonu č. 220/2021 Sb.

¹⁷³ § 334e odst. 4 TŘ.

¹⁷⁴ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 347.

skutečností, že porušení podmínek trestu domácího vězení neznamenalozastavení jeho výkonu, ba naopak jej odsouzený musel nadále vykonávat až do doby rozhodnutí o přeměně. K odstranění nejpálčivějších problémů navrhovali někteří autoři¹⁷⁵, aby bylo soudu umožněno rozhodnout o přerušení výkonu trestu domácího vězení v případě, že vyvstane podezření z porušení podmínek výkonu tohoto trestu. Ačkoliv zákonodárce skutečně uvažoval o zavedení možnosti přerušit výkon trestu domácího vězení, došel k závěru, že by to nebylo vhodné a hospodárné (zejména v případech, kdy soud později trest nepřemění).¹⁷⁶ Nakonec tak, podle mého názoru správně, byla novelou č. 220/2021 Sb. s účinností od 1. 1. 2022 vyslyšena kritika ze strany nauky¹⁷⁷ i soudů¹⁷⁸ a byl opětovně zaveden institut náhradního trestu odnětí svobody.

De lege lata musí soud při ukládání trestu domácího vězení stanovit náhradní trest odnětí svobody až na jeden rok, přičemž nesmí přesáhnout horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody u daného trestného činu.¹⁷⁹ Jestliže odsouzený zavinil příčinu k rozhodnutí o výkonu náhradního trestu odnětí svobody až po výkonu poloviny uloženého trestu domácího vězení, je soud povinen zkrátit délku náhradního trestu odnětí svobody na polovinu.¹⁸⁰ Současná právní úprava¹⁸¹ navíc soudu umožňuje výjimečně vzhledem k okolnostem případu a osobě odsouzeného ponechat trest domácího vězení v platnosti, i když odsouzený zavinil příčinu k rozhodnutí o výkonu náhradního trestu odnětí svobody. V takovém případě ale musí soud trest domácího vězení v určitém směru zpřísnit. Může vyslovit nad odsouzeným na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku dohled, stanovit odsouzenému na dobu výkonu trestu nebo jeho zbytku dosud neuložené přiměřené omezení či přiměřenou povinnost, případně výchovné

---

¹⁷⁵ VICHEREK, Roman. Přeměna trestu domácího vězení – věc v praxi skoro nemožná. *Státní zastupitelství*. 2015, č. 6, s. 29; VANDUCHOVÁ, Marie. Úsilí o snížení vězeňské populace stále bez výsledku. In: *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019, s. 188-189.

¹⁷⁶ ŘÍHA, Jiří. Výkon trestů a ochranných opatření (procesní souvislosti) – český pohled. In: *Symbióza trestního práva a kriminologie. K odkazu prof. Oto Novotného*. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 189.

¹⁷⁷ ŠČERBA, Filip. Trest domácího vězení po novele 330/2011 Sb. *Trestněprávní revue*. 2012, č. 1, s. 1; KALVODOVÁ, Věra. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 174; SCHEINOST, Miroslav a Helena VÁLKOVÁ. *Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí. IV., Sankční politika a její uplatňování*. Praha: IKSP, 2015, s. 161.

¹⁷⁸ Zhodnocení praxe soudů v oblasti ukládání a výkonu vybraných trestních sankcí v letech 2010 a 2011 (Trestní kolegium Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2014, sp. zn. Ts 43/2012).

¹⁷⁹ § 61 odst. 1 TZ.

¹⁸⁰ § 61 odst. 2 TZ.

¹⁸¹ § 61 odst. 3 TZ.

opatření, anebo prodloužit dobu výkonu trestu domácího vězení až o jeden rok, přičemž takto prodloužená doba nesmí překročit nejvyšší výměru podle § 60 odst. 1 TZ, tedy dva roky.

K nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody mohou vést důvody (jeden či více najednou) taxativně uvedené v § 61 odst. 1 TZ, jež nastaly v rozhodné době, tj. od okamžiku nabytí právní moci odsuzujícího rozsudku či trestního příkazu, kterým byl pachateli uložen trest domácího vězení, do skončení výkonu tohoto trestu.¹⁸² Takovými důvody jsou případy, kdy se pachatel vyhýbá nástupu výkonu trestu domácího vězení, bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky jeho výkonu (např. nedodržuje podmínky dohledu, neplní uloženou přiměřenou povinnost), zaviněně nevykonává ve stanoveném časovém období uložený trest (tzn. ve stanovené době nepobývá v soudem určeném obydlí nebo jeho části, aniž by mu v tom bránil důležitý důvod), jinak maří výkon trestu (typicky odepření potřebné součinnosti při kontrole domácího vězení) nebo nevede řádný život (zejména spáchá-li nový trestný čin). Na okraj této problematiky dodávám, že porušením podmínek výkonu trestu domácího vězení nemůže odsouzený zároveň naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. h) TZ.¹⁸³

O výkonu náhradního trestu odnětí svobody, jakož i o ponechání trestu domácího vězení v platnosti, rozhodne předseda senátu formou usnesení ve veřejném zasedání, a to na návrh státního zástupce, probačního úředníka nebo i bez takového návrhu. Proti tomuto rozhodnutí připouští trestní řád stížnost s odkladným účinkem. Poté, co nabude usnesení právní moci, vyrozumí předseda senátu příslušné středisko Probační a mediační služby.¹⁸⁴ Soud může o nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody rozhodnout i během doby stanovené pro výkon trestu domácího vězení. Pokud rozhodne o tom, že odsouzený vykoná náhradní trest odnětí svobody, stanoví také způsob jeho výkonu.¹⁸⁵ Okamžikem vyhlášení usnesení o výkonu náhradního trestu odnětí svobody nebo usnesení o ponechání trestu domácího vězení v platnosti se výkon trestu domácího vězení přerušuje, a to do dne nabytí právní moci příslušného rozhodnutí. Pokud je tento trest ponechán v platnosti, postupuje se přiměřeně podle § 334a TŘ. O těchto skutečnostech musí být odsouzený řádně poučen.¹⁸⁶ Ponechá-li soud trest domácího

---

¹⁸² PÚRY, František a Helena VÁLKOVÁ. § 61 [Náhradní trest odnětí svobody]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 3. vyd. Praha: C.H. Beck, 2023. [online] [cit. 31. 7. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁸³ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2013, sp. zn. 11 Tz 17/2013.

¹⁸⁴ § 334g odst. 1 TŘ.

¹⁸⁵ § 61 odst. 1 TZ.

¹⁸⁶ § 334g odst. 2 TŘ.

vězení v platnosti při uložení dalších dosud neuložených přiměřených omezení nebo přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4 písm. b), d) nebo h) TZ anebo výchovných opatření uvedených v § 18 odst. 1 písm. c) nebo g) nebo § 19 odst. 1 písm. e), g) nebo h) ZSVM, kontroluje jejich dodržování Probační a mediační služby. Odsouzený má povinnost spolupracovat s probačním úředníkem a dostavovat se k němu v jím určených lhůtách.¹⁸⁷

K popisované právní úpravě a nynějšímu znění § 61 TZ nemám téměř žádné výhrady. Tento paragraf si prošel od účinnosti trestního zákoníku jistým vývojem a do budoucna neočekávám a ani nedoporučuji další změny. Podle mě institut náhradního trestu odnětí svobody poskytuje tomuto trestu větší autoritu a působí na odsouzeného jako silný motivační prvek k dodržování podmínek výkonu trestu domácího vězení. Na rozdíl od systému přeměny se neobjevují nejasnosti v souvislosti s aplikací příslušných ustanovení. Troufám si tvrdit, že v praxi se model založený na náhradním trestu odnětí svobody dostatečně osvědčil. Velice kladně hodnotím zmírnění přílišné tvrdosti původní právní úpravy týkající se náhradního trestu odnětí svobody novelou č. 220/2021 Sb. jednak v tom směru, že po vykonání poloviny uloženého trestu domácího vězení se při eventuálním rozhodování o výkonu náhradního trestu odnětí svobody zkracuje jeho délka na polovinu, jednak možností ponechat za určitých okolností trest domácího vězení výjimečně v platnosti.

Drobnou výtku bych měl snad jen k zákonné maximální výši náhradního trestu odnětí svobody. Podobně jako Ščerba¹⁸⁸ mám za to, že by měla být vyšší především s ohledem na širí potenciálně postihovaných trestných činů a charakter domácího vězení jakožto nejpřísnějšího alternativního trestu. Lze do jisté míry souhlasit s názorem, že u úmyslných či závažnějších nedbalostních trestných činů vzbuzuje pochybnosti to, zda by hrozba trestu odnětí svobody ve výměře do jednoho roku dostatečně odrazovala odsouzeného od porušování podmínek výkonu trestu domácího vězení. Zvýšení horní hranice náhradního trestu odnětí svobody by mohlo rozšířit množství trestních věcí, u nichž by pro soud přicházelo v úvahu uložení trestu domácího vězení, i na závažnější přečiny. *De lege ferenda* by se mi jako přiléhavá jevila možnost uložení náhradního trestu odnětí svobody až na dva roky s tím, že by zůstal zákaz přesahu horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody stanovené ve zvláštní části trestního zákoníku. Nicméně taková změna není momentálně nutná. Budu se opakovat, ale z mého

---

¹⁸⁷ § 334g odst. 3 TŘ.

¹⁸⁸ ŠČERBA, Filip. Právní úprava nových alternativních trestů. In: *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny, květen 2009, trestněprávní sekce*. Praha: Leges, 2009, s. 59.

pohledu je současné znění § 61 TZ velmi kvalitní a nikterak nebrání tomu, aby mohl být trest domácího vězení ukládán v mnohem větší míře než v předchozích letech.

3.5. Trestní opatření domácího vězení

Z logických důvodů nelze trest domácího vězení uložit právnické osobě.¹⁸⁹ S domácím vězením se tedy setkáme jen v trestním právu dospělých a mladistvých. Podle § 24 odst. 1 písm. h) ZSVM může soud pro mládež uložit mladistvému za spáchané provinění¹⁹⁰ jako jeden z druhů trestních opatření domácí vězení. Pro všechny druhy trestních opatření platí, že je lze použít pouze jako krajní prostředek *ultima ratio* tehdy, když by zvláštní způsoby řízení a opatření zřejmě nevedly k dosažení účelu tohoto zákona.¹⁹¹ Podle § 1 odst. 2 ZSVM má být v konkrétních věcech použito takové opatření, které účinně přispěje k tomu, aby se mladistvý nadále zdržel páčání protiprávních činů a našel si společenské uplatnění odpovídající jeho schopnostem a rozumovému vývoji a podle svých sil a schopností přispěl k odčinění újmy vzniklé protiprávním činem. Uložené trestní opatření musí vzhledem k okolnostem případu a osobě i poměrům mladistvého napomáhat k vytváření vhodných podmínek pro vývoj mladistvého.¹⁹²

Trestní opatření domácího vězení je dle § 26 odst. 2 ZSVM možné mladistvému uložit za podmínek stanovených v trestním zákoníku. Horní hranice sazby u mladistvého ale nesmí převyšovat polovinu horní hranice stanovené v trestním zákoníku, tedy maximální výše trestního opatření domácího vězení činí jeden rok. Pokud soud pro mládež rozhodne o ponechání trestního opatření domácího vězení v platnosti, může prodloužit dobu výkonu tohoto trestního opatření až o šest měsíců. Ani po tomto prodloužení nesmí celková délka trestního opatření domácího vězení převyšovat jeden rok. Pro případ porušení podmínek výkonu domácího vězení stanoví soud pro mládež náhradní trestní opatření odnětí svobody až na šest měsíců, přičemž takto stanovené náhradní trestní opatření odnětí svobody nesmí přesahovat polovinu horní hranice trestní sazby odnětí svobody uvedené v trestním zákoníku.

K mladistvým pachatelům je nutno přistupovat do jisté míry odlišně v případě stanovení doby, v níž se mají zdržovat v soudem určeném obydlí, a vnímat, že sankcionování mladistvých klade větší důraz na výchovně preventivní působení, než je tomu u dospělých. Mladistvému by

---

¹⁸⁹ *A contrario* § 15 odst. 1 ZTOPO.

¹⁹⁰ Proviněním se nazývá trestný čin spáchaný mladistvým. Viz § 6 odst. 1 ZSVM.

¹⁹¹ § 3 odst. 2 ZSVM.

¹⁹² § 24 odst. 2 ZSVM.

měl soud po dobu výkonu domácího vězení umožnit docházku do školy, návštěvy lékaře, účast na bohoslužbách, zaměstnání (např. brigády), ale i účast na volnočasových aktivitách, které se příznivě podílejí na rozvoji jeho osobnosti a mohou ve výsledku působit jako dobrá prevence před patologickými jevy.¹⁹³ Tím mám na mysli zejména jeho zapojení ve sportovních klubech (např. fotbalové tréninky a zápasy) či v zájmových kroužcích (skauting, výtvarné a hudební kroužky apod.). Soud pro mládež by měl při zvažování uložení domácího vězení mladistvému hledět i na jeho věk, respektive nedokončený rozumový a mravní vývoj. Z kriminologických výzkumů vyplývá, že velmi mladí pachatelé často vnímají domácí vězení a elektronický monitoring jako příliš intenzivní zásah do svého života v době, kdy se osobnostně vyvíjejí a vytvářejí si sociální kontakty. Uložení trestního opatření domácího vězení by mohli pocítovat jako daleko větší újmu než pachatelé ve vyšším věku. Soud pro mládež by to měl brát v potaz a s pomocí probačního úředníka důsledně zjistit, jestli by výkon domácího vězení u mladistvého naopak nezpůsobil eskalaci nežádoucího chování a nezvyšoval riziko recidivy.¹⁹⁴

Soud pro mládež může vedle trestního opatření domácího vězení uložit i vhodná výchovná opatření. Výchovnými opatřeními jsou dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení a napomenutí s výstrahou.¹⁹⁵ Mám za to, že podobně jako v případě trestání dospělých je důležité, aby soudy trestní opatření domácího vězení náležitě individualizovaly uložení vhodných výchovných opatření, totéž v podstatě platí i pro další trestní opatření ukládaná mladistvému. Tuto oblast však trápí vesměs stejný problém jako ukládání přiměřených omezení a povinností u dospělých pachatelů. Obecně lze totiž o sankcionování mladistvých konstatovat, že soudy pro mládež využívají možnosti uložit některé z výchovných opatření podle § 15 a násl. ZSVM jen velmi málo.¹⁹⁶ Přitom zvolení přílehlavých výchovných opatření by mohlo být užitečné a napomoci k žádoucím změnám v chování mladistvého.

U mladistvých, jimž bylo uloženo trestní opatření domácího vězení, se dle § 35 odst. 6 ZSVM uplatní fikce neodsouzení. Zákonná fikce nastává dnem, kdy bylo domácí vězení vykonáno, nebo dnem právní moci rozhodnutí o upuštění od výkonu tohoto trestního opatření

---

¹⁹³ SOTOLÁŘ, Alexander. § 24 [Druhy trestních opatření]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2011. [online] [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁹⁴ PŮRY, František a Helena VÁLKOVÁ. § 60 [Domácí vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

¹⁹⁵ § 15 odst. 2 ZSVM.

¹⁹⁶ ŠČERBA, Filip, Bronislava COUFALOVÁ a Milana HRUŠÁKOVÁ. Sankcionování mladistvých v praxi českých soudů pro mládež: poznatky z empirického výzkumu. *Trestněprávní revue*. 2015, č. 2, s. 33.

nebo jeho zbytku. Poté se na mladistvého hledí, jako by nebyl odsouzen. Naproti tomu dospělý pachatel musí nepřetržitě po dobu nejméně jednoho roku od výkonu trestu domácího vězení vést řádný život, aby následně soud mohl rozhodnout o zahlazení odsouzení.¹⁹⁷ Důvodem této zvláštní úpravy u mladistvých je snaha usnadnit jim přechod k normálnímu řádnému životu ve společnosti.¹⁹⁸

Z hlediska trestního práva procesního pokládám za důležité dodat, že v řízení ve věcech mladistvých, kteří nedovršili osmnáctý rok věku, nelze podle § 63 odst. 1 ZSVM sjednat dohodu o vině a trestu ani vydat trestní příkaz. Trestní opatření domácího vězení lze tedy uložit výlučně formou rozsudku, ledaže by se v řízení uplatnilo ustanovení § 73 odst. 1 ZSVM, podle něhož je užití zvláštních ustanovení o trestním řízení ve věcech mladistvých vyloučeno v řízení o proviněních, která obviněný spáchal jednak před dovršením osmnáctého roku, jednak po jeho dovršení, jestliže trestní zákon na čin spáchaný po dovršení osmnáctého roku stanoví trest stejný nebo přísnější, nebo bylo-li zahájeno trestní stíhání až po dovršení devatenáctého roku mladistvého. Co se týče procesní úpravy výkonu trestního opatření domácího vězení, použijí se ve smyslu § 74 odst. 1 ZSVM ustanovení o výkonu trestu domácího vězení v § 334a a násl. TŘ, neboť náš právní řád neobsahuje speciální úpravu výkonu pro mladistvé.

---

¹⁹⁷ § 105 odst. 1 písm. e) TZ.

¹⁹⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2009 Sb. (bod 38.).

4. Výkon trestu domácího vězení

Procesní úprava výkonu trestu domácího vězení byla do trestního řádu vložena novelou č. 41/2009 Sb., jejíž účinnost nastala k 1. 1. 2010. Stejně jako v trestním zákoníku i v trestním řádu nalezneme výkon trestu domácího vězení upraven hned za výkonem trestu odnětí svobody. Konkrétně se jedná o § 334a až §334g TR. Vedle toho zákonodárce ustanovením § 334h TR zmocnil Ministerstvo spravedlnosti k vydání vyhlášky stanovující podrobnosti kontroly výkonu trestu domácího vězení. Na základě toho byla vydána vyhláška č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení. Dalšími souvisejícími předpisy jsou zejména vyhláška č. 458/2009 Sb., kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a způsob úhrady, a vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy¹⁹⁹.

4.1. Nařízení výkonu trestu domácího vězení

Základním a nezbytným předpokladem pro nařízení výkonu trestu domácího vězení je existence pravomocného a vykonatelného rozhodnutí, kterým byl tento trest uložen. Konkrétně mám na mysli odsuzující rozsudek (včetně rozsudku o schválení dohody o vině a trestu) či trestní příkaz. Každý výrok o uložení trestu domácího vězení obligatorně obsahuje:

- a) výměru trestu až na dvě léta, respektive maximálně jeden rok v trestním příkazu;
- b) stanovení časového období, po které je odsouzený povinen se zdržovat v určeném obydlí nebo jeho části;
- c) pro případ zmaření trestu domácího vězení výměru náhradního trestu odnětí svobody, a to až na jeden rok.

Fakultativně se mohou v rozhodnutí o uložení trestu domácího vězení objevit tyto náležitosti:

1. vyslovení dohledu nad pachatelem;
2. uložení přiměřených povinností anebo přiměřených omezení směřujících k tomu, aby vedl řádný život;
3. uložení povinnosti nahradit podle svých sil škodu nebo odčinit nemajetkovou újmu, kterou trestným činem pachatel způsobil, nebo vydat bezdůvodné obohacení získané trestným činem;
4. uložení výchovného opatření pachateli ve věku blízkém věku mladistvých;

---

¹⁹⁹ Konkrétně § 34 až § 34c vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.

5. povolení navštěvovat bohoslužby nebo náboženská shromáždění i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna.

Zásadním rozdílem ukládání trestu domácího vězení trestním příkazem oproti rozsudku je podle ustanovení § 314e odst. 4 TŘ zákonná povinnost samosoudce vyžádat si předem zprávu probačního úředníka obsahující zjištění o možnostech výkonu tohoto trestu, včetně stanoviska obviněného k uložení tohoto trestu. Přestože samosoudce není touto zprávou výslovně vázán, a to ani v případě, že by v ní bylo obsaženo negativní stanovisko probačního úředníka, musí k ní při uložení trestu domácího vězení přihlídnout. Podle důvodové zprávy k novele č. 193/2012 Sb., kterou bylo toto ustanovení vloženo do trestního řádu, je cílem obligatorního vyžádání zprávy probačního úředníka vyloučení možnosti uložení trestu domácího vězení v nevhodných případech.²⁰⁰ Podle mého názoru je zpráva probačního úředníka významná nejen pro zvážení vhodnosti uložení trestu domácího vězení, ale i k jeho náležité soudní konkretizaci a individualizaci.

Pokud hodlá předseda senátu uložit trest domácího vězení rozsudkem, neomezuje jej trestní řád podmínkou vyžádání si zprávy probačního úředníka a přihlídnutí k ní. Nicméně domnívám se, že i zde bude často vhodné a užitečné si takovou zprávu opatřit, jelikož poskytne předsedovi senátu dostatek informací o obviněném, jeho bydlišti, zaměstnání a sociálních a rodinných poměrech. Pochopitelně to nemusí být ve všech případech nutné. Nevyžádá-li si předseda senátu zprávu probačního úředníka, měl by jinými způsoby (např. vlastní činností, za pomoci policejního orgánu) dostatečně zjistit poměry obviněného a prověřit vhodnost uložení trestu domácího vězení, tedy snažit se o získání obdobných informací, které by jinak byly obsaženy ve zprávě.²⁰¹

Výkon trestu domácího vězení nařizuje podle § 334a odst. 1 TŘ předseda senátu, jakmile se rozhodnutí, kterým byl tento trest uložen, stane vykonatelným. Nařízení má povahu procesního opatření,²⁰² podobně jako v případě výkonu trestu odnětí svobody. Tento úkon činí předseda senátu *ex officio* bez návrhu. Musí v něm určit počátek výkonu trestu domácího vězení a místo jeho výkonu, načež toto nařízení zašle odsouzenému a příslušnému středisku Probační a mediační služby. Co se týče soudní příslušnosti, ta se u nařízení výkonu trestu domácího

---

²⁰⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb.

²⁰¹ ŘÍHA, Jiří. § 334a [Nařízení výkonu]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. [online] [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

²⁰² Opatření je neformálním úkonem orgánu činného v trestním řízení, proti němuž není přípustný opravný prostředek.

vězení řídí obecným ustanovením § 315 odst. 2 TŘ, podle něhož rozhodnutí související s výkonem trestů a ochranných opatření činí soud, který ve věci rozhodl v prvním stupni. V § 334a odst. 1 TŘ je zdůrazněna zásada rychlosti a bezodkladnosti výkonu uloženého trestu. Předseda senátu má totiž k nařízení výkonu trestu domácího vězení přistoupit ihned poté, co rozsudek či trestní příkaz nabude právní moci. Někdy může dojít k situaci, kdy předseda senátu rozhodne o odložení výkonu tohoto trestu. K tomu ho mohou vést určité důležité důvody nebo to, že bude nutné provést důkladnější a časově náročnější zjišťování skutečností především kvůli stanovení místa výkonu trestu.

Jak bylo zmíněno, nařízení výkonu trestu domácího vězení musí obsahovat dvě podstatné náležitosti, a to stanovení počátku a místa výkonu. Podle § 334a odst. 2 TŘ má být počátek výkonu trestu domácího vězení stanoven tak, aby si odsouzený mohl obstarat své záležitosti. Lze předpokládat, že tyto záležitosti budou zejména rodinné či pracovní povahy. Podle Ščerby by k jejich vyřízení mělo stačit přibližně 14 dnů ode dne, kdy nastala vykonatelnost rozhodnutí, jímž byl uložen trest domácího.²⁰³ Na druhou stranu by ale mohla být i o něco delší. Každopádně by tato doba měla být přiměřená a odpovídající okolnostem případu, respektive konkrétním potřebám odsouzeného, a zpravidla se pohybovat v řádu několika dnů, nejvýše týdnů. Místo výkonu stanoví podle § 334a odst. 3 TŘ předseda senátu v obydlí odsouzeného, které se nachází buď v místě jeho trvalého pobytu²⁰⁴, nebo v místě, kde se zdržuje. Obě místa se budou často shodovat, ale nemusí to tak být nutně vždy (např. osoba může mít trvalý pobyt na obecním úřadě, student může mít trvalý pobyt v rodném městě a studovat čili i bydlet v jiném městě). Předseda senátu zvolí pochopitelně to, kde bude odsouzený trest nakonec vykonávat. Při určení konkrétního místa bude přihlížet k osobním a rodinným poměrům odsouzeného, a pokud je odsouzený pracovně činný též k místu výkonu zaměstnání a k možnostem dopravy do zaměstnání.

4.2. Odklad a přerušení výkonu trestu domácího vězení

Dojde-li předseda senátu k závěru, že jsou pro to důležité důvody, může podle § 334d odst. 1 TŘ na potřebnou dobu odložit nebo přerušit výkon trestu domácího vězení. Odklad výkonu přichází v úvahu ještě před započítáním výkonu trestu, kdežto k přerušení výkonu

---

²⁰³ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 353.

²⁰⁴ Místem trvalého pobytu se rozumí adresa pobytu občana v České republice, která je vedena v základním registru obyvatel. Každý občan si jí zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání, přičemž je důležité zmínit, že lze mít jen jedno místo trvalého pobytu. Viz § 10 odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel.

může dojít v průběhu výkonu trestu. Mezi důležitými důvody si představme kupříkladu zdravotní problémy odsouzeného vyžadující delší pobyt ve zdravotnickém zařízení, služební cestu v rámci zaměstnání nebo potřebu zajistit jiné obydlí pro samotný výkon trestu domácího vězení. Předseda senátu se o existenci těchto důvodů dozví většinou přímo od odsouzeného, případně od osob jemu blízkých, od probačního úředníka nebo z vlastní činnosti.

Trestní řád hovoří o odložení či přerušení výkonu na potřebnou dobu, tím je myšleno na přechodnou dobu v rozsahu trvání důležitých důvodů.²⁰⁵ Přesná doba nemusí být v usnesení vymezena, neboť jakmile pominou důvody, pro které byl výkon trestu domácího vězení odložen či přerušen, předseda senátu odklad nebo přerušení odvolá.²⁰⁶ V době, kdy je výkon trestu domácího vězení odložen či přerušen, odsouzený trest nevykonává, zároveň se však tato doba nezapočítává do celkové doby výkonu trestu.²⁰⁷ Změní-li se důležité důvody mající přechodný ráz v trvalé (např. zjištění vážné nevléčitelné nemoci), může soud rozhodnout o upuštění od výkonu trestu domácího vězení. O odložení a o přerušení výkonu trestu domácího vězení, stejně tak o odvolání odkladu a přerušení výkonu, se rozhoduje formou usnesení, proti němuž je přípustná stížnost, které trestní řád přiznává odkladný účinek.²⁰⁸

4.3. Změna trestu domácího vězení

Při výkonu trestu domácího vězení mohou nastat určité situace závislé či nezávislé na vůli odsouzeného, kvůli nimž nelze domácí vězení v jeho stávající podobě vykonávat. Na to reaguje § 334e TŘ umožňující změnu trestu domácího vězení, jsou-li pro to důležité důvody. Může dojít ke změně jednak místa výkonu trestu, jednak doby, po kterou se má odsouzený zdržovat v soudem určeném obydlí, případně též ke změně přiměřených omezení a přiměřených povinností nebo výchovných opatření. Donedávna mohl o těchto změnách rozhodovat výlučně soud. V praxi se ale ukázalo, že některé nastalé okolnosti vyžadují okamžitou úpravu podmínek výkonu trestu domácího vězení k tomu, aby mohl odsouzený trest řádně vykonávat. Podmínky však mohly být změněny pouze na základě soudního rozhodnutí, což ve výsledku představovalo určitou časovou prodlevu.²⁰⁹ Zákodárce z tohoto důvodu přijal v novele č. 220/2021 Sb. nové znění § 334e TŘ. Pravděpodobně nejvýraznější novinkou

---

²⁰⁵ ŘÍHA, Jirí. § 334d [Odklad a přerušení výkonu trestu domácího vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. [online] [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

²⁰⁶ § 334d odst. 2 TŘ.

²⁰⁷ § 334d odst. 3 TŘ.

²⁰⁸ § 334d odst. 4 TŘ.

²⁰⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 220/2021 Sb.

byl částečný přesun pravomoci změnit místo a čas výkonu trestu domácího vězení na probačního úředníka.

De lege lata může probační úředník se souhlasem odsouzeného z důležitých důvodů stanovit jiné místo výkonu trestu domácího vězení nebo upravit dobu, kdy se má odsouzený na tomto místě zdržovat, přičemž se nesmí změnit celkový počet hodin v týdnu, po které je odsouzený povinen pobývat ve svém obydlí.²¹⁰ O provedených změnách informuje probační úředník bez zbytečného odkladu soud, který rozhodl ve věci samé v 1. stupni a který výkon trestu domácího vězení též nařídil.²¹¹ Pokud předseda senátu nesouhlasí se změnami, které učinil probační úředník, může rozhodnout o jejich neprovedení nebo určit jinou podobu těchto změn. Takové rozhodnutí lze vydat buď na návrh odsouzeného, státního zástupce či probačního úředníka, nebo i bez návrhu. Totéž platí i pro situaci, kdy odsouzený se změnou místa či doby výkonu nevysloví souhlas. Také v tomto případě tedy trestní řád v konečném důsledku ponechává soudu pravomoc autoritativně rozhodnout o změně trestu domácího vězení.²¹²

Podobně jako u odkladu či přerušení výkonu trestu domácího vězení lze o změně jeho výkonu rozhodnout tehdy, když pro to budou důležité důvody. Jeden takový je zdůrazněn přímo v trestním řádu, kde se uvádí, že důvodem ke stanovení jiného místa výkonu trestu domácího vězení je zejména vykazání ze společného obydlí podle jiného právního předpisu.²¹³ Konkrétně si pod vykazáním ze společného obydlí podle jiného právního předpisu musíme představit vykazání podle § 44 a násl. zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a předběžné opatření podle § 405 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Oba tyto instituty jsou v našem právním řádu upraveny především z důvodu ochrany proti domácímu násilí.²¹⁴ Dalším důležitým důvodem pro změnu místa výkonu trestu domácího vězení může být například vypovězení nájemní smlouvy, ztráta obydlí v důsledku požáru nebo přestěhování se za prací.

Typickým důvodem pro změnu doby, v níž se má odsouzený zdržovat v obydlí, je změna zaměstnání, případně přesun na jiné pracovní místo u stejného zaměstnavatele,

---

²¹⁰ § 334e odst. 1 TŘ.

²¹¹ ŘÍHA, Jiří. § 334e [Změna trestu domácího vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. [online] [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

²¹² § 334e odst. 2 TŘ.

²¹³ § 334e odst. 1 in fine TŘ.

²¹⁴ Blíže viz *Domácí násilí – institut vykazání a další informace*. [online] Ministerstvo vnitra ČR, 5. 6. 2023. [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>

ale s odlišným rozvržením pracovní doby (např. odsouzený dříve chodil na ranní směny, nově bude docházet na odpolední či noční). Při změně doby výkonu trestu domácího vězení musí probační úředník, popřípadě předseda senátu, pamatovat na to, že se nesmí změnit počet hodin v týdnu, po které se má odsouzený v obydlí nebo jeho části zdržovat. Jeden nejmenovaný probační úředník mi doporučil, ať jako návrh *de lege ferenda* uvedu, že by měla být zavedena možnost změnit počet hodin i v neprospěch odsouzeného, neboť se mu vícekrát stálo, že původně pracující odsouzený přišel v době výkonu trestu domácího vězení o zaměstnání a poté již nepracoval či pouze příležitostně formou brigád. Ač do určité míry chápu jeho rozhořčení nad těmito případy, domnívám se, že změnit právní úpravu v tomto směru není možné. Při rozhodování o změně trestu domácího vězení se uplatní ochrana odsouzeného skrze obecnou zásadu zákazu *reformationis in peius* (zákaz změny k horšímu), tudíž nabude-li odsuzující rozsudek či trestní příkaz právní moci, nelze postavení odsouzeného zhoršit následnými změnami ve vykonávacím řízení.²¹⁵

Podle § 334e odst. 3 TR může předseda senátu na návrh odsouzeného, státního zástupce nebo probačního úředníka nebo i bez takového návrhu rozhodnout předseda senátu o změně přiměřených omezení a přiměřených povinností nebo výchovných opatření uložených odsouzenému. Rozsah přiměřených omezení, přiměřených povinností a výchovných opatření nesmí být v žádném případě změněn v neprospěch odsouzeného. Podmínkou ke změně je, stejně jako v případě změny místa a doby výkonu trestu, existence důležitých důvodů. Jak vidno, takovéto rozhodnutí nemůže učinit probační úředník, ale pouze soud. Zákodárce tento rozdíl oproti změně místa a doby výkonu vysvětluje tím, že rozhodnutí o změně přiměřených omezení a přiměřených povinností nebo výchovných opatření uložených odsouzenému je svou povahou součástí rozhodování o trestu, respektive se jím zjevně mění rozsah zásahu do práv odsouzeného, proto pravomoc rozhodnout o jejich změně je ponechána výlučně soudu.²¹⁶ Předseda senátu činí všechna zmíněná rozhodnutí o změně výkonu trestu domácího vězení formou usnesení, proti kterému je přípustná stížnost s odkladným účinkem.²¹⁷

---

²¹⁵ Srov. ŘÍHA, Jiří. § 334e [Změna trestu domácího vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. [online] [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

²¹⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 220/2021 Sb.

²¹⁷ § 334e odst. 5 TR.

4.4. Upuštění od výkonu trestu domácího vězení

Pravomocné rozhodnutí o upuštění od výkonu trestu domácího vězení má stejný význam, jako kdyby odsouzený tento trest vykonal.²¹⁸ Do 31. 12. 2013 mohl ministr spravedlnosti upustit od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku, jestliže odsouzený byl nebo má být vydán do ciziny nebo předán jinému členskému státu Evropské unie na základě evropského zatýkacího rozkazu. S účinností od 1. 1. 2014 byla novelou TŘ, provedenou zákonem č. 105/2013 Sb., pravomoc rozhodnout o upuštění od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku svěřena ve všech případech pouze soudu. *De lege lata* může předseda senátu upustit od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku, jestliže byl nebo má být odsouzený vydán do cizího státu nebo předán cizímu státu podle části páté hlavy druhé zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních,²¹⁹ nebo také tehdy, jestliže byl nebo má být odsouzený vyhoštěn.²²⁰ Toto rozhodnutí však není absolutní. Pokud nakonec nedojde k očekávanému vydání odsouzeného do ciziny, k jeho předání nebo k vyhoštění, anebo vrátí-li se osoba dříve vydaná, předaná nebo vyhoštěná, je předseda senátu povinen rozhodnout, že se trest domácího vězení nebo jeho zbytek vykoná.²²¹

Další situací, kdy může předseda senátu upustit od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku, je při zjištění, že odsouzený onemocněl nevléčitelnou životu nebezpečnou nemocí nebo nevléčitelnou nemocí duševní nebo z jiných obdobně závažných důvodů.²²² Pouze proti tomuto usnesení o upuštění od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku je přípustná stížnost, která má odkladný účinek.²²³ O nevléčitelnou a životu nebezpečnou nemoc půjde kupříkladu u nádorových onemocnění, závažných onemocnění životně důležitých orgánů a podobně závažných nemocí. Nevléčitelnou duševní nemocí mohou být některé psychické poruchy (např. Alzheimerova choroba, paranoidní schizofrenie). Předseda senátu si k posouzení toho, o jakou nemoc se jedná, jak je závažná, respektive do jaké míry znemožňuje výkon trestu domácího vězení, opatří příslušné lékařské zprávy, případně i znalecký posudek.

---

²¹⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020, s. 1222.

²¹⁹ § 334f odst. 1 písm. a) TŘ.

²²⁰ § 334f odst. 1 písm. b) TŘ.

²²¹ § 334f odst. 2 TŘ.

²²² § 334f odst. 3 TŘ.

²²³ § 334f odst. 4 TŘ.

Jako příklad jiného obdobně závažného důvodu lze uvést případ, kdy velmi vážně onemocní dítě odsouzeného.²²⁴

4.5. Úhrada nákladů spojených s výkonem trestu domácího vězení

Podle § 152 odst. 1 písm. e) TŘ má obžalovaný, pokud byl pravomocně uznán vinným, povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení. Výše denní sazby připadající na tyto náklady a způsob jejich úhrady je stanoven na základě zmocňovacího ustanovení § 152 odst. 2 TŘ vyhláškou č. 458/2009 Sb., kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a využitím elektronického kontrolního systému a způsob jejich úhrady. Podle § 1 této vyhlášky činí denní sazba nákladů výkonu trestu domácího vězení 50 Kč za každý kalendářní den, ve kterém odsouzený alespoň zčásti vykonával trest domácího vězení. Tato částka představuje určitý příspěvek na celkové náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení. Výše denní sazby je stanovena fixně. Na rozdíl od například rakouské právní úpravy tedy není rozhodné, jak vysoký má odsouzený příjem. Mimochodem pro porovnání uvádím, že denní náklady výkonu trestu domácího vězení při kontrole za pomoci elektronického monitoringu byly odhadovány na 120 až 150 Kč na jednoho odsouzeného, což tehdy bylo přibližně desetkrát méně než v případě nákladů na výkon trestu odnětí svobody.²²⁵

O povinnosti odsouzeného k náhradě nákladů spojených s výkonem trestu domácího vězení a o konkrétní výši těchto nákladů rozhoduje formou usnesení z úřední povinnosti předseda senátu soudu prvního stupně po výkonu trestu domácího vězení nebo jeho části.²²⁶ Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost s odkladným účinkem.²²⁷ Následně po právní moci rozhodnutí, kterým byla stanovena povinnost k náhradě nákladů spojených s výkonem trestu domácího vězení, vyzve soud odsouzeného, aby příslušnou částku uhradil na účet soudu, a to ve lhůtě třiceti dnů ode dne doručení výzvy, přičemž odsouzeného poučí, že nezaplatí-li ve stanovené lhůtě, bude po něm částka nuceně vymáhána.²²⁸ S přihlédnutím k délce uloženého trestu domácího vězení může soud o nákladech rozhodnout i dříve, nejméně však po vykonání

---

²²⁴ ŘÍHA, Jiří. § 334f [Upuštění od výkonu trestu domácího vězení]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. [online] [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz

²²⁵ *Elektronické náramky jsou v ostrém provozu*. [online] Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/elektronicke-naramky-jsou-v-ostrem-provozu/>

²²⁶ § 155 odst. 2 TŘ.

²²⁷ § 155 odst. 6 TŘ.

²²⁸ § 2 odst. 1 vyhlášky č. 458/2009 Sb.

jednoho měsíce z celkové výměry uloženého trestu. Lhůta k úhradě stanovené částky je ale v tomto případě zkrácena na deset dnů.²²⁹ Povinnost uhradit náklady zaniká, jestliže o ní soud nerozhodl do tří let ode dne, kdy tak mohl poprvé učinit.²³⁰

4.6. Zahlazení odsouzení k trestu domácího vězení

Institut zahlazení odsouzení umožňuje, aby po splnění zákonných podmínek byly odstraněny nepříznivé důsledky jeho odsouzení, které přetrvávají i po výkonu trestu. Jelikož stanovené podmínky pobízejí odsouzeného k vedení řádného života, má zahlazení odsouzení též preventivní a výchovný charakter.²³¹ Podle § 106 TZ je účinkem zahlazení odsouzení to, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen. Jde o tzv. právní fikci neodsouzení. Odsouzení, které bylo zahlazeno, se neuvádí ve výpisu z evidence Rejstříku trestů. I takové odsouzení je však vykazováno v opisu z této evidence, který se vydává na žádost orgánů činných v trestním řízení a dalších stanovených subjektů. K zahlazenému odsouzení nelze přihlížet jako ke znaku skutkové podstaty ani jako k obecně přitěžující okolnosti. Nemůže tak jít při následném spáchání trestného činu o recidivu.

V trestním právu dospělých nepřichází u trestu domácího vězení v úvahu fikce neodsouzení *ex lege*, jako je tomu u trestního opatření domácího vězení ukládaného mladistvým. Podobně u některých druhů méně přísných trestů nastává fikce neodsouzení přímo ze zákona (např. u trestu obecně prospěšných prací dle § 65 odst. 5 TZ). Podle § 105 odst. 1 písm. e) TZ zahladí soud odsouzení k trestu domácího vězení, jestliže odsouzený vedl po výkonu nebo prominutí trestu anebo po promlčení jeho výkonu řádný život nepřetržitě po dobu nejméně jednoho roku. O odsouzeném je možné prohlásit, že vede řádný život zejména tehdy, pokud dodržuje právní řád, plní své povinnosti vůči státu a společnosti, nezneužívá svých práv, nenarušuje občanské soužití, nedopouští se přestupků, jiných deliktů a trestných činů.²³² Nepřetržitost spočívá v konstantnosti a trvalosti vedení řádného života, v případě trestu domácího vězení po dobu nejméně jednoho roku. Před uplynutím této doby může soud

---

²²⁹ § 2 odst. 2 vyhlášky č. 458/2009 Sb.

²³⁰ § 154a TR.

²³¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020, s. 176.

²³² PÚRY, František. § 41 [Polehčující okolnosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012. [online] [cit. 30. 6. 2023]. Dostupné z: Beck-online.cz; nebo obdobně srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 4 Tz 53/2010.

na základě žádosti²³³ a s přihlédnutím k zájmům chráněným trestním zákonem zahladit odsouzení, jestliže odsouzený svým velmi dobrým chováním prokázal, že se napravil.²³⁴

Podle § 363 TŘ rozhoduje soud (předseda senátu) o zahlázení odsouzení vždy jen na základě žádosti odsouzeného či osoby, která by mohla ve prospěch odsouzeného podat odvolání,²³⁵ nebo na návrh zájmového sdružení uvedeného v § 3 odst. 1 TŘ. Věcně a místně příslušný je podle § 363 odst. 2 TŘ okresní soud, v jehož obvodu odsouzený v době podání návrhu má nebo naposledy měl bydliště. Rozhodnutí o zahlázení odsouzení má formu usnesení a je proti němu přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.²³⁶ Pokud žádost o zahlázení odsouzení soud zamítl, může být opětovně podána až po uplynutí jednoho roku. Dříve je možné žádost podat jen tehdy, došlo-li k zamítnutí z důvodu, že dosud neuplynula doba zákonem stanovená pro zahlázení.²³⁷

---

²³³ Žádost může podat odsouzený nebo ten, kdo je oprávněn nabídnout záruku za dovršení nápravy odsouzeného.

²³⁴ § 105 odst. 3 TZ.

²³⁵ Těmito osobami mohou být státní zástupce, příbuzní odsouzeného v pokolení přímém, jeho sourozenci, osvojitel, osvojenec, manžel, partner a druh. Je-li odsouzený omezen ve svéprávnosti, též jeho opatrovník a jeho obhájce. (§ 247 odst. 2 TŘ)

²³⁶ § 364 odst. 2 TŘ.

²³⁷ § 365 odst. 2 TŘ.

5. Kontrola výkonu trestu domácího vězení

Od zavedení trestu domácího vězení se těší kontrola jeho výkonu značné pozornosti odborné i laické veřejnosti. Ta ale nemíří k právní úpravě, která se mi ostatně jeví dostatečně přílehavá. Zvýšený zájem o kontrolu domácího vězení způsobuje skutečnost, že se dosud nepodařilo zprovoznit funkční elektronický kontrolní systém (tzv. elektronický monitoring). Přitom ten má dnes celá řada evropských států. V zahraničí se navíc obvykle jedná o jediný způsob kontroly domácího vězení. Absence elektronického monitoringu je dlouhodobě v literatuře i samotnými soudy zmiňována jako hlavní důvod toho, proč není trest domácího vězení využíván ve větším rozsahu. Je tristní, že se bez něj musíme stále obejít i po více než třinácti letech od účinnosti trestního zákoníku. Momentálně nám v tomto ohledu nezbývá nic jiného než s nadějí sledovat snahy Probační a mediační služby o výběr nového dodavatele elektronického monitorovacího systému. Spuštění tohoto systému by mělo nastat příští rok.

Podle § 334b TŘ kontroluje výkon trestu domácího vězení Probační a mediační služba, a to prostřednictvím elektronického kontrolního systému umožňujícího detekci pohybu odsouzeného nebo namátkovou kontrolou prováděnou probačním úředníkem. Činnost Probační a mediační služby v souvislosti s trestem domácího vězení se řídí zejména trestním řádem a zákonem č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě. Podrobnosti kontroly výkonu trestu domácího vězení jsou na základě zmocňovacího ustanovení § 334h TŘ stanoveny vyhláškou č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení. Kontrolou se má podle § 1 této vyhlášky dojít ke zjištění, zda odsouzený dodržuje stanovené podmínky výkonu trestu domácího vězení, případně též uložené přiměřené omezení a povinnosti, výchovná opatření anebo stanovený dohled, a zda odsouzený po dobu výkonu trestu vede řádný život.

Oba způsoby kontroly mají z hlediska trestního řádu rovnocenné postavení. Není vyloučena ani jejich kombinace.²³⁸ Z praktického hlediska je však nepřetržitý elektronický monitoring bezesporu daleko účinnější než občasné namátkové návštěvy probačního úředníka. Na stáži u Probační a mediační služby jsem měl možnost vidět velkou snahu o zajištění dostatečné frekvence namátkových kontrol. Musím přiznat, že propracovaný systém kontrol a jejich intenzita mě příjemně překvapily. Přesto je zřejmé, že provádění kontrol několikrát týdně, včetně případných opakovaných kontrol v jeden den, pokryje pouze malou část doby, v níž se odsouzený musí zdržovat v obydlí. Navíc s ohledem na omezené stavy probačních úředníků si lze stěží představit, jak by byla podobná frekvence kontrol udržitelná při mnohem

---

²³⁸ § 8 vyhlášky č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení.

větším počtu trestů domácího vězení. Nemluvě o značném vytížení probačních úředníků, kteří by mohli svůj čas věnovat jiným užitečným aktivitám v rámci probace či mediace. I proto bych *de lege ferenda* navrhoval, aby se elektronický monitoring stal obligatorní formou kontroly výkonu trestu domácího vězení. Namátkové kontroly by sice zůstaly, ale měly by jen doplňkový charakter spočívající především v kontrole plnění uložených přiměřených omezení a přiměřených povinností a v pomoci odsouzenému s vedením řádného života, případně by se výjimečně uplatnily v některých specifických případech (např. odsouzený by nemohl ze zdravotních důvodů nosit elektronický náramek).

Pro potřeby kontroly výkonu trestu domácího vězení je odsouzený povinen umožnit probačnímu úředníkovi vstoupit do místa výkonu trestu, tedy do příslušného obydlí nebo jeho části. Odsouzený musí strpět pořízení svých biometrických údajů probačním úředníkem na jeho žádost při zahájení elektronické kontroly, a dále v jejím průběhu, pokud vyvstane podezření z porušení kontrolovaných povinností. Pořizovanými biometrickými údaji jsou otisky prstů, rysy obličeje a záznam hlasu.²³⁹ Probační a mediační služba má na starosti také kontrolu přiměřených omezení a povinností²⁴⁰ anebo výchovných opatření²⁴¹. Odsouzený má během výkonu trestu domácího vězení povinnost v rámci sledování dodržování uloženého přiměřeného omezení, přiměřené povinnosti nebo výchovného opatření spolupracovat s probačním úředníkem předem stanoveným způsobem a docházet k němu v určených lhůtách.²⁴² O veškerých povinnostech a o omezeních spojených s kontrolou výkonu trestu domácího vězení poučí odsouzeného, případně též osoby žijící s ním ve společném obydlí, probační úředník nejpozději na počátku výkonu trestu.²⁴³ Potřebuje-li odsouzený vykonávající trest domácího vězení poradit při řešení situací souvisejících s kontrolou a ovlivňujících průběh výkonu tohoto trestu, může se s žádostí o pomoc obrátit na probačního úředníka.²⁴⁴

Podle § 334c odst. 2 TR má probační úředník povinnost bezodkladně sdělit soudu, pokud zjistí, že odsouzený nedodržuje stanovené podmínky domácího vězení a uložené přiměřené omezení, přiměřenou povinnost, výchovné opatření anebo nevede-li řádný život.

---

²³⁹ § 334b odst. 1 TR.

²⁴⁰ Přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 písm. b), d), h) TZ. Nejčastěji lze v praxi narazit na povinnost zdržet se požívání alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek, která bývá probačním úředníkem kontrolována přímo při náátkových kontrolách za pomoci alkohol testeru.

²⁴¹ Výchovná opatření uvedená v § 18 odst. 1 písm. c), g) a § 19 odst. 1 písm. e), g), h) ZSVM.

²⁴² § 334c odst. 1 TR.

²⁴³ § 3 vyhlášky č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení.

²⁴⁴ § 4 odst. 3 vyhlášky č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení.

Příslušným soudem je ten, který výkon trestu nařídil, tedy soud, jenž ve věci rozhodl v prvním stupni. Probační úředník se vždy snaží zkontaktovat odsouzeného a zjišťovat důvody porušení podmínek. Při méně závažném porušení postačí, když probační úředník upozorní odsouzeného na zjištěné nedostatky a poučí jej, že v případě opakování nebo závažnějšího porušení dojde k informování soudu. Posouzení míry závažnosti ponechává trestní řád na uvážení probačního úředníka. Není-li si však probační úředník absolutně jistý, že se jedná o první méně závažné porušení, měl by dle mého názoru raději toto porušení soudu oznámit. Usoudí-li předseda senátu, že odsouzený skutečně porušil podmínky výkonu trestu domácího vězení, nařídí výkon náhradního trestu odnětí svobody nebo může výjimečně trest domácího vězení určitým způsobem zpřísnit a ponechat ho v platnosti.

Pro úplnost dodávám, že ustanovení trestního řádu upravující kontrolu výkonu trestu domácího vězení se přiměřeně použijí i v dalších případech. Je tomu tak při podmíněném propuštění z trestu odnětí svobody tehdy, je-li rozhodnuto o vyslovení dohledu a současně uloženo, aby se podmíněně propuštěný ve stanovené části zkušební doby zdržoval ve stanoveném časovém období v určeném obydlí nebo jeho části.²⁴⁵ Dále v situaci, kdy je rozhodnuto o podmíněném odsouzení za současného rozhodnutí, aby se podmíněně odsouzený zdržoval ve stanoveném časovém období v určeném obydlí nebo jeho části.²⁴⁶ V neposlední řadě se právní úprava kontroly výkonu trestu domácího vězení přiměřeně aplikuje, pokud bylo rozhodnuto o odložení²⁴⁷ nebo přerušení²⁴⁸ výkonu trestu odnětí svobody na těhotné ženě nebo matce pečující o dítě do jednoho roku věku, která byla odsouzena za zvlášť závažný zločin, přičemž současně předseda senátu rozhodl, že se odsouzená musí ve stanovené části doby, na kterou byl výkon trestu odnětí svobody odložen či přerušen, zdržovat ve stanovené době v určeném obydlí nebo jeho části.

5.1. Elektronický kontrolní systém

Přestože v současné době stále nefunguje kontrola výkonu trestu domácího vězení skrze elektronický kontrolní systém, považuji vzhledem k významu tohoto způsobu kontroly za důležité věnovat se mu blíže v rámci této podkapitoly. Trestní řád pracuje s pojmem elektronický kontrolní systém. V české i zahraniční literatuře se lze setkat s mnoha dalšími

---

²⁴⁵ § 331 odst. 1 písm. c) TŘ.

²⁴⁶ § 329 odst. 2 TŘ.

²⁴⁷ § 322 odst. 5 písm. c) TŘ.

²⁴⁸ § 325 odst. 4 písm. c) TŘ.

označeními téže technologie, zejména elektronický monitoring, elektronické sledování, elektronická kontrola či jen jako (elektronické) náramky. Jak již bylo v této diplomové práci podrobněji popsáno, elektronický monitoring má svůj původ v USA. Odtud se rozšířil i do Evropy. Dnes se v různých podobách objevuje ve většině evropských států. Patrně nejvíce je využíván v Anglii a Walesu. V současnosti se rozlišují dva základní typy elektronického monitoringu, a sice sledování prostřednictvím elektronického náramku propojeného se základní stanicí v obydlí odsouzeného na bázi radiofrekvenčního spojení nebo sledování pomocí technologie GPS.

Podstata prvního typu spočívá v monitorování přítomnosti osoby v určitém prostoru s využitím radiofrekvenčního systému. Monitorovaná osoba má obvykle na kotníku, někdy na zápěstí, připnut nesnímatelný náramek, v němž je zabudováno zařízení, které neustále v krátkých intervalech vysílá signál do řídicí jednotky umístěné na vhodném místě v obydlí monitorovaného. Řídicí jednotka následně předává informaci o přítomnosti nebo nepřítomnosti osoby do kontrolního střediska, kde automaticky dochází k vyhodnocení, zda osoba porušila podmínku setrávat ve stanoveném čase v obydlí či nikoliv. Posléze kontrolní středisko veškeré informace zaeviduje. Druhý typ je založen na moderní technologii GPS (Global Positioning System). Tento globální družicový polohovací systém umožňuje kdykoliv určit přesnou polohu osoby v reálném čase. Poté se s pomocí monitorovacího zařízení (náramku) přenáší údaje přímo do kontrolního střediska, kde jsou data o poloze náramku zanášena do mapových podkladů a vyhodnocována.²⁴⁹

Předchozí elektronický kontrolní systém, který byl ukončen 21. 11. 2021, kombinoval obě zmíněné technologie, což umožňovalo nepřetržitou kontrolu osoby po celý den. Identifikace rádiovými vlnami sloužila k lokalizaci v obydlí. Mimo něj byla zjišťována poloha osoby prostřednictvím GPS. Celý kontrolní systém pracoval s několika zařízeními, a to náramkem, základnovou stanicí, komunikátorem a alkohol testerem. Jednodílné hybridní sledovací zařízení (náramek) se připevňovalo na nohu monitorované osoby. Tento náramek byl navíc vybaven technologií schopnou indikovat pokusy o neoprávněné sejmutí. V obydlí monitorované osoby se umístila domácí monitorovací jednotka, která byla spárována

---

²⁴⁹ TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, Jana. Elektronický monitoring a jeho nevyužitý potenciál. In: *Vliv nových technologií na trestní právo*. Praha: Auditorium, 2022, s. 228.

s příslušným náramkem. Jednotka dokázala rozpoznat, když s ní někdo neoprávněně manipuloval a na takovou aktivitu upozornit monitorovací centrum.²⁵⁰

Pro případnou nutnou komunikaci na dálku dostala monitorovaná osoba speciálně upravený mobilní telefon (komunikátor), jenž disponoval možností ověření identity prostřednictvím otisku prstu. Testovací zařízení pro zjištění přítomnosti alkoholu (alkohol tester) sloužilo k měření hladiny alkoholu v dechu monitorované osoby. V průběhu testování se kvůli identifikaci osoby pořizovala fotografie pomocí komunikátoru, který okamžitě výsledky ověření identity a zjištěné množství alkoholu odeslal do databáze monitorovacího centra.²⁵¹ Na ředitelství Probační a mediační služby mi bylo krátce řečeno, že by nový elektronický kontrolní systém měl fungovat na podobném hybridním principu kombinujícím obě technologie. Veřejná zakázka bude pravděpodobně zjednodušena a neměl by být po dodavateli vyžadován alkohol tester, přičemž kontrola požívání alkoholu by zůstala v režii namátkových kontrol. Monitorovací centrum by mělo sídlit přímo v prostorách ředitelství Probační a mediační služby, nikoliv na Ministerstvu spravedlnosti jako tomu bylo dříve.

Právní úpravu kontroly výkonu trestu domácího vězení prostřednictvím elektronického kontrolního systému obsahuje § 7 odst. 1 vyhlášky č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení. Podle tohoto paragrafu spočívá tato forma kontroly zejména v instalaci a deinstalaci technického zařízení pro elektronické sledování v místě výkonu trestu domácího vězení, jakož i na těle odsouzeného, v poučení odsouzeného o fungování elektronického kontrolního systému a v zákazu jakýchkoliv neoprávněných zásahů do tohoto systému, v elektronickém sledování odsouzeného v určeném místě po stanovenou dobu, v prověření dostupnosti a funkčnosti monitorovacího systému, dále také v evidenci zaznamenaných případů nepřítomnosti odsouzeného v místě a čase výkonu trestu domácího vězení. K poslední větě je třeba doplnit, že se ale zaznamenávají veškerá data o pohybu odsouzeného během výkonu trestu domácího vězení. Pokud při výkonu elektronické kontroly nebyly zjištěny skutečnosti důležité pro trestní řízení, uchovávají se záznamy o pohybu odsouzeného nejdéle po dobu dvanácti měsíců po skončení výkonu elektronické kontroly.²⁵²

Výše jsem podotkl, že za účelem kontroly výkonu trestu domácího vězení prostřednictvím elektronického monitoringu musí odsouzený umožnit probačnímu úředníkovi

---

²⁵⁰ *Elektronický monitorovací systém (EMS) – brožura*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 5. 7. 2023]. Dostupné z: https://naramky.justice.cz/wp-content/uploads/2019/03/brozura_procteniA5.pdf

²⁵¹ Tamtéž.

²⁵² § 334b odst. 2 TR.

vstup do místa výkonu trestu a strpět pořízení svých biometrických údajů. Vedle toho poskytuje odsouzený další potřebnou součinnost, k čemuž se zavázal v písemném slibu. Před zahájením elektronické kontroly si nechává pochopitelně nasadit náramek a umožňuje instalaci základní kontrolní stanice ve svém obydlí. V průběhu výkonu domácího vězení musí strpět to, že má na svém těle po 24 hodin denně připevněn náramek, který nesmí sundat ani s ním sám nijak manipulovat. Náramek je také potřeba pravidelně nabíjet. O tom samozřejmě dostane odsouzený předem řádné poučení, vše je mu probačním úředníkem podrobně vysvětleno a ukázáno. Může se stát, že některé technické zařízení pro výkon kontroly bude potřebovat opravit, vyměnit, zkontrolovat funkčnost apod. V tom případě by měl odsouzený umožnit přístup k těmto zařízením. Po skončení výkonu trestu spočívá součinnost odsouzeného ve spolupráci při deinstalaci a vrácení veškerého technického vybavení.²⁵³

5.2. Minulost a budoucnost trestu domácího vězení ve světle kontroly jeho výkonu

Pokud bych chtěl stručně popsat minulost trestu domácího vězení a elektronického monitoringu v České republice, stačilo by uvést všerhájící názvy odborných příspěvků Tlapák Navrátilové, která se touto problematikou dlouhodobě zabývá. V první článku s názvem *Trest domácího vězení* popisovala právní úpravu nového alternativního trestu. Následoval příspěvek *Trest domácího vězení ve svém první roce*, kde zmiňovala zatímní nenaplněná očekávání. Pět let po účinnosti trestního zákoníku se při rozboru nízkého počtu uložených trestů domácího vězení objevují v jejím příspěvku *Budoucnost trestu domácího vězení v České republice* pochybnosti nad budoucností trestu domácího vězení v systému trestů. Deset let od přijetí českého trestního zákoníku vydala příspěvek nadepsaný *Trest domácího vězení, promarněná šance?*, v němž rozebírá nízkou četnost využívání trestu domácího vězení i po dlouhé době od jeho zavedení.²⁵⁴ V loňském roce se její úvahy zaměřily na *Elektronický monitoring a jeho nevyužitý potenciál*, a to nikoliv jen u trestu domácího vězení.²⁵⁵

Když vstupoval trestní zákoník v účinnost, hledělo se na trest domácího vězení s velkými očekáváními. Zákonná úprava od začátku počítala se dvěma způsoby kontroly. Avšak elektronický monitoring nebyl k 1. 1. 2010 v provozu. Ministerstvo spravedlnosti

---

²⁵³ § 7 odst. 2 vyhlášky č. 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení.

²⁵⁴ TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, Jana. Trest domácího vězení, promarněná šance?. In: *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019, s. 224-225.

²⁵⁵ TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, Jana. Elektronický monitoring a jeho nevyužitý potenciál. In: *Vliv nových technologií na trestní právo*. Praha: Auditorium, 2022, s. 227.

plánovalo, že k jeho realizaci dojde nejpozději do roku 2013. Do té doby měly fungovat jen namátkové kontroly probačních úředníků. Stojí za zmínku, že elektronicky kontrolované domácí vězení nebylo před přijetím právní úpravy experimentálně odzkoušeno. To považují za pochybení státu, který se mohl inspirovat v zahraničí, kde většinou před zavedením elektronického monitoringu docházelo k různým testovacím projektům, které naznačily legislativní anebo praktické nedostatky a umožnily hladší start této nové technologie.

V původním termínu se elektronický monitorovací systém nepodařilo zprovoznit. Nelze říct, že by se v daném období nic neudálo. Alespoň mezi 1. 7. 2012 a 30. 11. 2012 proběhlo zkušební ověření provozu elektronického monitoringu odsouzených s cílem nabýt zkušenosti pro přípravu širšího a standardního zavedení elektronického monitoringu do praxe. Pilotní projekt *Elektronický monitoring odsouzených* měla na starosti Probační a mediační služba. Celkem se experimentu dobrovolně účastnilo 47 osob, z toho 43 odsouzení a 4 probační úředníci, kteří se soustředili na simulaci porušení podmínek. Projekt ukázal prospěšnost elektronického monitoringu pro trestní systém a vyvstala z něj i některá doporučení pro zavedení elektronické kontroly.²⁵⁶ Následně byla v únoru 2013 vyhlášena veřejná zakázka na dodávku a zajištění provozu zařízení sloužícího k monitorování odsouzených k trestu domácího vězení. Tato zakázka byla záhy předčasně ukončena, neboť se z důvodu amnestie prezidenta republiky z ledna 2013, kterou došlo k prominutí i uložených trestů domácího vězení, stala nerentabilní.²⁵⁷

Opětovné vyhlášení veřejné zakázky nastalo až na začátku roku 2015. Protože se do výběrového řízení nepřihlásil žádný zájemce, byla i tato zakázka v prosinci téhož roku zrušena. Zdálo se, že se Česká republika elektronického monitoringu nedočká. Nakonec Ministerstvo spravedlnosti a Probační a mediační služba, jež byla zadavatelem zakázky, přistoupily k tzv. soutěžnímu dialogu poskytujícímu větší flexibilitu při vyjednávání mezi zadavatelem a potenciálními dodavateli.²⁵⁸ Tato specifická forma zadávacího řízení slavila úspěch. Dne 26. 9. 2017 byla uzavřena smlouva na dodávku elektronického

---

²⁵⁶ Závěrečná zpráva a ekonomické zhodnocení projektu *Elektronický monitoring odsouzených*. [online]. Probační a mediační služba. 2012. [cit. 7. 7. 2023]. Dostupné z: <http://docplayer.cz/7969360-Vec-zaverecna-zprava-a-ekonomickezhodnoceni-pilotniho-projektu-elektronicky-monitoring-odsouzenych.html>

²⁵⁷ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 357.

²⁵⁸ Ministerstvo spravedlnosti a Probační a mediační služba vypisují novou zakázku na tzv. „elektronické náramky“ [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 7. 7. 2023]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6365&d=347925>

monitorovacího systému se společností SuperCom.²⁵⁹ Provoz elektronického monitoringu byl oficiálně zahájen v září 2018. Společnost pro úplný začátek dodala 280 náramků a další potřebné technické vybavení. V dalších šesti letech bylo možné na základě smlouvy využívat dva tisíce zařízení.²⁶⁰

Zavedení elektronického kontrolního systému trvalo o mnoho let déle, než Ministerstvo spravedlnosti čekalo. Trest domácí vězení byl velmi dlouho kontrolován jen druhým způsobem, tedy namátkovými návštěvami probačního úředníka. To byl bezpochyby hlavní důvod, proč se toto období neslo při pohledu na statistiky²⁶¹ v duchu zklamání z tohoto alternativního trestu. V roce 2010 bylo uloženo 116 trestů domácího vězení. To by se dalo ještě pochopit a zdůvodnit tím, že se trestní justice seznamovala s novým druhem trestu. Tomu by odpovídala čísla z následujících dvou let, kdy došlo k postupnému navýšení na 266 a 514 trestů. Jenže v dalších letech, především v důsledku stále nefunkčního elektronického monitoringu, došlo ke značnému poklesu. Od roku 2015 do roku 2018 se dokonce roční celkové množství uložených trestů nedostalo ani jednou nad 200.

Výzkum Institutu pro kriminologii a sociální prevenci z roku 2014²⁶² ukázal, že většina soudců hodnotila zavedení trestu domácího vězení pozitivně. K jeho právní úpravě se soudci vyjadřovali taktéž kladně vyjma přeměny trestu domácího vězení na trest odnětí svobody, kde mnoho z nich navrhovalo návrat k původní úpravě náhradního trestu odnětí svobody. Nejdůležitějším poznatkem z provedeného výzkumu bylo, že téměř dvě třetiny soudců se domnívaly, že bez systému elektronického monitoringu není trest domácího vězení efektivní. Kritikou rozhodně nešetřilo trestní kolegium Nejvyššího soudu. Podle jeho stanoviska z téhož roku bylo třeba urychleně zavést systém elektronické kontroly, jehož neexistence byla hlavním limitujícím důvodem pro častější ukládání trestu domácího vězení, přičemž některé soudy to považovaly za natolik zásadní nedostatek, že tento trest raději neukládaly. Trestní kolegium označilo odkládání zavedení elektronického monitoringu za neomluvitelné.²⁶³

---

²⁵⁹ *Elektronický monitorovací systém – informace o soutěži*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 7. 7. 2023]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/elektronicky-monitorovaci-system-informace-o-soutezi/>

²⁶⁰ *Elektronické náramky jsou v ostrém provozu*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 7. 7. 2023]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/elektronicke-naramky-jsou-v-ostrem-provozu/>

²⁶¹ *Statistiky trestu domácího vězení 2010-2018*. [online]. Ministerstvo spravedlnosti ČR. [cit. 7. 7. 2023]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/statistiky2>

²⁶² SCHEINOST, Miroslav, a kol. *Sankční politika pohledem praxe*. Praha: IKSP, 2014, s. 13-16.

²⁶³ Zhodnocení praxe soudů v oblasti ukládání a výkonu vybraných trestních sankcí v letech 2010 a 2011 (Trestní kolegium Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2014, sp. zn. Ts 43/2012).

Není se čemu divit, že se spuštěním elektronického kontrolního systému byly spojeny představy o výrazném nárůstu ukládaných trestů domácího vězení. Navzdory očekáváním se počet trestů nezvýšil. Postupně se navíc začaly objevovat problémy s přístupem společnosti Supercom, která neplnila své povinnosti řádně a včas. Vrchol zmaru nastal v listopadu 2021, kdy Probační a mediační služba musela kvůli neplnění smluvních závazků ze strany dodavatele okamžitě vypovědět smlouvu na dodávku monitorovacího systému a rozhodnout o ukončení elektronického monitoringu.²⁶⁴ V době od 12. 9. 2018 do 22. 11. 2021 byla elektronická kontrola využita u celkem 617 osob, z toho bylo 444 osob ve výkonu trestu domácího vězení, 161 osob v kvazi domácím vězení při nahrazení vazby dohledem a 12 osob v kvazi domácím vězení při podmíněném propuštění s dohledem.²⁶⁵ V prosinci 2019 vykonávalo trest domácího vězení současně 136 odsouzených, což byl nejvyšší počet za celé období elektronické kontroly.²⁶⁶ Ze statistických údajů jednoznačně vyplývá smutná realita, že se elektronický kontrolní systém vůbec neprojevil na množství uložených trestů domácího vězení.

Nabízí se otázka, co bylo příčinou tohoto stavu. Jsem pevně přesvědčen, že to způsobily zejména tři důvody. Jelikož zavedení elektronického monitoringu trvalo téměř osm let od účinnosti trestního zákoníku, ztratily soudy důvěru v trest domácího vězení a prostě si zvykly tento trest neukládat. Dalo se proto čekat, že častější využívání domácího vězení si vyžádá více času. Další zásadní příčinou byly zmíněné dlouhodobé problémy s dodavatelem, které rezonovaly v médiích a nepochybně ovlivnily rozhodování soudců (to mi v podstatě bylo v rámci stáží samotnými soudci nepřímo potvrzeno). Objednaný materiál byl dodáván opožděně a leckdy v neúplném rozsahu. Část náramků vykazovala funkční nedostatky a docházelo k jejich poruchám.²⁶⁷ Nicméně tím, podle mého názoru, nejvýznamnějším důvodem nevyužívání trestu domácího vězení bylo chybné nastavení tehdejší právní úpravy v podobě přeměny tohoto trestu v trest odnětí svobody. V této diplomové práci jsem uváděl, že se na systém přeměny soustředila kritika z řad soudů i právní doktríny. Do budoucna beru

---

²⁶⁴ *Probační a mediační služba ukončila spolupráci s firmou Supercom.* [online]. Probační a mediační služba. [cit. 8. 7. 2023]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/probacni-a-mediazni-sluzba-ukoncila-spolupraci-s-firmou-supercom/>

²⁶⁵ *Souhrnný přehled statistických dat 9/2018-11/2021.* [online]. Ministerstvo spravedlnost ČR. [cit. 8. 7. 2023]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/wp-content/uploads/2021/12/Souhrnny-prehled-1.pdf>

²⁶⁶ *Trest domácího vězení - rok 2019.* [online]. Ministerstvo spravedlnost ČR. [cit. 8. 7. 2023]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/trest-domaciho-vezeni-pred-ems/rok-2019/>

²⁶⁷ ROSŮLKOVÁ, Jana. Náramky a jejich nejistá budoucnost. *Právní rádce*. 2020, č. 9, s. 13.

jako pozitivum, že byl nahrazen institutem náhradního trestu odnětí svobody, který nebude v očích soudců překážkou ukládání trestu domácího vězení.

V listopadu 2021 se znovu přešlo jen na formu fyzických namátkových kontrol. Nezdar elektronického monitoringu nepřidal na důvěře soudů v trest domácího vězení. Lze proto pochopit, že jej nyní ukládají v minimální míře. Za rok 2022 bylo uloženo pouze 62 trestů a trestních opatření domácího vězení.²⁶⁸ Z důvodu spustit co nejdříve další monitorovací systém započaly téměř okamžitě po vypovězení smlouvy snahy o nalezení nového dodavatele. Ministerstvo spravedlnosti původně předpokládalo, že Probační a mediační služba uzavře smlouvu na dodání a servis zařízení do konce roku 2022. Monitoring měl začít fungovat ve druhé polovině letošního roku. Probační a mediační služba nechtěla celou věc uspěchat s plným vědomím toho, že další neúspěch v podobě zrušení elektronického monitoringu by mohl mít na trest domácího vězení fatální následky. V době mé stáže finišovaly přípravy veřejné zakázky. Bylo znát, že k této činnosti přistupuje Probační a mediační služba velice zodpovědně a se vši pečlivostí. Zakázka byla vyhlášena v prosinci 2022. Výběrové řízení se zadařilo podstatně lépe než při minulém několikaletém hledání dodavatele elektronických náramků. Jako jediný zájemce uspěla česká společnost Forsolution CZ.²⁶⁹

Podle posledních zpráv zveřejněných v čase, kdy jsem dokončoval tuto diplomovou práci, se zdá, že je vše na dobré cestě ke spuštění nového elektronického monitoringu. V srpnu letošního roku uzavřela Probační a mediační služba se společností Forsolution CZ smlouvu. V ní se společnost zavázala k dodání monitorovacího systému včetně 700 kusů náramků a k zajišťování dalších služeb po dobu sedmi let. Za to by měla od státu inkasovat celkem 93,6 milionů Kč. Uvádí se, že subdodavatelem zařízení bude polská společnost Enigma Systemy Ochrony Informacji. Aktuálně by měl probíhat pilotní provoz náramků. Probační a mediační služba má jasně nastavený harmonogram, v němž počítá se zahájením ostrého provozu elektronického kontrolního systému na jaře roku 2024.²⁷⁰

---

²⁶⁸ *Agendy probační a mediační služby v letech 2018-2022*. Praha: Probační a mediační služba, 2023, s. 43. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/wp-content/uploads/2023/03/statistiky_agendy_pms_2018-2022.pdf

²⁶⁹ *Ve výběrovém řízení na náramky pro domácí vězně uspěla firma Forsolution CZ*. [online]. 12. 6. 2023. [cit. 9. 7. 2023]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/06/ve-vyberovem-rizeni-na-naramky-pro-domaci-vezne-uspela-firma-forsolution-cz/>

²⁷⁰ *Probační a mediační služba uzavřela smlouvu na dodávku elektronického monitorovacího systému pro trestní justici II*. [online]. Probační a mediační služba. 16. 8. 2023. [cit. 17. 8. 2023]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/probacni-a-mediacni-sluzba-uzavrela-smlouvu-na-dodavku-elektronickeho-monitorovaciho-systemu-pro-trestni-justici-ii/>

V předchozích kapitolách uvádím možné vylepšení a návrhy *de lege ferenda*. Na druhou stranu docházím po podrobném rozboru k tomu, že současná hmotněprávní i procesněprávní úprava trestu domácího vězení, jeho výkonu a kontroly je kvalitní a představuje pevný základ pro to, aby se trest domácího vězení mohl stát hojně využívanou trestní sankcí. Proto bych upřímně řečeno zákonodárci doporučil, aby v nejbližších letech do právní úpravy raději nezasahoval. Větší změny by mohly mít v některých případech opačný efekt a stát se, podobně jako dříve institut přeměny, překážkou v ukládání trestu domácího vězení. To by mohlo vést k naprosté ztrátě důvěry soudů v tento trest. Mám za to, že praxe sama časem ukáže na potřebné novelizace.

Věřím, že výběr dodavatele proběhl po důkladném prověření všech okolností a celý systém elektronického monitoringu nebude tentokrát spojen se závažnějšími nedostatky. Jsem si vědom, že elektronická kontrola má velice široké využití nejen u trestu domácího vězení, ale i v případě kvazi variant domácího vězení nebo při ochraně obětí trestných činů. Nebudu skrývat, že od nového elektronického kontrolního systému mám velká očekávání. Od kombinace tohoto způsobu kontroly s nynější dobrou právní úpravou si slibuji postupný nárůst uložených trestů domácího vězení. Nicméně lze přepokládat, že si jejich vyšší počet vyžádá určitý čas. Vnímám proto pozitivně, že bylo prozatím objednáno 700 náramků. To sice není tak ambiciózní jako v případě minulé smlouvy s dodavatelem (mělo být dodáno dva až dva půl tisíce náramků), ale toto číslo je zvolené po předchozím uvážení a z ekonomického hlediska rozumně. Neměl by být problém v budoucnu, až se začne více zvyšovat množství monitorovaných osob, doobjednat další náramky. Nakonec bych rád v souvislosti s budoucím spuštěním elektronické kontroly vydal doporučení pro praxi, že by podle mého názoru napomohla vyššímu ukládání trestu domácího vězení jeho cílená propagace mezi soudci, případně též státními zástupci (např. formou seminářů, různých workshopů a metodických setkání). Myslím si, že takové aktivity by mohly spolu s funkčním elektronickým monitoringem vzbudit u soudců zájem o tento alternativní trest.

6. Zahraniční právní úprava

Domácí vězení znají právní řády mnoha států světa. Nejčastěji představuje samostatný druh trestu nebo alternativní formu výkonu trestu odnětí svobody, případně se lze setkat s kvazi domácím vězením při podmíněném propuštění nebo při podmíněném odsouzení. V dnešní době je trest domácího vězení úzce spjat s elektronickým monitoringem, který slouží jako základní a obvykle jediný prostředek kontroly tohoto trestu. Dlouhou tradici má trest domácího vězení ve Spojených státech amerických a Kanadě. Prvními evropskými zeměmi, které zavedly elektronicky sledované domácí vězení, se staly Anglie, Nizozemsko a Švédsko. Zanedlouho na ně navázaly Belgie, Francie a Švýcarsko. Postupně se přidala většina států Evropy. V mnohých z nich má domácí vězení spolu s elektronickým monitoringem významné postavení. Příkladem lze mimo výše zmíněných uvést Rakousko, Polsko, Norsko, Dánsko či Finsko. K bližšímu zkoumání jsem vybral Slovensko, kde je trest domácího vězení taktéž samostatným druhem trestu a s nímž nás úzce pojí společná historie i skutečnost, že je tento trest ukládán zřídka. Druhým státem, kterému budu věnovat větší pozornost, je Rakousko s domácím vězením jako zvláštní formou výkonu trestu odnětí svobody. Ačkoliv tam bylo domácí vězení zavedeno oproti jiným evropským státům poměrně nedávno (roku 2010), našel si tento institut záhy své místo a ze statistik vyplývá, že je výkon trestu odnětí svobody v domácím vězení hojně využíván.

6.1. Slovensko

Na Slovensku je trest domácího vězení (*trest domáceho väzenia*), stejně jako u nás, samostatným druhem trestu. Součástí právního řádu se stal 1. 1. 2006 s účinností zákona č. 300/2005 Z. z., trestný zákon. Ve výčtu druhů trestů v § 32 sl. tr. zák. je zařazen na druhém místě hned za trestem odnětí svobody. Jeho hmotněprávní úpravu nalezneme v § 53 sl. tr. zák. Od doby zavedení trestu domácího vězení doznal tento paragraf několika změn, jak jsem již v této diplomové práci částečně uvedl. Právní úpravu výkonu trestu domácího vězení obsahuje zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok. Kontrolu tohoto trestu pomocí technických prostředků (elektronického monitoringu) upravuje zákon č. 78/2015 Z. z., o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami. Elektronický systém monitoringu osob začal naplno fungovat od 1. 1. 2016.²⁷¹

---

²⁷¹ *Systém elektronického monitorovania odsúdených vstúpil do praxe.* [online]. 1. 1. 2016. [cit. 15. 6. 2023]. Dostupné z: <https://domov.sme.sk/c/20069835/system-elektronickeho-monitorovania-vstupil-do-praxe.html>

Trest domácího vězení lze podle § 53 odst. 1 sl. tr. zák. uložit pachateli až na čtyři roky. Rozhodnout o jeho uložení může soud pouze na základě následujících podmínek:

1. je ukládán za trestný čin s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující deset let, nejméně na dolní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody stanovené trestním zákonem,²⁷²
2. soud dojde k závěru, že vzhledem k povaze spáchaného trestného činu a poměrům pachatele postačuje uložení tohoto trestu,²⁷³
3. pachatel dá písemný slib, že se v určeném čase bude zdržovat v obydlí na určené adrese a při výkonu kontroly poskytne potřebnou součinnost,²⁷⁴
4. jsou splněné podmínky výkonu kontroly technickými prostředky.²⁷⁵

Slovenské trestní právo je rovněž založeno na bipartici trestných činů, které rozděluje na přečiny a zločiny.²⁷⁶ Jejich vymezení je v podstatě totožné jako v českém trestním zákoníku.²⁷⁷ Očividný rozdíl však panuje v nejvyšší možné délce trestu domácího vězení (čtyři roky na Slovensku, u nás dva roky) a ve vymezení okruhu trestných činů, za něž lze tento trest uložit. Novelou č. 214/2019 Z. z. rozšířil slovenský trestní zákon využitelnost tohoto trestu i na některé druhy zločinů, což naše právní úprava vylučuje. Omezení množiny trestných činů představuje horní hranice trestní sazby trestu odnětí svobody ve výši deset let. K tomu je možné domácí vězení uložit na čtyři roky a zároveň nejméně na dolní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody. Ze zákonné dikce tedy vyplývá, že pro uložení trestu domácího vězení přicházejí v úvahu takové trestné činy, kde slovenský trestní zákon určuje sazbu s dolní hranicí nepřevyšující čtyři roky a horní hranicí nepřevyšující 10 let. Na základě toho je zřejmé, že trestem domácího vězení může být postiženo skutečně mnoho pachatelů. Každopádně může být tento trest, podobně jako u nás, aplikován výhradně v případě, kdy vzhledem k povaze spáchaného trestného činu a poměrům pachatele postačuje jeho uložení.

Účelem novely č. 214/2019 Z. z. bylo umožnit soudům ukládat trest domácího vězení i za závažnější trestné činy, kdy by se s ohledem na osobu pachatele a okolnosti spáchání trestného činu jevil nepodmíněný trest odnětí svobody jako příliš represivní a měl nepřiměřený

---

²⁷² § 53 odst. 2 sl. tr. zák.

²⁷³ § 53 odst. 1 písm. a) sl. tr. zák.

²⁷⁴ § 53 odst. 1 písm. b) sl. tr. zák.

²⁷⁵ § 53 odst. 1 písm. c) sl. tr. zák.

²⁷⁶ § 9 sl. tr. zák.

²⁷⁷ Viz § 10 a § 11 sl. tr. zák.

dopad na rodinu pachatele a jeho další společenské uplatnění, tedy tím i na celou společnost.²⁷⁸ Předpokládalo se, že se na základě těchto změn zvýší využívání tohoto trestu. V častějším ukládání domácího vězení vidělo slovenské ministerstvo spravedlnosti řešení přeplněných věznic a ušetření finančních prostředků. Pobyt ve vězení vyšel u jednoho vězně na 15 tisíc eur ročně, kdežto náklady na jednu osobu ve výkonu trestu domácího vězení se předpokládaly o dost nižší (okolo 500 euro ročně).²⁷⁹ Očekávání spojená se změnou právní úpravy zůstala nenaplněna, a to i přes dobře fungující elektronické náramky.²⁸⁰ Slovensko i dnes trápí přeplněné věznice. Dlouhodobě se drží mezi státy s nejvyšším počtem vězněných osob na sto tisíc obyvatel. Statistické údaje Rady Evropy pro rok 2022²⁸¹ přisuzují Slovensku více než 186 vězňů na sto tisíc obyvatel, což představuje ještě vyšší index vězněných osob, než měla v témže roce Česká republika (174). Při evropském průměru 117 a mediánu 104 vězněných osob na sto tisíc obyvatel se u obou států jedná o nepěknou vizitku. Slovensku i nám by k přiblížení se evropskému průměru mohlo mimo jiné napomoci právě více uložených trestů domácího vězení.

Z hlediska podmínek uložení trestu domácího vězení je zřetelnou odlišností oproti české úpravě požadavek na to, aby byly splněny podmínky výkonu kontroly technickými prostředky. Podle mého názoru tento rozumný požadavek zdůrazňuje skutečnost, že trest domácího vězení a kontrola pomocí elektronického monitoringu jsou neoddělitelně spojeny. Pokud by dané ustanovení obsahoval český trestní zákoník, bylo by u nás v současné době při absenci systému elektronické kontroly ukládání trestu domácího vězení vyloučeno. Slovenský trestní zákon se snaží vyhnout tomu, aby byl trest domácího vězení uložen v situaci, kdy jsou zařízení pro elektronický monitoring nedostupné nebo nejsou splněny materiálně-technické podmínky jejich použití, čímž by byl znemožněn výkon trestu. Soud proto ještě před rozhodnutím o uložení trestu domácího vězení musí zkoumat, zda jsou potřebné technické prostředky (náramky) k dispozici, a rovněž zjistit, jestli jsou v potenciálním pachatelově obydlí vytvořeny

---

²⁷⁸ MENCEROVÁ, Ingrid, KLÁTIK, Jaroslav. Ukladanie trestov dospelým (aplikačné problémy) – slovenský pohľad. In: *Symbióza trestního práva a kriminologie. K odkazu prof. Oto Novotného*. Praha: Wolters Kluwer, 2022, s. 335.

²⁷⁹ GÁL: *Věznice sú preplnené, pomohlo by častejšie domáce väzenie*. [online]. 7. 10. 2018. [cit. 15. 6. 2023]. Dostupné z: <https://www.noviny.sk/politika/376625-gal-vaznice-su-preplnene-pomohlo-by-častejšie-domace-vazenie>

²⁸⁰ *Věznice sú preplnené. Rezort spravodlivosti chce viac využívať elektronické náramky*. [online]. 6. 1. 2022. [cit. 15. 6. 2023]. Dostupné z: <https://www.noviny.sk/krimi/653558-vaznice-su-preplnene-rezort-spravodlivosti-chce-viac-vyuzivat-elektronicke-naramky>

²⁸¹ AEBI, Marcelo, Edoardo COCCO & Lorena MOLNAR. *SPACE I - 2022 – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations*. Council of Europe and University of Lausanne, 2023, s. 31. Dostupné z: https://wp.unil.ch/space/files/2023/06/230626_SPACE-I_2022_FinalReport.pdf

vhodné podmínky (např. elektrická přípojka, pokrytí GPS signálem, vhodné místo pro umístění domácí monitorovací stanice apod.). Bez splnění podmínek kontroly technickými prostředky nemůže soud tento druh trestu uložit.²⁸²

Podle § 34 odst. 7 písm. a) sl. tr. zák. není možné vedle trestu domácího vězení uložit trest odnětí svobody. Jiné omezení v tomto směru slovenský trestní zákon neobsahuje. Jak tedy z těchto ustanovení vyplývá, slovenská úprava umožňuje uložení trestu domácího vězení vedle trestu obecně prospěšných prací (*trest povinnej práce*). Trest povinnej práce může soud uložit se souhlasem pachatele za přečin s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující pět let. S ohledem širší okruh trestných činů postihovaných trestem domácího vězení nebude v některých případech uložení trestu povinnej práce přípustné. Možnost kombinovat tyto dva tresty je podle mě správná, dokonce u určitého typu pachatelů (např. nezaměstnaní) může být prospěšné jejich současné uložení. I v českém trestním zákoníku by se tak jistě dalo navrhnout odstranění dané neslučitelnosti.

K obsahu trestu domácího vězení stanovuje slovenský trestní zákon, že se odsouzený musí v soudem určeném čase zdržovat ve svém obydlí včetně náležejících venkovních prostor, vést řádný život a podrobit se kontrole technickými prostředky.²⁸³ Explicitní stanovení povinnosti vést řádný život česká úprava neobsahuje. To bývalo považováno za nedostatek.²⁸⁴ V současnosti absence takového ustanovení není nikterak zásadní, neboť český trestní zákoník již jako jeden z důvodů pro rozhodnutí o výkonu náhradního trestu odnětí svobody stanoví nevedení řádného života. Podobně jako u nás i slovenská úprava umožňuje soudu, aby na dobu výkonu trestu domácího vězení uložil pachateli omezení nebo povinnosti uvedené v § 51 odst. 3 a 4 sl. tr. zák. směřující k tomu, aby vedl řádný život.²⁸⁵ Podle českého trestního zákoníku se má odsouzený zdržovat v určeném obydlí nebo jeho části v soudem stanoveném časovém období, nebrání-li mu v tom důležité důvody. Slovenský trestní zákon²⁸⁶ odsouzenému taktéž umožňuje, aby i v době výkonu trestu domácího vězení mohl z naléhavého důvodu a jen na nutnou dobu opustit své obydlí. Odlišností je, že odsouzený potřebuje ještě předchozí souhlas probačního úředníka.

---

²⁸² IVOR, Jaroslav, Peter POLÁK a Jozef ZÁHORA. *Trestné právo hmotné*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, s. 392.

²⁸³ § 53 odst. 3 sl. tr. zák.

²⁸⁴ ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014, s. 363.

²⁸⁵ § 53 odst. 4 sl. tr. zák.

²⁸⁶ § 53 odst. 5 sl. tr. zák.

Na rozdíl od české právní úpravy nejsou ve slovenském trestním zákoně obsažena kritéria, podle kterých by měl soud určovat rozsah povinnosti odsouzeného zdržovat se v určeném obydlí. Soud se samo sebou nebude při ukládání konkrétního trestu pohybovat ve vzduchoprázdnu, ale bude postupovat podle obecných zásad ukládání trestů ve smyslu § 34 sl. tr. zák. Výslovně slovenská úprava oproti české (u nás dovozujeme výkladem) uvádí, že odsouzený může pobývat i ve venkovních prostorech náležejících k obydlí (např. zahrada). Oběma právními řádům je společné, že v případě trestu domácího vězení ponechávají určení doby, v níž má odsouzený setrvávat v určeném obydlí, výhradně na úvaze soudu, tedy nestanoví obecné vymezení takové doby, ani minimální či maximální rozsah povinnosti zdržovat se v obydlí. Přesné určení doby, v níž se má odsouzený nacházet ve svém obydlí, stanoví soud v rozsudku či trestním příkazu. Na Slovensku je oproti české úpravě obligatorní součástí rozhodnutí o uložení trestu domácího vězení i vymezení konkrétního prostoru (obydlí), ve kterém se odsouzený musí zdržovat.²⁸⁷

Na Slovensku se trest domácího vězení zahazuje podle § 92 odst. 2 sl. tr. zák. už jeho samotným vykonáním, kdežto u nás musí odsouzený vést nepřetržitě nejméně po dobu jednoho roku řádný život, aby mohl soud následně rozhodnout o zahazení tohoto trestu. Nedodržování podmínek výkonu trestu domácího vězení je od počátku sankcionováno prostřednictvím modelu přeměny. Neplní-li odsouzený omezení nebo povinnosti vyplývající z trestu domácího vězení anebo maří-li výkon kontroly technickými prostředky, přemění soud tento trest na nepodmíněný trest odnětí svobody, přičemž každý nevykonaný den domácího vězení se rovná jednomu dnu odnětí svobody.²⁸⁸ Stejný model byl po určitou dobu součástí i našeho právního řádu, než se český zákonodárce rozhodl navrátit k institutu náhradního trestu odnětí svobody. V rámci této diplomové práce jsem již k systému přeměny uvedl své stanovisko. Nicméně pro úplnost dodávám, že jsem velkým zastáncem užívání institutu náhradního trestu odnětí svobody, který považuji za účelnější sankci za porušení podmínek výkonu trestu domácího vězení.

V § 68a a § 68b sl. tr. zák., procesně v § 435 odst. 4 až 6 sl. tr. por., je upraveno podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu domácího vězení. Tento institut bychom v našem trestním zákoníku nenašli, tudíž by jeho úprava ve slovenském trestním zákoně mohla být inspiračním zdrojem. Po výkonu poloviny trestu domácího vězení může soud na základě žádosti

---

²⁸⁷ STRÉMY, Tomáš a Jaroslav KLÁTIK. *Alternatívne tresty*. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 67.

²⁸⁸ § 53 odst. 6 sl. tr. zák.

odsouzeného upustit od výkonu jeho zbytku, pokud odsouzený během dosavadního výkonu prokázal, že další výkon není potřebný. Přitom soud určí zkušební dobu až na dva roky s tím, že nesmí být kratší než zbývající délka trestu. Pokud v této době vedl odsouzený řádný život, soud vysloví, že se osvědčil. V opačném případě, a to i během zkušební doby, rozhodne o přeměně na nepodmíněný trest odnětí svobody opět tak, že se každý nevykonaný den domácího vězení rovná jednomu dni odnětí svobody.

Vedle „front-end“ formy trestu domácího vězení (§ 53 sl. tr. zák.) je součástí slovenského trestního zákona i „back-end“ varianta tohoto trestu (§ 65a sl. tr. zák.). Zbytek trestu odnětí svobody lze přeměnit na trest domácího vězení tak, že každý nevykonaný den odnětí svobody se rovná jednomu dni domácího vězení.²⁸⁹ Soud může odsouzenému za přečin přeměnit zbytek trestu odnětí svobody na trest domácího vězení, jsou-li splněné podmínky podle § 53 odst. 1 sl. tr. zák. a současně další podmínky v § 65a odst. 1 písm. a) až f) sl. tr. zák. V tomto paragrafu lze spatřovat jistou zvláštnost a nekoncepčnost ve vztahu k § 53 sl. tr. zák., kdy § 65a sl. tr. zák. pracuje stále s kategorií přečinu. Ztotožňuji se s postojem Mihálíka²⁹⁰, který se přiklání k tomu, že se jedná o pouhou nedůslednost zákonodárce, nikoliv o chtěný záměr, jež by byl zjevně bez racionálního zdůvodnění. Připomínám, že v České republice byla přeměna trestu odnětí svobody v trest domácího vězení zrušena, ale zůstala možnost zpřísnit podmíněně propuštění uložením kvazi domácího vězení.

Podle § 109 písm. g) sl. tr. zák. může soud jako jeden z možných druhů trestů uložit mladistvému domácí vězení. Slovenský trestní zákon dovoluje uložení trestu domácího vězení až od 1. 8. 2016 s účinností novely č. 78/2015 Z. z. U slovenské odborné veřejnosti bylo vnímáno negativně, že je možné domácí vězení jen u dospělých. Kurucová²⁹¹ zdůrazňovala, že domácí vězení představuje vhodný způsob, jak u některých mladistvých dosáhnout kýženého resocializačního účinku v sociálním prostředí bez ztráty rodinných kontaktů. Trest domácího vězení lze § 116a sl. tr. zák. uložit mladistvému při splnění podmínek stanovených trestním zákonem až na jeden rok, a to pouze se souhlasem jeho zákonného zástupce. Takový souhlas u nás vyžadován není. K tomu lze mladistvému na dobu výkonu trestu uložit výchovná opatření uvedená v § 107 odst. 1 sl. tr. zák. směřující k tomu, aby vedl řádný život.

---

²⁸⁹ § 65a odst. 2 sl. tr. zák.

²⁹⁰ MIHÁLIK, Stanislav. Trest domáceho vazenia v SR v kontexte legislativnych zmien. In: *Ukládání trestů a jejich výkon*. Praha: Aleš Čeněk, 2020, s. 334.

²⁹¹ KURUCOVÁ, Viktória. Ukladanie trestu domáceho vazenia a problémy s jeho premenou na trest odňatia slobody. *Bulletin slovenskej advokacie*. 2013, č. 5, s. 33.

Závěrem stručně uvádím statistická data. Statistické ročenky Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky²⁹² z minulých let ukazují, že počet uložených trestů domácího vězení je nízký, konkrétně 14 (rok 2017), 28 (rok 2018), 68 (rok 2019) a 64 (rok 2020). Podle posledních zveřejněných statistik byl v roce 2021 uložen trest domácího vězení v 51 případech (pouze 0,16 % z celkového počtu uložených trestů). Bez přerušení od roku 2016 funguje elektronický monitoring osob. Ani jeho zavedení nepomohlo ke zvýšení počtu ukládaných trestů domácího vězení. Velice nízké využívání technických zařízení na monitoring obviněných a odsouzených osob kritizoval ve svém nedávném kontrolním zjištění Nejvyšší kontrolní úřad Slovenské republiky.²⁹³ Upozornil především na celkovou nehospodárnost a neúměrně vysoké náklady spojené s provozem elektronického monitorovacího systému při tak malém počtu osob podléhajících elektronické kontrole. To by mělo být pro nás varováním a snažit se systém dodávek elektronickým náramků nastavit tak, že bude odpovídat aktuálním potřebám. Každopádně pro to, aby byl elektronický kontrolní systém rentabilní, musí být jeho využívání co možná největší.

Slovenská úprava trestu domácího vězení se mi zdá vesměs zdařilá a v některých částech inspirativní. I když změnu právní úpravy a zavedení náhradního trestu odnětí svobody bych slovenskému zákonodárci rozhodně doporučil. Shodují se s názorem²⁹⁴, že trest domácího vězení skrývá ve vztahu ke slovenské trestní politice (a rozhodně i k té české) značný potenciál a jde především o to, aby si na něj aplikační praxe zvykla. Lze konstatovat, že sebelepší úprava nedokáže suplovat přístupy trestních soudů. I u nás bude po znovuzavedení elektronického monitoringu určitou dobu trvat, než si všechny soudy navyknou na ukládání domácího vězení.

6.2. Rakousko

Předně je nutné konstatovat, že v rakouském trestním právu není domácí vězení samostatným druhem trestu, jako je tomu u nás a na Slovensku. Elektronicky kontrolované domácí vězení (*elektronisch überwachter Hausarrest*) představuje zvláštní formu výkonu trestu odnětí svobody. Jeho právní úpravu nalezneme v § 156b a násl. spolkového zákona č. 144/1969,

---

²⁹² *Štatistické ročenky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky 2017 až 2021*. [online]. Dostupné z: <https://www.justice.gov.sk/ministerstvo/analyticke-centrum-mssr/>

²⁹³ *Správa o výsledku kontroly 2023: Využívanie Elektronického systému monitoringu obvinených a odsúdených osob*. Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, 2023, s. 13. Dostupné z: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/265201/96881-0-145.pdf>

²⁹⁴ MIHÁLIK, Stanislav. Trest domáceho väzenia v SR v kontexte legislatívnych zmien. In: *Ukládání trestů a jejich výkon*. Praha: Aleš Čeněk, 2020, s. 335.

o výkonu trestu (*BGBI. Nr. 144/1969 Strafvollzugsgesetz*).²⁹⁵ Součástí právního řádu se stalo dne 1. 9. 2010, tedy ve stejném roce, kdy vstoupil v účinnosti český trestní zákoník zakotvující trest domácího vězení. V Rakousku lze domácí vězení využít v obou formách čili zcela nahradit výkon trestu odnětí svobody ve věznici („front-door“) nebo jeho výkon zkrátit („back-door“).²⁹⁶ Od počátku právní úprava nepřipouští kontrolu domácího vězení jiným způsobem nežli za pomoci elektronického monitoringu, hovorově kotníkového náramku (*Fußfessel*). Zavedení domácího vězení a elektronického monitoringu předcházely testovací projekty v letech 2006 a 2008.²⁹⁷ Nejspíše i díky tomu se rakouský trestní systém vyhnul problémům s provozem elektronických náramků.

Během výkonu elektronicky monitorovaného domácího vězení se odsouzený musí zdržovat ve svém obydlí (*Unterkunft*), vykonávat vhodné zaměstnání (tím je myšlena výdělečná činnost, studium, péče o děti, obecně prospěšné práce nebo jiná srovnatelná činnost sloužící k reintegraci) a podrobit se stanoveným přiměřeným podmínkám.²⁹⁸ Tyto podmínky mají ovlivňovat odsouzeného směrem k vedení řádného života, a to především stanovením doby povinného pobytu v ubytování a doby zaměstnání, která by měla odpovídat běžné pracovní době.²⁹⁹ Odsouzený má v čase, kdy se musí zdržovat v určeném obydlí, zakázáno opouštět ubytovací zařízení s výjimkou výkonu zaměstnání, obstarávání nezbytných životních záležitostí, nutných návštěv lékaře nebo z jiných důvodů uvedených v podmínkách výkonu domácího vězení.³⁰⁰ Podrobnější specifikace výkonu domácího vězení obsahuje nařízení spolkového ministra spravedlnosti o výkonu trestu a vyšetřovací vazbě elektronicky monitorovaným domácím vězením.³⁰¹

---

²⁹⁵ Celý název zákona: *BGBI. Nr. 144/1969. Bundesgesetz vom 26. März 1969 über den Vollzug der Freiheitsstrafen und der mit Freiheitsentziehung verbundenen vorbeugenden Maßnahmen*. Dostupné z: https://www.ris.bka.gv.at/Geltende_Fassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002135

²⁹⁶ *Elektronisch überwachter Hausarrest*. [online]. Die Östereiche Justiz. [cit. 4. 8. 2023]. Dostupné z: <https://www.justiz.gv.at/strafvollzug/elektronisch-ueberwachter-hausarrest.2c94848544ac82a60144c0789c900912.de.html>

²⁹⁷ SABITZER, Werner. Elektronisch überwachter Hausarrest. *Öffentliche Sicherheit*. 2010, č. 11/12, s. 26. [online]. [cit. 5. 8. 2023]. Dostupné z: https://www.bmi.gv.at/magazinfiles/2010/11_12/files/strafvollzug.pdf

²⁹⁸ § 156b odst. 1 StVG.

²⁹⁹ § 156b odst. 2 StVG.

³⁰⁰ § 156b odst. 1 StVG.

³⁰¹ *BGBI. II Nr. 279/2010* (Verordnung der Bundesministerin für Justiz über den Vollzug von Strafen und der Untersuchungshaft durch elektronisch überwachten Hausarrest). Dostupné z: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20006885>

Předtím, než přejdu k vyjmenování podmínek pro povolení výkonu trestu odnětí svobody formou domácího vězení, musím zdůraznit, z mého pohledu, tři zásadní odlišnosti oproti české úpravě. Zaprvé rozhodnutí o povolení nevydává soud, ale vedoucí ústavu (ředitel věznice), jenž je v obvodu krajského soudu, kde se nachází obydlí odsouzeného, a který zároveň disponuje kontrolním zařízením.³⁰² Druhým významným rozdílem je skutečnost, že rakouská úprava nevyžaduje písemný slib, který je nutný k uložení trestu domácího vězení dle českého práva. Ve výsledku nelze ani v Rakousku nařídít domácí vězení proti vůli odsouzeného, neboť povolit výkon trestu odnětí svobody formou elektronicky kontrolovaného domácího vězení je možné pouze na základě žádosti podané odsouzeným.³⁰³ Od odsouzeného se v podstatě vyžaduje větší aktivita než jen sepsat slib, kdy on sám musí o domácí vězení zažádat. Třetí důležitý rozdíl spatřuji v tom, že rakouská úprava více dbá na práva osob, které s odsouzeným sdílejí společnou domácnost. Od těchto osob je tak vyžadován písemný souhlas s výkonem trestu odnětí svobody v domácím vězení, bez něhož nelze takový výkon v daném obydlí za žádných okolností povolit.

Podle § 156c odst. 1 StVG může být žádost o výkon trestu odnětí svobody formou elektronicky monitorovaného domácího vězení schválena pouze, pokud:

1. trest, který má být vykonán, nebo zbytek nevykonaného trestu, nepřesahuje dvanáct měsíců;
2. žadatel má v Rakousku vhodné ubytování, věnuje se vhodné činnosti, jeho příjem stačí k pokrytí životních nákladů a má zdravotní a úrazové pojištění;
3. osoby žijící ve společné domácnosti daly písemný souhlas;
4. na základě přezkoumání životních podmínek, sociálního prostředí a případných rizikových faktorů lze předpokládat, že odsouzený tento způsob výkonu trestu odnětí svobody nezneužije a bude dodržovat stanovené podmínky.

Na některé taxativně vyjmenované trestné činy (jde o nejzávažnější trestné činy proti sexuální integritě a sebeurčení) dopadá zvláštní omezení v § 156c odst. 1a StVG, dle něhož u pachatelů odsouzených pro tyto trestné činy nepřichází výkon formou elektronicky sledovaného domácího vězení v úvahu dříve než po vykonání nejméně třech měsíců trestu odnětí svobody. Další omezení platí pro trestné činy uvedené v § 52a odst. 1 spolkového zákona č. 60/1974, trestní zákoník (*BGBI. Nr. 60/1974 Strafgesetzbuch*). Jedná se o trestné činy

---

³⁰² § 156d odst. 1 StVG.

³⁰³ § 156c odst. 1 StVG.

proti sexuální integritě a sebeurčení nebo sexuálně motivované násilné trestné činy. U nich je možné povolit výkon trestu odnětí svobody v domácím vězení jen tehdy, je-li ze zvláštních důvodů zaručeno, že odsouzený elektronicky sledované domácí vězení nezneužije. Tato omezení dokazují, že v Rakousku, stejně jako například v Německu, je věnována zvýšená pozornost sexuálním delikventům. Cílem zmiňovaných ustanovení by mělo být zvláštní preventivní odstrašení těchto pachatelů od spáchání nových trestných činů.³⁰⁴

Domácí vězení může odvolat, rozumějme zrušit, dle § 156d odst. 1 StVG příslušný ředitel věznice. Důvody, na základě kterých lze takové rozhodnutí učinit, uvádí § 156c odst. 2 StVG. Řadí se sem odpadnutí některé z nezbytných náležitostí pro nařízení elektronicky kontrolovaného domácího vězení, porušení podmínek výkonu domácího vězení závažným způsobem nebo přes předchozí varování, dále případ, kdy sám odsouzený prohlásí, že nebude dodržovat podmínky výkonu. Důvodem pro odvolání domácího vězení může být i situace, kdy se odsouzený dostane o více než jeden měsíc do prodlení s pravidelnou úhradou příspěvku na náklady domácího vězení. Kromě toho je domácí vězení zrušeno, existuje-li silné podezření, že se odsouzený v domácím vězení dopustil určitých trestných činů, nebo pokud se chce vyhnout dalšímu trestu odnětí svobody. Odvolání pro odsouzeného znamená, že bude muset zbytek trestu odnětí svobody vykonat ve věznici.

Podle § 156b odst. 3 StVG musí odsouzený hradit náklady výkonu domácího vězení. Tato povinnost neplatí, pokud by jejím plněním byla ohrožena výživa odsouzeného a jím vyživovaných osob. Povinnost k náhradě nákladů tvoří samostatný výrok povolení výkonu trestu odnětí svobody formou elektronicky kontrolovaného domácího vězení. Konkrétní výše úhrady nákladů se určí podle finančních příjmů a majetku odsouzeného.³⁰⁵ Náklady na elektronicky monitorované domácí vězení jsou stanoveny až na 22 euro za každý započatý kalendářní den, kdy je trest odnětí svobody vykonáván tímto způsobem.³⁰⁶ Průměrně se dotčené osoby podílejí na těchto nákladech částkou 7,77 euro za den.³⁰⁷ Denní sazba nákladů ve výši 50 Kč, kterou má hradit odsouzený ve výkonu trestu domácího vězení podle české právní

---

³⁰⁴ AUER, Cornelia et al. Der Einsatz elektronischer Überwachung. Gemeinsamkeiten und Unterschiede beim Einsatz der sogenannten „Fußfessel“ im deutschen und österreichischen Recht. *SIAK-Journal – Zeitschrift für Polizeiwissenschaft und polizeiliche Praxis*. 2021, č. 4, s. 68. [online]. [cit. 5. 8. 2023]. Dostupné z: https://www.bmi.gv.at/104/Wissenschaft_und_Forschung/SIAK-Journal/SIAK-Journal-Ausgaben/Jahrgang_2021/files/Auer_4_2021.pdf

³⁰⁵ Tamtéž, s. 66.

³⁰⁶ § 5 odst. 1 nařízení ministra spravedlnosti BGBl. II Nr. 279/2010.

³⁰⁷ *786 Fußfessel-Träger in Österreich*. [online]. Salzburg24. [cit. 6. 8. 2023]. Dostupné z: <https://www.salzburg24.at/news/oesterreich/fussfessel-zahlen-in-oesterreich-stabil-81765052>

úpravy, působí vedle částky 22 euro, respektive 7,77 euro, vskutku symbolicky. Pro srovnání bych rád zmínil, že podle poslední dostupné Zprávy o činnosti trestní justice byly v roce 2021 náklady na jeden den výkonu trestu odnětí svobody ve věznici okolo 150 euro na jednoho vězně.³⁰⁸

Závěrem pojednání o rakouské právní úpravě domácího vězení si dovolím přednést několik statistických údajů. Při nahlížení na ně je záhodno si uvědomit, že má Rakousko méně obyvatel (cirka 9 milionů) než Česká republika (přibližně 10,5 milionu). Ve statistikách Rady Evropy za rok 2022³⁰⁹ se Rakousko s 93 vězni na sto tisíc obyvatel nachází pod celoevropským průměrem. Počet odsouzených vykonávajících trest odnětí svobody v domácím vězení je poměrně stabilní, v posledních několika letech se vzrůstající tendencí. Například 765 odsouzených (rok 2014), 900 odsouzených (rok 2017) a 898 odsouzených (rok 2018). V roce 2020 vykonávalo trest odnětí svobody v domácím vězení celkem 1041 osob. Zpráva o činnosti trestní justice za rok 2021 veškerá data shrnuje a uvádí, že od zavedení elektronicky kontrolovaného domácího vězení, tedy 1. 9. 2010, do 31. 12. 2021 vykonalo touto formou alespoň část trestu odnětí svobody celkem 8482 osob (kolem 1 150 000 dnů odnětí svobody). Z toho 6468 osob ve „front-door“ domácím vězení a 2014 osob v „back-door“ domácím vězení.³¹⁰ V roce 2022 vykonávalo trest odnětí svobody formou elektronicky kontrolovaného domácího vězení celkem 1207 osob.³¹¹

Všechna zmiňovaná statistická data ukazují na to, že je v Rakousku domácí vězení přes celou řadu zákonných podmínek využíváno často. Navíc lze v dohledné době (zřejmě od příštího roku) očekávat ještě mnohem vyšší počet žádostí odsouzených o domácí vězení. Pravděpodobně totiž dojde ke zvýšení maximální hranice trestu odnětí svobody (z 12 na 24 měsíců), od které je možné žádat o výkon v elektronicky kontrolovaném domácím vězení. Smyslem má být především snížení počtu odsouzených ve věznicích.³¹² Tuto změnu podporují i dosavadní pozitivní zkušenosti s domácím vězením a zejména s nízkou mírou porušování

---

³⁰⁸ *Sicherheitsbericht 2021*. Wien: Bundesministerium für Justiz, 2022, s. 312. [online]. [cit. 6. 8. 2023]. Dostupné z: <https://www.justiz.gv.at/justiz/daten-und-fakten/sicherheitsberichte.bc7.de.html>

³⁰⁹ AEBI, Marcelo, Edoardo COCCO & Lorena MOLNAR. *SPACE I - 2022 – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations*. Council of Europe and University of Lausanne, 2023, s. 31. Dostupné z: https://wp.unil.ch/space/files/2023/06/230626_SPACE-I_2022_FinalReport.pdf

³¹⁰ *Sicherheitsbericht 2021*. Wien: Bundesministerium für Justiz, 2022, s. 147-148. [online]. [cit. 7. 8. 2023]. Dostupné z: <https://www.justiz.gv.at/justiz/daten-und-fakten/sicherheitsberichte.bc7.de.html>

³¹¹ *Fußfesselreform soll mehr Haft im Heim statt hinter Gittern bringen*. [online]. Der Standard. 24. 7. 2023. [cit. 7. 8. 2023]. Dostupné z: <https://www.derstandard.at/story/3000000180319/fussfesselreform-soll-mehr-haft-im-heim-statt-hinter-gittern-bringen>

³¹² Tamtéž.

podmínek.³¹³ S tím souvisí závěrečná poznámka, a to skutečnost, že od zavedení domácího vězení jakožto formy výkonu trestu odnětí svobody nebyly s elektronickým monitoringem téměř žádné problémy, což napomohlo k vysokým číslům ve statistikách a kladnému ohlasu.

---

³¹³ *Ausweitung des elektronisch überwachten Hausarrests*. [online]. NEUSTART. [cit. 9. 8. 2023]. Dostupné z: <https://www.neustart.at/wofuer-wir-stehen/kriminalpolitische-positionen/ausweitung-des-elektronisch-ueberwachten-hausarrests/>

Závěr

Cílem předkládané diplomové práce na téma Trest domácího vězení, jeho výkon a kontrola bylo komplexně rozebrat účinnou právní úpravu trestu domácího vězení. Bližšímu zkoumání jsem chtěl podrobit kontrolu jeho výkonu, především elektronický monitoring, a přitom se pokusit zjistit, z jakých příčin byl tento trest i při aktivním provozu elektronického monitorovacího systému ukládán zřídka. Na základě zjištěných poznatků jsem měl v úmyslu zhodnotit nynější právní úpravu a eventuálně formulovat řešení identifikovaných problémů. V neposlední řadě jsem plánoval nahlédnout na právní úpravu domácího vězení v zahraničí.

V první kapitole jsem definoval pojem trest a jeho účel. Představil jsem systém trestům spolu s alternativními tresty, přičemž jsem se zamyslel nad jejich výhodami, kdy jsem zdůraznil, že s nimi nejsou spojena negativa nepodmíněného trestu odnětí svobody. Vedle toho jsem upozornil na vysoký index vězněných osob na sto tisíc obyvatel v České republice a s tím související přeplněné věznice. Zároveň jsem poukázal na ekonomickou výhodnost alternativních trestů. Nezapomněl jsem krátce zmínit pojem restorativní justice. V kapitole věnující se exkurzu do dějin trestu domácího vězení a jeho kontroly jsem popsal úpravu domácího vězení v zákoně č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích. Nadto jsem se v této kapitole zabýval vylíčením historie způsobů kontroly domácího vězení, zejména počátků elektronického monitoringu v USA.

Pomyslné jádro diplomové práce představuje třetí kapitola, v níž byla podrobně rozebrána právní úprava trestu domácího vězení. Nejprve jsem konstatoval, jaká očekávání byla spojena se zavedením tohoto trestu. Poté jsem zmínil, že domácí vězení není v rámci našeho právního řádu jen samostatným trestem. Mimo jiné jsem uvedl, že by vhodné využití elektronicky kontrolovaného domácího vězení při podmíněném propuštění mohlo napomoci tomu, že se zvýší podíl úspěšných žádostí o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, což přispěje ke snížení vězeňské populace. Dále jsem poukázal na hierarchické zařazení trestu domácího vězení v systému trestů a uvažoval nad zrušením neslučitelnosti tohoto trestu a trestu obecně prospěšných prací. Navrhoval jsem přes kritiku některých odborníků ponechat maximální dvouletou výměru trestu domácího vězení.

Následně jsem v téže kapitole zanalyzoval a zhodnotil právní úpravu podmínek pro uložení trestu domácího vězení. Přitom jsem také vyjádřil své stanovisko ke konfliktu výkonu trestu domácího vězení s právem na nedotknutelnost obydlí a právem na soukromí. Zásah do práv považuji v případě odsouzeného za zhojený písemným slibem a u jeho

spolubydlících za přiměřený, proto jsem se přiklonil k názoru, že není nutné zavést požadavek předchozího souhlasu těchto osob s uložením trestu domácího vězení. Dále jsem důkladně vymezil podstatu trestu domácího vězení, přičemž jsem se blíže zabýval pojmem obydlí a problematikou stanovení časového období. Doporučil jsem, aby při uložení trestu domácího vězení byly více ukládány přiměřené povinnosti a omezení, případně byl častěji vysloven dohled nad pachatelem. Posléze jsem podrobil analýze institut náhradního trestu odnětí svobody, jehož zakotvení namísto systému přeměny jsem hodnotil více než kladně. Nemohl jsem opomenout ani právní úpravu trestního opatření domácího vězení ukládaného mladistvým pachatelům.

Čtvrtá kapitola, která je pojata spíše deskriptivně, se zaměřila na výkon trestu domácího vězení, konkrétně na jeho nařízení, odklad a přerušování. Byla vyložena možnost změnit trest domácího vězení při jeho výkonu. Krátce bylo pojednáno o upuštění od výkonu trestu domácího vězení. Poté jsem se zmínil o povinnosti odsouzeného nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení, kde by se dalo uvažovat o tom, že by vyhláška stanovila určité rozmezí denní sazby nákladů (stále spíše symbolické) a konkrétní částka by byla se zřetelem k příjmu odsouzeného určena v usnesení soudu. Nakonec jsem nastínil úpravu zahlazení odsouzení.

V páté kapitole jsem popsal právní úpravu kontroly výkonu trestu domácího vězení, která je prováděna prostřednictvím elektronického kontrolního systému umožňujícího detekci pohybu odsouzeného nebo namátkovou kontrolou prováděnou probačním úředníkem. Podstatě elektronické kontroly, kterou považuji za daleko efektivnější než namátkové kontroly, jsem se ještě věnoval o něco podrobněji. Následně jsem se pokusil při pohledu na statistiky postihnout minulý a možný budoucí vývoj trestu domácího vězení a kontroly jeho výkonu. Uvedl jsem svůj názor na to, co zapříčinilo, že nebyl trest domácího vězení při aktivním provozu elektronického monitoringu ukládán častěji. Dále jsem naznačil, jaká je aktuální situace ohledně dodavatele elektronických náramků, přičemž jsem uvedl, že vše nasvědčuje tomu, že se blíží spuštění nového monitorovacího systému.

Obsahem šesté kapitoly nebyla naše právní úprava domácího vězení, nýbrž se má pozornost obrátila do zahraničí. Konkrétně na Slovensko s trestem domácího vězení jako samostatným druhem trestu a do Rakouska, kde je domácí vězení upraveno jako zvláštní forma výkonu trestu odnětí svobody. Obě země pro nás mohou v určitých směrech představovat inspirační zdroj. Mimo to jsem se na několika místech napříč celou diplomovou prací snažil odkazovat na právní úpravu v různých dalších evropských státech.

Závěrem bych rád dodal, že podle mého názoru má trest domácího vězení své důležité místo v našem systému trestů. Jedná se o poměrně moderní trestní sankci, která má v zahraniční významné postavení. Jakožto s alternativním trestem jsou s ním navíc spojena mnohá pozitiva. Bohužel statistiky ukazují, že od jeho zavedení jde o dlouhodobě málo ukládaný trest. V této souvislosti se mé naděje upínají směrem k blížícímu se zahájení ostrého provozu elektronického monitoringu. Od tohoto způsobu kontroly si slibuji postupný nárůst uložených trestů domácího vězení. Napomáhat by tomu měla současná kvalitní a přiléhavá právní úprava, která podle mě nepředstavuje překážku k jeho častějšímu využívání. Byť jsem při podrobném rozboru právní úpravy uváděl možné návrhy *de lege ferenda*, mám za to, že by nyní bylo vhodnější vyhnout se výraznějším změnám a posečkat, jak se v praxi projeví fungující elektronický monitoring. Nicméně nejspíše se bude potřeba vybavit notnou dávkou trpělivosti, neboť se domnívám, že vyšší počty uložených trestů domácího vězení nepřijdou okamžitě. Zásadní bude, aby tento přínosný alternativní trest nejprve získal zpět ztracenou důvěru především soudců, ale i veřejnosti.

Seznam zkratk

ČR	Česká republika.
LZPS	Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, Listina základních práv a svobod.
sl. tr. por.	Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok.
sl. tr. zák.	Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon.
StVG	BGBI. Nr. 144/1969, Strafvollzugsgesetz.
TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
ZSVM	Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).
ZTOPO	Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- AEBI, Marcelo, Edoardo COCCO & Lorena MOLNAR. *SPACE I - 2022 – Council of Europe Annual Penal Statistics: Prison populations*. Council of Europe and University of Lausanne, 2023. Dostupné z: https://wp.unil.ch/space/files/2023/06/230626_SPACE-I_2022_FinalReport.pdf
- *Agendy probační a mediační služby v letech 2018-2022*. Praha: Probační a mediační služba, 2023. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/wp-content/uploads/2023/03/statistiky_agendy_pms_2018-2022.pdf
- BECCARIA, Cesare a Josef SLÁDEČEK. *O zločinech a trestech*. Praha: Bursík a Kohout, 1893.
- BOLEDOVIČOVÁ, Lucie. Elektronický monitoring jako prostředek ke snížení počtu vězeňské populace. In: *Dny práva 2012 - Days of Law 2012*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6319-8.
- ČÁDOVÁ, Jitka. Trest domácího vězení. In: ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ, Dagmar DOUBRAVOVÁ (eds). *Probace a mediace. Možnosti řešení trestních věcí*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-757-2
- DIBLÍKOVÁ, Simona, Michal ŠPEJRA a Jiří VLACH. *Vyhodnocení procesu spuštění elektronického monitorovacího systému v ČR*. Praha: IKSP, 2021. ISBN 978-80-7338-195-0.
- GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST, Ivana ZOUBKOVÁ, et al. *Kriminologie*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-554-5.
- HART, Herbert Lionel Adolphus, GARDNER John. *Punishment and responsibility: essays in the philosophy of law*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-953478-4.
- HRÁDELA, Karol. Zastaralá koncepce trestního zákoníku jako jedna z příčin zbytečné kriminality. In: *Ukládání trestů a jejich výkon*. Praha: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-833-4.
- IVOR, Jaroslav, Peter POLÁK a Jozef ZÁHORA. *Trestné právo hmotné*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-8168-509-5.
- JELÍNEK, Jiří, et al. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-576-0

- JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-395-7.
- KALVODOVÁ Věra. Filozofie trestání deset let od přijetí trestního zákoníku. In: *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-354-4.
- KALVODOVÁ Věra. Filozofie trestání v návrhu nového trestního zákoníku. In: *Pocita Otovi Novotnému k 80. narozeninám*. Praha: Wolters Kluwer, 2008. ISBN 978-80-7357-365-2.
- KALVODOVÁ Věra. Systém trestů – český pohled. In: *Symbióza trestního práva a kriminologie. K odkazu prof. Oto Novotného*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-639-6.
- KALVODOVÁ, Věra. Domácí vězení – jedna z možných alternativ odnětí svobody? In: *Dny veřejného práva - Days of Public Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2007. ISBN 978-80-210-4430-2.
- KALVODOVÁ, Věra. Domácí vězení v české právní úpravě. In: *Aktuálně otázky trestného zákonodárstva. Pocita prof. JUDr. Milanovi Čičovovi, DrSc., k 80. narozeninám*. Bratislava: Eurokódex, 2012. ISBN 978-80-89447-63-3.
- KALVODOVÁ, Věra. *Trest odnětí svobody a jeho výkon*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-163-7.
- LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis CZ, 2007. ISBN 978-80-86920-24-5.
- MÄSIAROVÁ, Lucie. *Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky 2022*. Praha: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR, 2023.
- MENCEROVÁ, Ingrid, KLÁTIK, Jaroslav. Ukladanie trestov dospelým (aplikačné problémy) – slovenský pohled. In: *Symbióza trestního práva a kriminologie. K odkazu prof. Oto Novotného*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-639-6.
- MIHÁLIK, Stanislav. Trest domáceho vazenia v SR v kontexte legislativnych zmien. In: *Ukládání trestů a jejich výkon*. Praha: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-833-4.
- MIŘIČKA, August. *Trestní právo hmotné*. Praha: Všehrd, 1934.
- NAVRÁTILOVÁ, Jana. Trest domácího vězení. In: *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2009, trestněprávní sekce*. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-21-9.

- ROZUM, Jan. *Zprávy PMS pro účely rozhodnutí v trestním řízení: kvalita, význam, efektivita*. Praha: IKSP, 2020. ISBN 978-80-7338-188-2.
- ŘÍHA, Jiří. Výkon trestů a ochranných opatření (procesní souvislosti) – český pohled. In: *Symbióza trestního práva a kriminologie. K odkazu prof. Oto Novotného*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7676-639-6.
- SCHEINOST, Miroslav a Helena VÁLKOVÁ. *Teoretické a trestněpolitické aspekty reformy trestního práva v oblasti trestních sankcí. IV., Sankční politika a její uplatňování*. Praha: IKSP, 2015. ISBN 978-80-7338-154-7.
- SCHEINOST, Miroslav, a kol. *Sankční politika pohledem praxe*. Praha: IKSP, 2014. ISBN 978-80-7338-144-8.
- *Sicherheitsbericht 2021*. Wien: Bundesministerium für Justiz, 2022. [online]. Dostupné z: <https://www.justiz.gv.at/justiz/daten-und-fakten/sicherheitsberichte.bc7.de.html>
- STOČESOVÁ, Simona a kol. *Reforma trestního práva po prvním roce účinnosti nového trestního zákoníku*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-360-5.
- STRÉMY, Tomáš a Jaroslav KLÁTIK. *Alternatívne tresty*. Bratislava: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-89603-56-5.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní právo hmotné. 9., přepracované vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní řád: komentář. 7. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-465-0. [online]. Dostupné z: Beck-online.cz
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář. 1. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-109-3. [online]. Dostupné z: Beck-online.cz
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář. 2. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-428-5. [online]. Dostupné z: Beck-online.cz
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník: komentář. 3. vyd.* Praha: C.H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1. [online]. Dostupné z: Beck-online.cz
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: komentář. 3. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-350-9. [online]. Dostupné z: Beck-online.cz
- ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník: komentář. 1. vyd. (2. aktualizace)*. Praha: C.H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-807-8. [online]. Dostupné z: Beck-online.cz

- ŠČERBA, Filip. Právní úprava nových alternativních trestů. In: *O novém trestním zákoníku: sborník z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právníké dny, květen 2009, trestněprávní sekce*. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-21-9.
- ŠČERBA, Filip. *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-87576-93-9.
- TERYNGEL, Jiří, a Gabriela PODZIMKOVÁ. K rovnováze jednotlivých prvků účelu trestu. In: *Ukládání trestů a jejich výkon*. Praha: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-833-4.
- TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, Jana. Elektronický monitoring a jeho nevyužitý potenciál. In: *Vliv nových technologií na trestní právo*. Praha: Auditorium, 2022, ISBN 978-80-87284-95-7.
- TLAPÁK NAVRÁTILOVÁ, Jana. Trest domácího vězení, promarněná šance? In: *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-354-4.
- VANDUCHOVÁ, Marie. Úsilí o snížení vězeňské populace stále bez výsledku. In: *Deset let od přijetí českého trestního zákoníku*. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-354-4.
- ZEHR, Howard. *Úvod do restorativní justice*. Praha: Sdružení pro probaci a mediaci v justici, 2003. ISBN 80-902998-1-4.
- ZEMAN, Pavel. Vězeňství pohledem Nejvyššího státního zastupitelství. In: *Ukládání trestů a jejich výkon*. Praha: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-833-4.
- ŽATECKÁ, Eva. Několik poznámek k alternativním trestům z pohledu nového trestního zákoníku. In: *Dny práva 2009 - Days of Law 2009*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4990-1.

2. Seznam použitých článků

- AUER, Cornelia et al. Der Einsatz elektronischer Überwachung. Gemeinsamkeiten und Unterschiede beim Einsatz der sogenannten „Fußfessel“ im deutschen und österreichischen Recht. *SIAK-Journal – Zeitschrift für Polizeiwissenschaft und polizeiliche Praxis*. 2021, č. 4. [online]. Dostupné z: https://www.bmi.gv.at/104/Wissenschaft_und_Forschung/SIAK-Journal/SIAK-Journal-Ausgaben/Jahrgang_2021/files/Auer_4_2021.pdf
- BOLEDOVIČOVÁ, Lucie. Podmínky uložení českého trestu domácího vězení a anglického curfew requirement. *Trestněprávní revue*. 2013, č. 3.

- BURREL, William a Robert GABLE. *From B. F. Skinner to Spiderman to Martha Stewart: The Past, Present and Future of Electronic Monitoring of Offenders*. [online]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/247496149_From_B_F_Skinner_to_Spiderman_to_Martha_Stewart_The_Past_Present_and_Future_of_Electronic_Monitoring_of_Offenders
- DRÁPAL, Jakub. Za reformu systému trestů: Citelnost trestů, jejich ekvivalence a nekoncepčnost současného systému. *Státní zastupitelství*. 2022, č. 2.
- HOŘÁK, Jaromír. Domácí vězení a elektronická kontrola odsouzených. *Trestní právo*. 2005, č. 12.
- KOPŘIVA, Marcela. Soudce v říší účelu trestu. *Trestněprávní revue*. 2020, č. 3.
- KRAHL, Matthias. Elektronicky hlídané domácí vězení. *Právní rozhledy*. 1998, č. 5.
- KRÁL, Vladimír. Domácí vězení - další alternativní trest? *Trestněprávní revue*, 2007, č. 8.
- KURUCOVÁ, Viktória. Ukladanie trestu domáceho vazenia a problémy s jeho premenou na trest odňatia slobody. *Bulletin slovenskej advokacie*. 2013, č. 5.
- KYSELA, Karel a Petr VOLEVECKÝ. Trest domácího vězení. *Trestní právo*. 2011, č. 7-8.
- NAVRÁTILOVÁ, Jana. Trest domácího vězení. *Bulletin advokacie*. 2009, č. 10.
- ROSŮLKOVÁ, Jana. Náramky a jejich nejistá budoucnost. *Právní rádce*. 2020, č. 9.
- SABITZER, Werner. Elektronisch überwachter Hausarrest. *Öffentliche Sicherheit*. 2010, č. 11/12. [online]. Dostupné z: https://www.bmi.gv.at/magazinfiles/2010/11_12/files/strafvollzug.pdf
- ŠÁMAL, Pavel. Nejvyšší soud zhodnotil praxi soudů v oblasti ukládání a výkonu vybraných trestních sankcí a odklonů v letech 2010 a 2011. *Trestněprávní revue*, 2014, č. 9.
- ŠČERBA, Filip, Bronislava COUFALOVÁ a Milana HRUŠÁKOVÁ. Sankcionování mladistvých v praxi českých soudů pro mládež: poznatky z empirického výzkumu. *Trestněprávní revue*. 2015, č. 2.
- ŠČERBA, Filip. Právní úprava nových alternativních trestů. *Bulletin advokacie*. 2009, č. 10.
- ŠČERBA, Filip. Probace a její projevy v českém trestním právu. *Trestněprávní revue*. 2009, č. 10.
- ŠČERBA, Filip. Trest domácího vězení po novele 330/2011 Sb. *Trestněprávní revue*. 2012, č. 1.

- TIBITANZLOVÁ, Alena, a Michaela HLAVATÁ. *Od 1.1.2022 již nelze přeměnit trest odnětí svobody v trest domácího vězení.* [online]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/od-112022-jiz-nelze-premenit-trest-odneti-svobody-v-trest-domaciho-vezeni-114519.html#_ftn3
- VICHEREK, Roman. Přeměna trestu domácího vězení – věc v praxi skoro nemožná. *Státní zastupitelství.* 2015, č. 6.

3. Seznam použitých internetových zdrojů

- *A Guide to the Public Prosecutor's Procedure in Switzerland* [online]. Dostupné z: <https://www.lawyer-monthly.com/2023/01/a-guide-to-the-public-prosecutors-procedure-in-switzerland/>
- *Ausweitung des elektronisch überwachten Hausarrests.* NEUSTART. [online]. Dostupné z: <https://www.neustart.at/wofuer-wir-stehen/kriminalpolitische-positionen/ausweitung-des-elektronisch-ueberwachten-hausarrests/>
- *Council of Europe's annual penal statistics: Covid-19 pandemic helped reduce Europe's prison population.* [online]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/portal/-/council-of-europe-s-annual-penal-statistics-covid-19-pandemic-helped-reduce-europe-s-prison-population>
- *Domáci násilí – institut vykazání a další informace.* Ministerstvo vnitra ČR. [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/domaci-nasili-institut-vykazani-a-dalsi-informace.aspx>
- *Elektronické náramky jsou v ostrém provozu.* [online]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/elektronicke-naramky-jsou-v-ostrem-provozu/>
- *Elektronický monitorovací systém – informace o soutěži.* Ministerstvo spravedlnosti ČR. [online]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/elektronicky-monitorovaci-system-informace-o-soutezi/>
- *Elektronický monitorovací systém (EMS) – brožura.* Ministerstvo spravedlnosti ČR. [online]. Dostupné z: https://naramky.justice.cz/wp-content/uploads/2019/03/brozura_procteniA5.pdf
- *Elektronisch überwachter Hausarrest.* Die Östereiche Justiz. [online]. Dostupné z: <https://www.justiz.gv.at/strafvollzug/elektronisch-ueberwachter-hausarrest>
- *Europe's imprisonment rate continues to fall: Council of Europe's annual penal statistics.* [online]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/portal/-/europe-s-imprisonment-rate-continues-to-fall-council-of-europe-s-annual-penal-statistics>

- *Fußfesselreform soll mehr Haft im Heim statt hinter Gittern bringen.* [online]. Dostupné z: <https://www.derstandard.at/story/3000000180319/fussfesselreform-soll-mehr-haft-im-heim-statt-hinter-gittern-bringen>
- GABLE, Robert. *Electronic monitoring of criminal offenders.* [online]. Dostupné z: <https://rgable.wordpress.com/electronic-monitoring-of-criminal-offenders/>
- GABLE, Robert. *The Ankle Bracelet Is History: An Informal Review of the Birth and Death of a Monitoring Technology.* Civic Research Institute. [online]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/313100042_The_Ankle_Bracelet_Is_History_An_Informal_Review_of_the_Birth_and_Death_of_a_Monitoring_Technology
- *GÁL: Vážnice sú preplnené, pomohlo by častejšie domáce väzenie.* [online]. Dostupné z: <https://www.noviny.sk/politika/376625-gal-vaznice-su-preplnene-pomohlo-by-častejšie-domace-vazenie>
- Galileo Galilei. In: *Britannica.* [online]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Galileo-Galilei>
- *Ministerstvo spravedlnosti a Probační a mediační služba vypisují novou zakázku na tzv. „elektronické náramky“.* Ministerstvo spravedlnosti ČR. [online]. Dostupné z: <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6365&d=347925>
- *Probační a mediační služba ukončila spolupráci s firmou Supercom.* Probační a mediační služba. [online]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/probacni-a-mediacni-sluzba-ukoncila-spolupraci-s-firmou-supercom/>
- *Probační a mediační služba uzavřela smlouvu na dodávku elektronického monitorovacího systému pro trestní justici II.* Probační a mediační služba. [online]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/probacni-a-mediacni-sluzba-uzavrela-smlouvu-na-dodavku-elektronickeho-monitorovaciho-systemu-pro-trestni-justici-ii/>
- *První domácí vězeň v Česku nedodržel trest.* [online]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1289411-prvni-domaci-vezen-v-cesku-nedodrzel-trest>
- *Skutky Apoštolů.* [online]. Dostupné z: <https://onlineb21.bible21.cz/bible.php?kniha=skutky>
- *Souhrnný přehled statistických dat 9/2018-11/2021.* Ministerstvo spravedlnost ČR. [online]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/wp-content/uploads/2021/12/Souhrnny-prehled-1.pdf>

- *Statistik bis 2019 – 786 Fußfessel-Träger in Österreich.* [online]. Dostupné z: <https://www.salzburg24.at/news/oesterreich/fussfessel-zahlen-in-oesterreich-stabil-81765052>
- *Statistiky trestu domácího vězení 2010-2018.* Ministerstvo spravedlnosti ČR. [online]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/statistiky2>
- *Swedish prison and probation service – Sanctions.* Kriminalvården. [online]. Dostupné z: <https://www.kriminalvarden.se/swedish-prison-and-probation-service/sanctions/>
- *Štatistické ročenky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky 2017 až 2021.* [online]. Dostupné z: <https://www.justice.gov.sk/ministerstvo/analyticke-centrum-mssr/>
- *Trest domácího vězení - rok 2019.* Ministerstvo spravedlnost ČR. [online]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/trest-domaciho-vezeni-pred-ems/rok-2019/>
- *Trest domácího vězení a elektronický monitoring.* [online]. Dostupné z: <https://naramky.justice.cz/historie/>
- *Väznice sú preplnené. Rezort spravodlivosti chce viac využívať elektronické náramky.* [online]. Dostupné z: <https://www.noviny.sk/krimi/653558-vaznice-su-preplnene-rezort-spravodlivosti-chce-viac-vyuzivat-elektronicke-naramky>
- *Ve výběrovém řízení na náramky pro domácí vězně uspěla firma Forsolution CZ.* [online]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2023/06/ve-vyberovem-rizeni-na-naramky-pro-domaci-vezne-uspela-firma-forsolution-cz/>
- *Závěrečná zpráva a ekonomické zhodnocení projektu Elektronický monitoring odsouzených.* Probační a mediační služba. 2012. [online] Dostupné z: <http://docplayer.cz/7969360-Vec-zaverecna-zprava-a-ekonomickezhodnoceni-pilotniho-projektu-elektronicky-monitoring-odsouzenych.html>

4. Seznam použitých právních předpisů

Vnitrostátní předpisy

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (z roku 1966).
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (z roku 1950).
- Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, Listina základních práv a svobod.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

- Vyhláška 456/2009 Sb., o kontrole výkonu trestu domácího vězení.
- Vyhláška č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění vyhlášky č. 363/2020 Sb.
- Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění vyhlášky č. 362/2020 Sb.
- Vyhláška č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.
- Vyhláška č. 458/2009 Sb., kterou se stanoví denní sazba připadající na náklady spojené s výkonem trestu domácího vězení a způsob úhrady
- Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).
- Zákon č. 245/2000 Sb., o státních svátcích, ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu.
- Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.
- Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon.
- Zákon č. 117/1852 ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích.
- Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel.

Zahraniční předpisy

- BGBl. II Nr. 279/2010, Verordnung der Bundesministerin für Justiz über den Vollzug von Strafen und der Untersuchungshaft durch elektronisch überwachten Hausarrest. (Rakousko).
- BGBl. Nr. 144/1969, Strafvollzugsgesetz. (Rakousko).
- BGBl. Nr. 60/1974, Strafgesetzbuch. (Rakousko).
- Criminal Justice Act 2003. (Anglie).
- Del Código Penal. (Španělsko).
- Kodeks karny wykonawczy. (Polsko).

- Schweizerische Strafprozessordnung. (Švýcarsko).
- Uголовnyj kodeks Rossijskoj Federacii. (Rusko).
- Zákon č. 214/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. (Slovensko).
- Zákon č. 301/2005 Z. z., trestný poriadok. (Slovensko).
- Zákon č. 78/2015 Z. z., o kontrole výkonu niektorých rozhodnutí technickými prostriedkami a o zmene a doplnení niektorých zákonov. (Slovensko).
- Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon. (Slovensko).

5. Seznam použité judikatury

- Nález Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. I. ÚS 4503/12.
- Nález Ústavního soudu ze dne 23. 4. 1998, sp. zn. IV. ÚS 463/97.
- Nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2017, sp. zn. II. ÚS 2027/17.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR - vojenského kolegia ze dne 26. 11. 1987, sp. zn. Tzv 29/87.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 4 Tz 53/2010.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2013, sp. zn. 11 Tz 17/2013.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2008, sp. zn. 8 Tdo 783/2008.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 2. 2008, sp. zn. I. ÚS 91/08.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 3. 2000, sp. zn. IV. ÚS 286/99.
- Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. II. ÚS 243/03.
- Zhodnocení praxe soudů v oblasti ukládání a výkonu vybraných trestních sankcí v letech 2010 a 2011 (Trestní kolegium Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2014, sp. zn. Ts 43/2012).

6. Seznam ostatních zdrojů

- Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 220/2021 Sb.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 330/2011 Sb.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2009 Sb.

- *Správa o výsledku kontroly 2023: Využívanie Elektronického systému monitoringu obvinených a odsúdených osob.* Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky, 2023. Dostupné z: <https://www.nku.gov.sk/documents/10157/265201/96881-0-145.pdf>
- Zvláštní zpráva „Věznice“ vydaná 21. 10. 2019 Nejvyšším státním zastupitelstvím. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/01/zvl_zprava_veznice25_09_2019.pdf

Trest domácího vězení, jeho výkon a kontrola

Abstrakt

Tato diplomová práce pojednává o trestu domácího vězení jako alternativě k trestu odnětí svobody a dále o jeho výkonu a kontrole. Jejím hlavním cílem je komplexní rozbor účinné právní úpravy. Dílčím cílem je blíže se věnovat kontrole výkonu trestu domácího vězení, vysvětlit podstatu elektronického monitoringu a mimo jiné se pokusit o zjištění, co bylo příčinou toho, že byl tento trest i přes aktivní provoz elektronického kontrolního systému ukládán poměrně zřídka. V neposlední řadě se autor snaží současnou právní úpravu zhodnotit a předestřít řešení identifikovaných problémů. Vedle toho poskytuje náhled na domácí vězení ve vybraných zahraničních právních řádech.

Struktura předkládané diplomové práce se kromě úvodu a závěru člení do šesti kapitol. Nejprve jsou vymezeny některé pojmy, které s trestem domácího vězení úzce souvisí, a to konkrétně pojem trest a jeho účel, systém trestu a alternativní tresty. Následující část provádí krátký exkurz do dějin trestu domácího vězení a kontroly jeho výkonu, přičemž zvýšená pozornost je věnována historii elektronického monitoringu. Další část důkladně rozebírá právní úpravu trestu domácího vězení, přičemž výklad je zaměřen na výměru tohoto trestu, podmínky jeho uložení, jeho vlastní podstatu, systém náhradního trestu odnětí svobody a také trestní opatření domácího vězení ukládané mladistvým. Nechybí pojednání o výkonu trestu domácího vězení a jeho kontrole. Podrobněji se práce věnuje elektronickému kontrolnímu systému a při pohledu na statistiky popisuje minulý a možný budoucí vývoj trestu domácího vězení a jeho kontroly. Závěrečná část se zabývá právní úpravou domácího vězení v zahraničí, konkrétně na Slovensku a v Rakousku.

K dosažení stanovených cílů byla při vytváření této diplomové práce využita zejména deskriptivní, analytická, případně analyticko-syntetická, a částečně komparativní metoda. Výklad se opírá o právní předpisy, učebnicovou a komentářovou literaturu. Je čerpáno z celé řady odborných článků a internetových zdrojů. Uvedené prameny jsou doplněny o důvodové zprávy k zákonům, relevantní judikaturu, statistická data a vědecké studie. Kromě tuzemských zdrojů se v některých kapitolách objevují také cizojazyčné. Místy se autor pokouší práci obohatit o své zkušenosti a poznatky získané na stážích, které absolvoval na soudech, státním zastupitelství a u Probační a mediační služby.

House arrest punishment, its execution and control

Abstract

This diploma thesis deals with the punishment of house arrest as an alternative to imprisonment and its enforcement and control. Its main objective is a comprehensive analysis of the effective legislation. A sub-objective is to take a closer look at the control of the execution of the sentence of house arrest, to explain the essence of electronic monitoring and, among other things, to try to find out what has caused this punishment to be imposed relatively infrequently despite the active operation of the electronic monitoring system. Last but not least, the author attempts to evaluate the current legislation and present solutions to the identified problems. In addition, he provides insights into house arrest in selected foreign jurisdictions.

The structure of the thesis is divided into six chapters, apart from the introduction and conclusion. First, some terms that are closely related to the punishment of house arrest are defined, namely the concept of punishment and its purpose, the system of punishment and alternative punishments. The next section provides a brief outlook on the history of house arrest sentencing and monitoring, with increased attention to the history of electronic monitoring. The next part thoroughly discusses the legal regulation of the punishment of house arrest, with the interpretation focusing on the assessment of this punishment, the conditions of its imposition, its own basis, the system of alternative imprisonment, as well as the criminal measure of house arrest imposed on juveniles. There is also a discussion of the enforcement of the sentence of house arrest and its control. The thesis discusses the electronic control system in more detail and, looking at statistics, describes the past and possible future development of the punishment of house arrest and its control. The final part deals with the legal regulation of house arrest abroad, namely in Slovakia and Austria.

In order to achieve the set aims, the descriptive, analytical, or analytical-synthetic, and partly comparative methods were used in the composing of this thesis. The interpretation is based on legal regulations, textbook and commentary literature. It is drawn from a range of scholarly articles and internet sources. These sources are supplemented by explanatory notes to the laws, relevant case law, statistical data and scientific studies. In addition to domestic sources, foreign language sources also appear in some chapters. In some parts, the author attempts to enrich the work with his experience and knowledge gained during his internships at courts, prosecutors' office and the Probation and Mediation Service.

Klíčová slova

trest domácího vězení, alternativní tresty, elektronický monitoring

Keywords

house arrest, alternative punishments, electronic monitoring